ORAȘELE URIAȘE DIN BASHAN

ȘI

LOCURILE SFINTE ALE SIRIEI

DE

REV. J. L. PORTER

PARTEA

1

ORAȘELE URIAȘE DIN BASHAN
ȘI
LOCURI SFINTE ALE SIRIEI.

De

REV.J.L.PORTER A.M.,

DREPT ONORATUL

Lord Dufferin și Claueborg

Domnul meu - Vă dedic acest mic volum în semn de recunoaștere recunoscătoare a prieteniei personale cu care m-ați onorat și ca o mărturie umilă a unuia care simte un interes profund pentru bunăstarea Siriei, față de acele eforturi nobile pe care le-a făcut domnia voastră vindeca diviziunile și promovează prosperitatea acelui pământ nefericit.

Am motive întemeiate să știu că sfaturile înțelepte pe care le-ați dat și politica luminată pe care ați susținut-o, în timp ce comisarul britanic în

Siria, au asigurat stima și încrederea tuturor părților; și sunt sigur că, dacă politica pe care ați inaugurat-o cu atât de mult succes în Liban s-ar fi extinsîn felul pe care l-ai propus întregii Siriei, zorii unui viitor strălucit ar fi început să-i lumineze câmpiile și munții pătați de sânge. Nu am spus multe în aceste pagini ale acelui război între

DEDICAȚIE

secte rivale care au dezolat recent unele dintre cele mai frumoase provincii ale Libanului, nici din acele masacre care trebuie să lase brandul de durată în faimă, la fel cu cei care le-au planificat, promovat și săvârșit. .În absenţa detaliilor mai complete, sunt fericit să pot introduce un apendice sau două lucrări profund interesante de la reverend Smylie Robson, care, după cum ştiţi, a trecut prin înfricoșătorul măcel de trei zile din Damasc. Pictogramă mărturisește că Simt o ezitare considerabilă la plasarea acestor schițe ale Bibliei și Bibliei în fața cuiva, în orice fel, astfel încât să fie competentă Domnia voastră să le detecteze multele imperfecțiuni. Veți percepe că sunt fragmentare. locuri și unele dintre cele mai celebrate sanctuare. departe de mers — Cred că mai sunt multe, foarte multe, de făcut pentru ilustrarea istoriei și a limbii Bibliei de către călătorul atent și observator. Poveștile biblice sunt grefate pescene locale; și, ca întotdeauna cazul din istoria reală, aceste scene au modelat și reglementat, pentru mai mult sau mai puțin, cursul evenimentelor; în consecință, cu cât descrierea scenelor este mai completă și mai grafică, cu atât povestirile vor deveni mai vii și mai vii.

De asemenea, Scriptura este eminamente orientală: este o reflectare a țării. Parabolele, metaforele și ilustrațiile scriitorilor sacri au fost împrumutate de la obiectele pe care le-au întâlnit ochii și cu care primii cititori le-au fost familiarizați.

Topografia Palestinei nu poate fi niciodată detaliată cu prea mare minute; peisajul și produsele sale naturale nu au fost niciodată studiate cu prea multă grijă. Metaforele și parabolele Bibliei au vioitatea climatului lor însorit atunci când sunt privite printre dealurile Palestinei; și istoria Bibliei apare ca un fapt nou când cititul este vândut.

Nu am evitat acele localități mai cunoscute, apoi, pentru că scriitorii anteriori le-au epuizat, dar pur și simplu pentru că am fost nerăbdător

să-mi conduc cititorilor pe alții și pe scene mai puțin familiare. Deoarece n-am putut să întreprind un sondaj pentru căderea tărâmurilor Bibliei peste care am rătăcit, m-am gândit că este mai bine să mă limitez în acest volum la acelea care par să furnizeze informații într-o măsură nouă. Filistia și Saron, Liban și Palmira, Hamat și Basan.

De asemenea, vei observa, Domnul meu, că cartea nu este jurnal simplu de călătorie; În cele mai multe cazuri, m-am străduit să grupez incidentele și rezultatele a două, trei și ocazional multe vizite în aceeași regiune, completând evenimentele istoriei sacre și arătând obiceiurile vieții primitive, așa cum este ilustrat de ceea ce a trecut. înaintea mea. Mi-a fost să ofer, pe cât posibil, o imagine completă și să le permit cititorilor să vadă mai clar trecutul îndepărtat prin intermediul prezentului. În toate călătoriile mele, Biblia a fost însoțitorul meu constant. Am citit profețiile, precum și această istorie, în mijlocul scenei la care se referă. și nu am putut rezista concluziilor care mă obligă la o comparație atentă. Pentru a te face, Domnul meu, în orice caz responsabil pentru aceste concluzii, sau pentru opinii, m-am îndrăznit să le exprim. să expun două tablouri, — una de țară, văzută de mine; alta schiţată de profeţii evrei. Cititorii mei, dacă nu sunt mulțumiți de concluziile mele, s-ar putea să le tragă pe ale lor. Cu toate acestea, toți călătorii estici trebuie să recunoască un lucru – armonia perfectă dintre Biblie și pământ în care a fost scris.

Am auzit că domnia voastră purtând mărturie nobilă și elocventă asupra faptului. Chiar și M.Renan, cu toate prejudecățile sale, a văzut și a exprimat o limbă de adevăr și de frumusețe egale:„Orice poveste care, de la distanță, pare să plutească în norii unui trup, o închisoare a unui trup, o închisoare a unui trup. Acestea sunt cuvinte remarcabile, pe care studentul biblic trebuie să le aprecieze. Permiteți-mi,încheierea,să-i mulțumesc Domniei Voastre pentru această oportunitate de a-mi plăti sincerul, deși un umil tribut pentru talentele voastre înalte și serviciile distinse și să mă abonez,

Domnul meu - Cu încredere și respect, J.L.PORTER.

Brandon Towers, Belfast.

TRADITIONAL SCENE OF PAUL'S ESCAPE.

FORDS OF THE JORDAN

THE

GIANT CITIES OF BASHAN;

AND

SYRIA'S HOLY PLACES.

By the

REV. J. L. PORTER, A.M.,

Author of "Five Years in Damascus," "Murray's Hand-Book for Syria and Palestine," "The Pentateuch and the Gospels," &c.

LONDON:

T. NELSON AND SONS, PATERNOSTER ROW;

EDINBURGH; AND NEW YORK.

1868

[The right of Translation Reserved.]

CUPRINS

Basan și orașele sale uriașe.....8
Iordanul și Marea Moartă.....89
IERUSALIMUL ȘI ÎMPREJURIMILE SALE 102
I. Ierusalim.....102
II . Mormintele orașului sfânt.....118
III. ..Olivet și Bethany.....135
IV.Câmpurile de luptă din Gabaon, Ai și Michmash.....150
ȚARA FILISTENILOR.....163
GALILEEA ȘI COASTA MĂRII 197

I.Sharon și Carmel.....198
II.Muntele Tabor și Valea Izreel.....212
III-Sanctuarele lui Neftali și orașele Feniciei.....229
TERITORIILE DE LA FRONTIERA DE NORD.....247
I.Libanul.....248
II.Hamath și granița de nord a Israelului.....267
III.Palmyra.....284
IV.Damasc.....299
Anexă.....316

BASHAN ŞI ORAŞELE SALE URIAŞE,

„Tot Basan, până la Salcha și Edrei, cetăți ale împărăției lui Og în Basan. Căci numai Og, regele Basanului, a rămas din rămășița uriașilor; iată, patul lui era un pat de fier; nu este în Rabat al copiilor. de Amnion? Lungimea lui de nouă coţi și lăţimea lui de patru coţi, după cotul lui Aman. Și restul Galaadului, și tot Basanul, împărăţia lui Og, i-am dat tribului lui Manase; toată regiunea Argobului, cu sala Basan, care era numită țara uriașilor." Deut.hi.10-13.

NOTĂRI ISTORICE.

BASHAN este țara romantismului sacru.

Din cea mai îndepărtată perioadă istorică până în zilele noastre, a existat vreodată ceva de mister și de un ciudat interes sălbatic legat de acel vechi regat. În memorabila raidă a șefilor arabi din Mesopotamia în Palestina de Est și Centrală, „citim că „Refaimii din Ashterot-Karnaim" au suportat primul impact al debutului.

Refaim, adică „uriașii", pentru că acesta este sensul numelui, — bărbați de statură, alături de care iscoadele evrei au spus mult timp după ei că sunt ca niște lăcuste (Num.xiii.33).

Aceștia erau locuitorii aborigeni din Basan și probabil din cea mai mare parte a Canaanului.

Cei mai mulți dintre ei s-au stins sau au fost exterminați într-o perioadă foarte timpurie; dar câteva exemplare remarcabile ale rasei - cum ar fi Goliat și Sippai și Lahmi (I Chroru xx)

— au fost teroarea israeliților și campionii vrăjmașilor lor, până în vremea lui David; — și, ciudat să spunem, memoriale tradiționale ale acestor giganți primitivi există chiar și acum în aproape fiecare parte a Palestinei, sub forma unor morminte de dimensiuni enorme, — ca mormântul lui Abel, lângă Damasc, lungime de treizeci de picioare; cea a lui Seth, în

Anti-Liban, cam de aceeași dimensiune; și cea a lui Noe, în Liban, care măsoară nu mai puțin de șaptezeci de metri! Capitala și fortăreața Refaimilor din Basan a fost Așterot - Karnaim; așa numită de la zeița acolo venerată, — misteriosul„Astarte cu două coarne". Vom vedea în momentul de față, dacă cititorii mei mă vor însoți în turneul propus, că orașele construite și ocupate cu vreo patruzeci de secole în urmă de acești giganți vechi există încă. Le-am străbătut străzile; Am deschis ușile caselor lor; Am dormit liniștit în sălile lor de mult pustii. Vom vedea, de asemenea, că printre ruinele masive ale acestor orașe minunate se află imagini sculptate ale Astartei, cu semiluna, care ia dat numele Carnaim, pe frunte. Despre una dintre aceste statui mutilate am făcut o schiță în orașul Kenath; și în același loc am cumpărat de la un cioban o monedă veche pe care era ștampilată figura întreagă a zeiței. La patru sute de ani după incursiunea lui Chedorlaomer și a aliaților săi, un alt dușman și mult mai redutabil, care ieșea din deșerturile sudice, a apărut brusc la granițele Basanului. Sihon, regele războinic al amoriților, care domnea în Heșbon, încercase în zadar să le împiedice progresul. Câmpiile bogate, dealurile împădurite și pășunile nobile din Basan ofereau o perspectivă ispititoare triburilor de păstori din Israel. Nu au venit într-un raid brusc, ca arabii nomazi din deșert; au urmărit o cucerire completă și o așezare permanentă. Aborigenii Refaim erau acum aproape dispăruți: „Din rămășița uriașilor a rămas doar Og, regele Basanului." Ultimul din rasa sa din această regiune, era încă conducătorul țării sale; și toți locuitorii amoriților, de la Hermont la Jabbok și din Iordania în deșert, a recunoscut supremația acestui războinic gigantic. Căpcăunul a decis să-și apere țara. A fost o moștenire splendidă și nu ar fi cedat fără luptă. Adunându-și forțele, hemars făcu luna largă. detaliile bătăliei; dar, fără îndoială, amoriții și conducătorul lor au luptat cu curaj pentru țară și pentru viață. A fost în zadar; mai puternic decât omul, înarmat pentru Israel. Armata lui Og a fost învinsă, iar el însuși a fost ucis. trezirea israelianului; iar după înfrângerea și fuga amoriților, aceștia au jefuit capitala lor părăsită, Edrei, și au dus patul de fier al lui Og Fasatrofiților. „Nu", spune istoricul evreu, „în Rabbat de la copiii lui Amnion I ? nouă coţi lungimea sa și patru coţi lăţimea ei potrivită, după cotul omului" (Deut.iii.n). Cucerirea Basanului, începută sub Moise în

persoană, a fost încheiată de Iair, unul dintre cei mai distinși căpetenii ai tribul lui Manase. Povestind realizările sale, istoricul sacru aduce un alt fapt remarcabil legat de acest regat al Basanului. provincii mici, Iair a luat mai puțin de șaizeci de orașe mari, „înconjurate cu ziduri înalte, porți și zăbrele; în afară de cetăţile cu ziduri în soare, multe" (Deut. iii.4,5,14). O astfel de afirmație pare incredibilă. a crede că un mister statistic ciudat atârna; căci cum ar putea o provincie care măsoară nu mai mult de treizeci de mile pe douăzeci să susțină un asemenea număr de orașe fortificate, mai ales când cea mai mare parte era pustie de stânci ? .
Orașele sunt prezente în această zi. Unele dintre ele păstrează vechile nume înregistrate în Biblie. Graniţele argobare sunt clar delimitate de mâna naturii celor din casa noastră de pe insulă.
Aceste orașe antice din Basan conțin probabil cele mai vechi exemplare de arhitectură internă existentă acum în lume.
Deși Basanul a fost cucerit de israeliți și alocat la jumătate din tribul lui Manase, unele dintre triburile indigene nu au fost exterminate.
Lăsând câmpiile fertile și pășunile bogate în seama cuceritorilor, aceștia s-au refugiat în adâncurile stâncoase ale Argobului și în mijlocul muntelui Hermon.
Cei dintâi și-au făcut casa printre stâncile din Argob , actele vieții sale au fost, fără îndoială, într-o oarecare măsură, rezultatul pregătirii materne; au fost cele mai puțin caracteristice ale stocului din care a provenit.
După uciderea fratelui său Amnon, a mers la unchiul său în Gheșur și a fondat un azil sigur, pe lângă rezistența naturală, nu a apărut. Este un fapt remarcabil — și arată puține schimbări pe care trei mii de ani au produs în această țară de Est — că Basanul este încă un refugiu pentru toți criminalii.
Ofițerii guvernamentali nu îndrăznesc să-l urmeze, iar răzbunătorul sângelui se aventurează disperat. În timpul unui scurt tur în Basan, am găsit peste zece refugiați, care, la fel ca Absalomin Geshur, așteaptă cu siguranță niște evenimente favorabile.
Basanul a fost privit de poetii-profeții din Israel, aproape ca un paradis pământesc.
Puterea și măreția se potrivesc cu fripturile (Ezek.xxvii.6), frumusețea se potrivește cu peisajul montan (Ps.lxviii. 15), luxul inegalabil al pășunilor

(Ier.L19), fertilitatea câmpiilor întinse și excelența vitelor (Ps.xxii. 12; Micahvii.14), — toate au furnizat oamenilor sacri cu imagini înalte. laturile de munte; solul câmpiilor și pășunile de dedesubt sunt bogății de altădată; și a crezut că vremurile triburilor arabe au rărit mult turmele și turmele, pe măsură ce au pustiit orașele, dar rămân, - berbecii, mieii, și ca

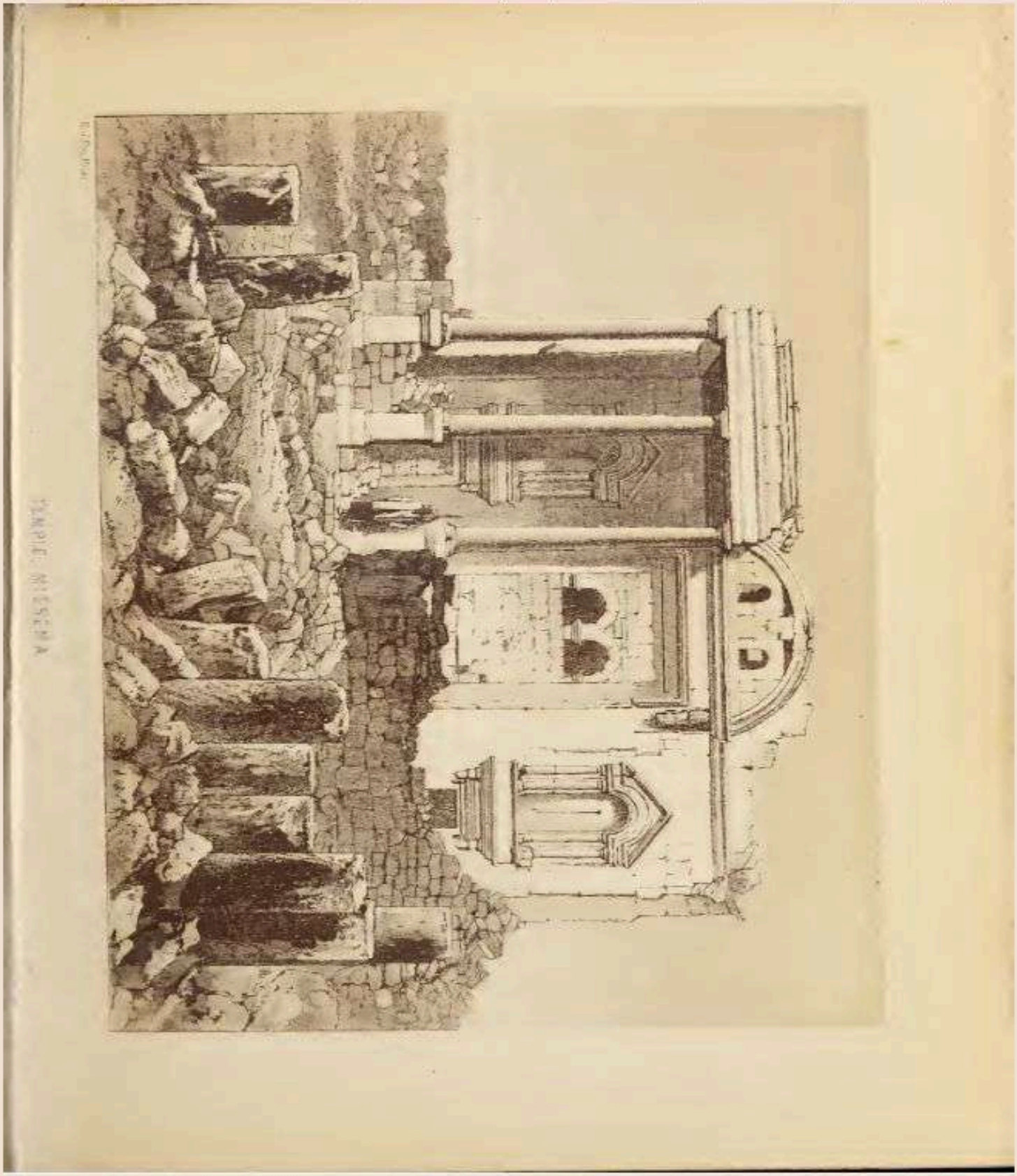

prele și taurii, - probabil descrise în mod adecvat în el. cuvintele Ezechiel,

ca „toți fiii grasi ai lui Basan” (xxxix.18). Situat la o frontieră expusă, la granița cu cel mai neputincios și puternic regat al Damascului și ieșirea din rândul monarhilor războinici din Ninive, Babilonul, Basan a experimentat adesea ororile războiului și valul dezolant al cuceririi îl mătura adesea.
Urmele războiului antic sunt încă vizibile, așa cum se văd în cetățile ruinate; și vom vedea, de asemenea, că ea nu a fost prea expusă diferitelor rădăcini ale dușmanilor.
A fost prima provincie din Palestina care a căzut în fața invadatorilor asirieni;
Bashan pare să aibă o unitate cu libertatea sa. A fost unită sub Og și a rămas unită în stăpânirea jumătății de seminție a lui Manase; dar după captivitate, chiar numele lui, ca termen geografic, dispare din istorie.
Când israeliții au fost luați captivi, rămășițele împrăștiate ale triburilor antice s-au întors, unii din câmpiile uscate ale marelui deșert, alții de pe pantele stâncoase ale Argobului și alții de pe înălțimile și gurile Hermonului - și au ocupat întreaga țară. „Basan” nu este menționat niciodată de niciun scriitor sacru sau clasic; dar cele patru provincii cărora le-au fost ulterior închiriate adesea — și aceste provincii nu erau ele însele.
Gaulanita este evident teritoriul Golanului, vechiul oras ebraic de refugiu; Auranitis numai forma greacă a Hauranului lui Ezechiel (xlviii.16); Batan era, numele de la est de lanțul muntos, nu este decât o stricăciune a lui Basan; si Trachonita, care imbratiseaza ciudat si ciudat.
la nord, este doar o traducere în greacă a vechiului Argob, „pietrosul”.
Această ultimă provincie este singura mențiune în Noul Testament.
A format parte din tetrahiea lui Filip, fiul marelui Irod (Lucaiii.i).
Dar deși Bashan nu este menționat pe nume, a fost cel mai grozav scenă, versanții de vest ale terenului vizibil al lui Bashan, pe care demonii, expulzați de Isus din săracul, au urmărit porcii în marea Galileii.

DIVIZIUNI GEOGRAFICE ALE BASHAN

A fost pe versanții ierbiți ale dealurilor din Bashan că mulțimile au fost de două ori hranite în mod miraculos de către Salvator, milostiv, „la” mare.
Petru și Iacov și Ioan, iar la vârful căruia au văzut gloria transfigurării, a

fost acela foarte Hermon care formează granița Basanului.
Și istoria sacră a acestui vechi regat nu ține aici ,a format partea principală a regatului Arabiei, a fost primul câmp al muncii sale, ca un apostol al lui Isus. „Când i-a fost mulțumit lui Dumnezeu", îi spune el, „care m-a despărțit de pântecele mamei și ma numit prin harul lui, i-a dezvăluit pe Fiul său, care-l poate predica în mijlocul căldurii; nici n-am mers la Ierusalim la cei care au fost apostoli înainte, ci am mers în Arabia" (Gal.i.15-17). Misiunea lui în Arabia, sau în Basan, pare să fi avut un succes eminamente; iar acea Biserică, care poate fi numită primele roade ale muncii sale, a făcut progrese constante. În secolul al IV-lea, aproape toți locuitorii erau creștini; templele păgâne au fost transformate în biserici, iar biserici noi au fost construite în fiecare oraș și sat.În acea perioadă au fost nu mai puțin de treizeci și trei de episcopii în unica provincie ecleziastică a Arabiei. dar bisericile lor, așa cum se vede, sunt încă, — două sau trei s-au transformat în moschei, dar marea majoritate a acestora, care rămân pustii în orașe pustii.

MANIERE ȘI OBICEIURI PATRIARHALE

Structuri nobile unele dintre ele sunt, cu coloane de marmură și portice impunătoare, care ne arată la fel bogăția și gustul întemeietorilor lor și acum rămân aproape perfecte, deși așteptau afluxul unei noi populații creștine. și mai ales citind, așa cum se citesc adesea, inscripții grecești deasupra ușilor, care spuneau cum o astfel de persoană, la o asemenea dată , a consacrat această clădire, fostul templu al lui Jupiter, sau al lui Venus, sau al lui Astarte, după cum ar putea fi cazul, închinării Dumnezeului Treinic, și a fost numită editarea cu așa-numitul nume de marmora. .
Acum nu există credincioși în acele biserici;și oamenii care timp de douăsprezece secole au deținut autoritatea supremă în țară,au fost constanți persecutori necruțători ai creștinilor și ai creștinismului.
Dar puterea lor este scazută; regiunea lor este bine-cunoscută , influența și puterea de mult timp nu este prezentă, și de mult timp este prezent,și mai departe. industria, va popula din nou orașele pustii și va umple bisericile vacante și va cultiva câmpurile pustii ale Palestinei. Notificările

de mai sus vor arăta cititorilor mei că Bashanis, în multe privințe, printre cele mai interesante din provinciile Palestinei. Este comparativ necunoscut, în afară de.
Traversa Palestinei de Vest în fiecare an; formează o parte necesară din Marele Tur și a fost descris în zeci de volume. Dar călătorii care au reușit până acum să exploreze Basanul abia se ridică la o jumătate de duzină; iar starea țării este așezată, iar mulți dintre oamenii care locuiesc în ele sunt atât de ostili europeni și, de fapt, străinilor, general, care pare să fie puțină perspectivă de creștere a turiștilor în acea regiune. .
Această izolare a lui Bashan s-a adăugat enorm la farmecul de instructivitate a vizitei mele. Atât pământul, cât și oamenii rămân cu totul orientali.
Nicăieri nu este atât de mult sau izbitor de exemplificată viața patriarhală.
triburile răsăritene sunt la fel de frecvente și devastatoare acum ca atunci.
Turmele unui întreg sat sunt adesea măturate într-un singur raid, iar roadele unei întregi recolte sunt luate într-o singură noapte.
Armele folosite sunt, cu excepția câtorva muschete, similare cu cele cu care Chedorlaomer a cucerit Refaim. Uneltele agricole sunt, de asemenea, la fel de brute și simple ca atunci când Isaac cultiva valea Gherar.
Iar ospitalitatea este pretutindeni la fel de abundentă și autentică ca aceea pe care Avraam a exercitat-o în corturile sale la Mamre. Cu greu am reușit să trec peste sentiment, în timp ce traversam câmpiile Basanului și urcam dealurile împădurite prin pădurile de stejari, și vedeam plugurile primordiale și jugul boilor și adeanelor și am auzit vechile salutări biblice date de toți trecătorii... de și a primit invitația urgentă să se odihnească și să mănânce în fiecare sat și sat, și să fiu martor la sacrificarea caprei sau a mielului și a dispecerului aproape incredibil cu care este gătit și servit oaspeților, - cu greu am putut trece peste sentimentul, zic eu, că fusese luat cumva. cu mii de ani în urmă și stabilit în țara lui Nod,sau de corturile patriarhului de la Beer-Șeba.
Am descoperit că viața obișnuită în Basan a fost o reconstituire constantă a poveștilor biblice timpurii. Palestina de Vest a fost în mare

parte răsfățată de călători.
În orașele frecventate de turiști și pe traseele lor obișnuite, am găsit întotdeauna o parodie mizerabilă a obiceiurilor occidentale și nu de puține ori a portului și limbajului occidental; dar departe, în acest regat antic, nimic nu se găsește în îmbrăcăminte, limbaj sau maniere, în afară de maiestuos și instructiv. simplitatea vremurilor patriarhale. O altă particularitate a lui Basan nu pot să nu o comunic cititorilor mei. Orașele antice și chiar satele din Palestina de Vest au fost aproape anihilate; cu excepția Ierusalimului, Hebronului și a altor două sau trei, nu s-a lăsat o piatră peste alta.
În unele cazuri, cu greu putem găsi locul exact unde e cetatea a stat, atât de completă a fost pustiirea. Chiar și în Ierusalim însuși au rămas doar foarte puține vestigii ale clădirilor antice: Turnul lui David, porțiuni din zidul din zona Templului și încă unul sau două fragmente, doar cât să formeze subiectul unei dispute între anticari. Sionul este „arat ca un câmp". Am văzut plugul lucrând la el și cu mâna care scrie aceste rânduri am smuls spice de porumb în câmpurile Sionului.
Mi-am așezat cortul pe locul vechiului Tir și am căutat, dar am căutat în zadar, o singură urmă a ruinelor sale.
Atunci, dar nu până atunci, mi-am dat seama de toată forța și adevărul denunțului profetic asupra ei: „Tu vei fi căutat, dar nu vei mai fi găsit niciodată" (Ezechiel XXvi.21). Înseși ruinele Capernaumului — acea cetate care, în zilele Domnului nostru, a fost „înălțată până la cer" — au fost atât de complet șterse, încât problema locației sale nu a fost niciodată, și probabil nu va fi niciodată, rezolvată definitiv. Iar acestea nu sunt cazuri singure: Ierihon a dispărut; Betelul „s-a pierdut" (Amosv.5); Samaria este „ca o grămadă de câmp, ca sădirea unei vie" (Micahi.6).
Statul Basan este total diferit: este literalmente aglomerat de orașe și sate mari; și deși marea majoritate dintre ele sunt pustii, nu sunt distruse. Am intrat de mai multe ori seara într-un oraș pustiu, am luat în stăpânire o casă confortabilă și am petrecut noaptea în pace. Multe dintre casele din orașele antice din Basan sunt perfecte, parcă s-ar fi terminat doar ieri. Pereții sunt sănătoși, acoperișurile neîntrerupte, ușile și chiar obloane la locul lor. Să nu creadă cititorii mei că transcriu un pasaj din „Nopțile Arabe". Eu relatez fapte sobre; Pur și simplu spun ceea ce am văzut și

ceea ce îmi propun acum să descriu mai pe deplin. „Dar cum," mă întrebați pe mine," putem explica conservarea locuințelor obișnuite într-un ținut de ruine? Dacă unul dintre orașele noastre engleze moderne ar fi părăsit timp de un mileniu, cu greu ar exista un fragment de zid în picioare. „Răspunsul este destul de ușor.
Casele din Basan nu sunt case obișnuite.
Zidurile lor sunt groase de la cinci la opt picioare, construite din blocuri pătrate mari de bazalt; acoperișurile sunt formate din plăci din același material, cioplite ca scânduri și ajungând de la perete la perete; chiar ușile și obloanele ferestrelor sunt din piatră, atârnate de pivoți care se proiectează deasupra și dedesubt. Unele dintre aceste orașe antice au între două și cinci sute de case încă perfecte, dar nu un om care să locuiască în ele. Cu o ocazie, din crenelurile Castelului Salcah, am numărat vreo treizeci de orașe și sate, împrăștiate pe suprafața vastei câmpii, multe dintre ele aproape la fel de perfecte ca atunci când au fost construite și, totuși, de mai bine de cinci secole, a existat nu a fost un singur locuitor într-una dintre ele. Poate fi ușor de închipuit cu ce sentimente am citit în acea zi și în acel loc, cuvintele remarcabile ale lui Moise: „Neamul viitor al copiilor tăi care se va ridica după tine și străinul care va veni dintr-o țară îndepărtată. ?, vor spune când vor vedea urgiile acestui pământ, chiar toatepopoarele vor zice: De ce a făcut Domnul asta acestei ţări? ce înseamnă căldura acestei mari mânii?"
Am încredere, cititorii mei sunt pregătiți să facă o excursie plăcută și profitabilă în orașele uriașe din Basan. Voi promite că nu voi cere prea mult timpul și răbdarea lor și totuși le voi oferi o perspectivă destul de clară și completă a uneia dintre cele mai interesante țări din lume.

CARAVANA.

Într-o dimineață luminoasă și liniștită a lunii februarie, un grup de șapte cavaleri pângăriți de la Poarta de Est a Damascului, au călărit timp de o jumătate de oră printre livezile care înconjoară orașul vechi, apoi, întorcându-se la stânga, au izbit, de-a lungul unui larg bătut. cale prin câmpuri deschise, într-o direcție sud-esticădirecţie. Liderul era o figură cu aspect sălbatic. Rochia lui era o tunică sau cămașă roșie din bumbac, prinsă în jurul taliei cu un brâu lat de piele. Peste ea era o jachetă largi din

piele de oaie îmbrăcată, cu lâna înăuntru. A lui picioarele și picioarele erau goală .Pe cap avea o batistă de culoarea flăcării, prinsă deasupra cu o coronetă din păr negru de cămilă, care lăsa capetele și franjuri lungi să curgă peste umeri.
Era călare pe un ponei activ, zdruncinat, cu o pernă pentru șa și un căpăstru de păr pentru căpăstru. În fața lui, pe spatele micului său corcel, purta o pușcă lungă, singura sa armă. Imediat în spatele lui, pe cai arabi puternici, se aflau trei bărbați în costum occidental: unul dintre aceștia era scriitorul. Apoi a urmat un arab, care a acționat ca dragoman sau mai degrabă curier; iar doi slujitori pe hack-uri robuste au adus în spate. Când a câștigat drumul bătut, ghidul nostru a lovit un galop ascuțit. Marele oraș a rămas curând cu mult în urmă și, la întoarcere, i-am putut vedea minaretele înalte, albe, răsărind din frunzișul sumbru și aruncate în relief îndrăzneț de fundalul întunecat al Anti-Libanului. Câmpia se întinde pe fiecare parte, netedă ca un lac, acoperită cu verdele delicat al boabelor tinere. Ici și colo erau curele lungi și pâlcuri mari de măsline întunecoase, din mijlocul cărora se ridicau turnurile cenușii ale unei moschei sau cupola albă a mormântului unui sfânt.
La sud, câmpia era închisă de o creastă de dealuri negre, goale, numite în mod corespunzător Jebel-el-Aswad, „Munții Negri", în timp ce departe, la vest, în depărtare, Hermon se ridica în toată măreția sa, o piramidă de zapada fara pata. Din orice punct de vedere, există puține peisaje în lume care, pentru bogăție și frumusețe blândă și încântătoare, pot fi comparate cu câmpia Damascului. După ce am călătorit aproximativ șapte mile, timp în care am trecut pe lângă grupuri de bărbați rătăciți – unii pe jos, alții pe cai și măgari și alții pe cămile, majoritatea îmbrăcați ca ghidul nostru și toți grăbindu-ne în aceeași direcție ca și noi – am a ajuns la extremitatea estică a Munților Negri șine-am trezit pe marginea unei văi înguste verzi, prin centrul căreia curge râul Pharpar. Un pod aici se întinde pe pârâu; iar dincolo de ea, în pajiștile bogate, Caravana haruan era în curs de desfășurare. Până în acest moment, drumul este sigur și poate fi parcurs aproape în orice moment; dar la trecerea Awajului, intrăm în domeniile Bedawin, a căror lege este sabia și al căror drept este puterea. Progresele noastre ulterioare erau susceptibile de a fi contestate în orice moment.

Atacurile lui Bedawin, când sunt făcute, sunt bruște și impetuoase; iar rezistența, pentru a fi eficientă, trebuie să fie promptă și hotărâtă. În timpul sezonului de iarnă, această rută estică este în general destul de sigură, deoarece triburile arabe își au taberele mult îndepărtate pe malurile Eufratului sau în interiorul deșertului; dar războiul dintre drusi și guvern, care tocmai fusese încheiat, îi atrasesetâlhari îndrăzneți din bântuielile lor obișnuite și au îndurat ploaia și frigul frontierei cu Siria în speranța de a fi jefuiți.
Toți păreau pe deplin conștienți de acest lucru și păreau să simtă, aici ca și în altă parte, că mâna ismaeliților este împotriva oricărui om. În consecință, rătăciții s-au grăbit și au căzut în rânduri; baloți și pachete pe catâri și cămile au fost rearanjate și ajustate mai atent; au fost examinate muschete și pistoale, iar cartușele au ajuns în stare de pregătire; bărbați înarmați erau așezați în ceva asemănător cu ordinea de-a lungul părților laterale aledosarul animalelor; și câţiva călăreţi au fost trimiși în faţă, ca să cutreiere dealurile vecine și marginile câmpiei mari de dincolo, pentru a preveni surprinderea.
Un număr de druși care s-au alăturat caravanei aici și care se distingeau cu ușurință prin turbanele lor albe ca zăpada și purtarea îndrăzneață și bărbătească, păreau să ia direcția principală în aceste pregătiri războinice, totuși, deoarece caravana era formată în principal din creștini. , unul dintre ei, numit Musa, a fostliderul nominal. A fost o scenă ciudată și incitantă și s-ar fi crezut că orice încercare de a reduce o mulțime atât de refractară și eterogenă de oameni și animale la orice asemenea ordine ar fi absolut inutilă. Câteva cămile și măgari s-au desprins, și-au împrăștiat încărcăturile peste câmpie și au răspândit confuzie peste tot în jurul lor; alţii mârâiau și a lovit și a zdrobit; Șoferii au strigat și gesticulat; Bărbații și băieții au alergat prin mulțime, cerând frații sau tovarășii; Călătorii galoped de la grup la grup, înturnare și amenințări prin transformare. În lungime, totuși, ordinul a fost dat în martie. A trecut de la față în spate, iar următorul moment a fost înfundat fiecare sunet; Foarte fiarele păreau să înțeleagă înțelesul, căci ei au căzut liniștit în locurile lor, iar fișierele lungi, acum patru și cinci abrast, au început să se deplaseze peste câmpia de iarbă, cu o liniște care era aproape dureroasă. Lăsând vale fertilă a lui Pharpar și a trecând un creastă scăzută, sumbră, am

intrat, una dintre cele mai dragate regiuni pe care le-am văzut în Siria. La îndemână, terenul de masă de teren se extinde pentru mai multe mile pe fiecare parte-înutilitate în dreapta de către dealurile negre și în stânga, de băncile robuste. Nu este o casă, nici un copac, nici un arbust verde, nici o creatură viu, era în intervalul de viziune. Pietrele negre și bolovanii din Basalt au fost stresnați pe toată suprafața și aici și aruncate în grămezi nepolițuite; Dar dacă mâna omului sau de un ciudat de natură, păreau îndoielnic. Timp de aproape două ore ne-am rănit calea în primul rând; Acum ascultând poveștile lui Musa, și acum în urma lui de sus a unui Hillok, în speranța de a obține un peep la Amore, invitând peisajul. În lungime am venit la fruntea unui coborâre scurtă care duce la o pajiște verde, cu urmele unei tabețe vechi de o parte în jurul unei puțuri, în jurul cărora au fost niște morminte cu pietre nepoliticoase. Ni sa spus că acesta este un teren de camping preferat al anezei în primăvara. Imediat dincolo de pajiști, o clipă sa deschis înaintea noastră, întinzându-se spre est și vest, pe măsură ce ochiul ar putea vedea și sudarea spre sud la baza Munților Hauran. Este plat ca lac, acoperit cu sol, adânc, bogat, neagră, fără piatră sau piatră, și chiar și în acest sezon premiu, oferind promisiune de pasaj de luxuriat. Unele persoane conice sunt văzute la intervale,ridicându-se de pe suprafața sa netedă, ca niște insulițe stâncoase din ocean. Aceasta este câmpia Basanului și, deși acum pustie și părăsită, ne-a arătat cât de bogate erau resursele acelui vechi regat. Cu viteză crescută – dar încă în cea mai adâncă tăcere – caravana a mers înainte peste această câmpie nobilă. Abia am putut distinge vreo pistă, deși Mûsa ne-a asigurat că ne aflăm pe Sultany, sau „autostrada regelui". Ni s-a părut că cursul lui era îndreptat mai degrabă de un deal conic la orizont de sud, decât de orice urmă de drum pe câmpie în sine. Pe măsură ce am înaintat, am început să observăm o linie neagră care se extinde peste câmpie, în depărtare în față.

Treptat, a devenit din ce în ce mai definit și, înainte ca lumina zilei să scadă, părea ca un zid ciclopic construit într-o epocă apuse și apoi spulberat de un cutremur. Mergând până la Mûsa, am întrebat ce era. „Aceasta, „saidhe", este Lejah". Lejah este numele dat acum provinciei antice Trachonitis; iar acest mal de stânci zdrobite s-a dovedit a fi granița lui nordică. Leja, așa cum vom vedea în continuare, este un câmp vast de

bazalt, plasat în mijlocul câmpiei fertile a Basanului. Suprafața sa are o înălțime de vreo treizeci de picioare deasupra câmpiei, iar granița sa este peste tot la fel de clar definită de stâncile sparte ca orice linie de țărm. De fapt, mi-a amintit puternic de unele părți ale coastei Jersey. Și această caracteristică remarcabilă nu a fost trecută cu vederea în topografia Bibliei. Lejah, își vor aminti cititorii mei, corespunde vechiului Argob. Acum, în fiecare caz în care acea provincie este menționată de istoricii sacri, există un cuvânt descriptiv atașat ei - chebel; pe care traducătorii noștri l-au redat, din păcate, într-un pasaj „regiune" și în altul „țară" (Deut. iii.4,13,14; l Kingsiv. 13), dar care înseamnă „o margine bine definită, parcă măsurată cu o frânghie" {chebel); și descrie astfel, cu o acuratețe și o atenție deosebite, meterezul stâncos care înconjoară Lejah.

ORAȘUL PĂRĂSIT

Soarele a apus, iar scurtul amurg a fost scurtat de norii grei care au plutit pe suprafața cerului. A început să cadă o ploaie densă, ceea ce făcea la fel de neplăcută perspectiva unui marș nocturn sau a unui bivuac. Totuși am mers mai departe prin întuneric, străduindu-mă să risipesc presimțirile sumbre prin amintirea tremurătoare a străvechii glorii a lui Basan și prin gândul că acum călc pământul lui și în drum spre marile orașe fondate și locuite acum patru mii de ani de către uriașul Refaim. Înainte ca întunericul să intre în , Mûsa îmi arătase turnurile a trei sau patru dintre aceste orașe care se ridicau deasupra barierei stâncoase a Lejah. Cum mi-am încordat ochii în zadar pentru a străpunge întunericul din ce în ce mai adânc! Acum știam că unii dintre ei trebuie să fie la îndemână. Inelul ascuțit al picioarelor calului meu pe trotuar m-a tresărit. Aceasta a fost urmată de o poticnire dureroasă de pietre slăbite și de răsucirea membrelor lui printre stâncile zimțate.

Cerul era negru deasupra capului; pământul negru dedesubt; ploaia plutea in fata mea, asa ca nu se vedea nimic. S-a chemat o oprire; și cu cea mai mare plăcere am auzit ordinul dat pentru caravana să se odihnească până la răsăritul lunii. „Există vreun loc", am întrebat un arab de lângă mine, „unde să ne adăpostim de ploaie?" Este o casă pregătită pentru tine", a răspuns el. O casa! Există o casă aici? „Sute dintre ei; acesta este orașul Burâk". Am fost conduși pe o potecă șerpuitoare

accidentată, care părea, din câte am putut vedea în întuneric și prin mișcarea cailor noștri, a fi ceva ca o scară ruinată. În cele din urmă, conturul întunecat al zidurilor înalte a început să apară pe cer și în curând am intrat pe o stradă asfaltată. Aici ni s-a spus să descălecăm și să dăm caii noștri servitorilor. Un arab a aprins o lumină și, invitându-ne să-l urmăm, a trecut printr-o ușă joasă și mohorâtă, într-o încăpere spațioasă. M-am uitat cu nu puțin interes în jurul apartamentului căruia luasem o stăpânire atât de neceremonioasă; dar lumina era atât de slabă, iar pereții, acoperișul și podeaua atât de negre, încât nu puteam să disting nimic satisfăcător. Luând o torță de la unul dintre servitori, am aprins-o și am continuat să examinez misteriosul conac; căci, deși udat de ploaie și obosit de o plimbare de douăsprezece ore, nu m-am putut odihni. Am simțit o emoție așa cum nu am mai experimentat până acum. Cu greu puteam să cred în realitatea a ceea ce am văzut și în ceea ce am auzit de la ghizii mei ca răspuns la întrebări dornice. Casa părea să fi suferit puține schimbări de când bătrânul ei stăpân o părăsise; și totuși crusta groasă de azot de pe podea arăta că fusese pustie de veacuri lungi. Zidurile erau perfecte, groase de aproape cinci picioare, construite din blocuri mari de pietre cioplite, fără var sau ciment de orice fel. Acoperișul era format din plăci mari din același bazalt negru, întinse la fel de regulat și îmbinate la fel de strâns, de parcă muncitorii abia le-ar fi terminat. Ei măsurau douăsprezece picioare în lungime, optsprezece inci în lățime și șase inci în grosime. Capetele se sprijineau pe o cornișă simplă de piatră, ieșită la aproximativ un picior de fiecare perete lateral. Camera avea douăzeci de picioare lungime, douăsprezece lățime și zece înălțime. Ușa exterioară era o lespede de piatră, înaltă de patru picioare și jumătate, lată de patru și grosime de opt inci. Atârna pe pivoți, formați din părți proeminente ale plăcii, lucrând în prize în buiandrug și prag; și, deși atât de masiv, am putut să-l deschid și să-l închid cu ușurință. La un capăt al camerei era o fereastră mică cu obloane de piatră. O ușă interioară, tot din piatră, dar de mai bună lucrare și nu chiar atât de grea ca cealaltă, intra într-o cameră de aceeași dimensiune și aspect. Din ea o ușă mult mai mare comunica cu o a treia cameră, spre care se cobora printr-o treaptă de piatră. Acesta era o sală spațioasă, egală ca lățime cu cele două camere și aproximativ douăzeci și cinci de picioare lungime și

douăzeci de înălțime.
De-a lungul ei a fost aruncat un arc de semi-cerc, susținând acoperișul de piatră; și o poartă atât de mare încât cămilele puteau intra și ieși, s-a deschis pe stradă. Poarta era de piatră și la locul ei;
dar niște gunoi se adunaseră pe prag și părea să fi fost deschis de veacuri. Aici caii noștri au fost instalați confortabil. Așa erau aranjamentele interne ale acestui ciudat vechi conac. Avea o singură poveste; iar stilul său simplu și masiv de arhitectură a dat dovada unei antichități foarte îndepărtate. Pe o piatră mare care forma buiandrugul porții, era o inscripție grecească; dar era atât de sus și lumina mea atât de slabă, încât nu am reușit să o descifrez, deși puteam vedea că literele erau de tipul cel mai vechi. Este probabil același care a fost copiat de Burckhardt și care poartă o dată aparent echivalentă cu anul 306 Î.Hr.!
Din cauza întunericul nopții și a scurtității ședерii noastre, nu am putut stabili, din observația personală, nici întinderea Burâk, nici caracterul general al clădirilor sale; dar oamenii care s-au adunat în jurul meu, când m-am întors în camera mea, o vizitaseră adesea. Au spus că toate casele erau ca cele pe care le-am ocupat noi, doar unele mai mici și câteva mai mari și că nu există clădiri grozave. Burâk se află în colțul de nord-est al Lejah și a fost astfel unul dintre orașele de frontieră ale anticului Argob. Este construit pe stânci și înconjurat de stânci atât de sălbatice și accidentate încât să o facă o fortăreață naturală. După câteva ore de odihnă, s-a dat din nou ordinul de marș. Ne-am găsit caii la ușă și, urcând în picioare, am urmat-o pe Mûsa. Ploaia încetase, cerul era senin și luna strălucea puternic, dezvăluind pe jumătate trăsăturile sălbatice ale împrejurimilor Burâk. Nu pot uita niciodată acea scenă. Mase uriașe de stâncă fără formă s-au ridicat ici și colo printre și în jurul caselor, până la înălțimea de cincisprezece și douăzeci de picioare – vârfurile lor s-au zimțat, iar laturile lor s-au spulberat. Între ele se aflau gropi și fisuri care căscău, la fel de multe picioare în adâncime; în timp ce suprafețele plane ale stâncii goale erau presărate cu bolovani uriași de bazalt.
tăiat prin stânci. Alături de ea trecea un apeduct străvechi, care, în vremurile trecute, transporta o aprovizionare cu apă dintr-un pârâu de iarnă învecinat către rezervoarele și rezervoarele din care orașul își ia numele actual, Burâk („tancuri”). O plimbare lentă, dar obositoare. de o

oră ne-a scos din acest labirint de stânci,iar peste un pat de torent într-o câmpie fină. Curând după aceea, am trecut pe lângă rulota, care începuse cu ceva timp înaintea noastră; și, întrucât nu era niciun pericol să fim prinși, am continuat într-un pas rapid spre sud. Zorii dimineții ne-au arătat trăsăturile accidentate și granița stâncoasă a Lejahului aproape în dreapta noastră, împânzită cu orașe și sate vechi; în timp ce în stânga noastră o câmpie fertilă se întindea până la orizont. Și aici am observat cu surprindere că nu era nici o urmă de locuire umană, decât pe vârfurile micilor dealuri conice care se ridică la intervale lungi. Această câmpie este casa ismaelitului, care a locuit întotdeauna" în prezența (literal, în fața) fraților săi" (Gen.xvi.12), și împotriva ale cărui incursiuni îndrăznețe nu a existat niciodată vreo barieră eficientă, în afară de muniţiile de stânci și înălţimile dealurilor. Am mers mai departe. Dealurile Basanului erau aproape în față; vârfurile lor îmbrăcate cu păduri de stejari, iar laturile lor împânzite cu orașe vechi. Pe măsură ce am urcat pe ele, câmpurile de stânci ale Leja s-au întins pe dreapta; și acolo, de asemenea, orașele antice erau plantate dens. Nu mai puţin de treizeci din cele șaptezeci de cetăţi din Argob au fost văzute la un moment dat în acea zi; casele și ruinele lor negre pe jumătate ascunse de stâncile negre în mijlocul cărora sunt construite și turnurile lor masive care se ridică ici și colo ca „turnurile" vechilor cetăți normande. Cât de mult ne doream să le vizităm și să le explorăm! Dar motivele politice ne-au făcut necesar, în primul rând, să ne aducem omagiu unuia dintre șefii de frunte Druse. De ele depindea succesul cercetărilor noastre viitoare. Fără protecția lor nu am putea călători în siguranță o singură milă prin Haurân. Mă simțeam încrezător că protecția va fi acordată cu bucurie; totusi ma gandeam mai bine să nu tragem căpăstru până când am ajuns în orașul Hiyât, de unde, după o scurtă pauză pentru a bea cafea cu șeicul, care nu ne-a lăsat să trecem, am mers la reședința lui Asad Amer, la Hit, unde ne-am întâlnit cu un primire demnă de ospitalitatea vechilor patriarhi.

I I.

„Încă o dată ne uităm, și totul este ca noaptea, Toate pustii! Crânci, temple, palate, Măturate din vedere: și nimic vizibil....., decât ici și colo Un mormânt gol , un fragment ca un mădular al unui gigant dezmembrat,"

PEISAJUL BASHAN.

Cu primele zori ale noii dimineți, m-am urcat pe acoperișul plat al casei șeicului Assad. Casa se află în partea cea mai înaltă a orașului și oferă o vedere largă asupra porțiunii de nord a lanțului muntos și a câmpiei din jur. Cerul era fără nori și de acel albastru închis profund pe care nu se vede niciodată în acest tărâm de nori și ceață. Ploaia din ziua precedentă curățase atmosfera și o făcuse transparentă ca un cristal. Soarele nu era încă răsărit, dar razele lui răspândesc o strălucire bogată peste tot cerul estic, făcându-l să strălucească ca aurul lustruit și aruncând în relief îndrăzneț o creastă de vârfuri îmbrăcate în lemn, care închideau aici vederea. De la baza muntelui de la nord, o câmpie netedă, deja verde cu iarbă tânără, se întindea dincolo de raza de vizibilitate, presărată ici și colo cu telluri conice, pe ale cărei vârfuri se aflau rămășițele de cetăți și sate străvechi. Dar la vest se aflau obiectele de interes principal; Câmpurile de stânci întinse ale Argobului, pășunile bogate din Basan, care le înconjoară și fug într-o întindere neîntreruptă până la baza Hermonului. Ochii mei au rămas îndelung și intens acel peisaj magnific. Acum, ciudatele orașe vechi mi-au captat atenția, ridicându-se în măreție sumbră din marea de stânci. Acum, marile turnuri pătrate și înălțimile crelate de-a lungul graniței accidentate a Argobului au fost examinate cu atenție cu ajutorul unui pahar puternic; iar acum ochiul rătăci cu nerăbdare peste câmpia de dincolo, observând unul, altul, și altul din acele orașe întunecate care o împletesc atât de dens. Pe orizontul vestic se ridica Hermon, o piramidă fără pată de zăpadă; iar de la ea, spre nord, curgea creasta plină de zăpadă a „Libanului, spre răsăritul soarelui” (Ios.xiii.5).

În timp ce priveam acea barieră vestică a Basanului, primele raze de soare au atins creasta Hermonului; și în timp ce l-au atins, coroana sa de gheață strălucea ca oțelul lustruit, amintindu-mi cât de descriptiv era numele dat de amoriți acelui munte - Shenir, „pieptarul” sau „scutul”(Deut.iii.9). Timp de o oră sau mai mult am stat învăluit în contemplarea panoramei largi și minunate. Cel puțin o mie de mile pătrate din vechiul regat al lui Og erau întinse înaintea mea.

Acolo era țara pe ai cărei locuitori „uriașii” (Rephaim, Gen.xiv.) i-au bătut regii din răsărit înainte de a coborî în câmpia Sodomei. Au fost acele „trei

zeci de orașe mari" din Argob, ale căror „ziduri, porți și gratii de aramă" au fost remarcate cu surprindere de Moise și israeliți și a căror arhitectură ciclopică și porți masive de piatră îl umplu chiar și acum pe călătorul din vest de uimire, și dă cele mai simple descrieri ale luimare parte din farmecul și ciudățenia romantismului. Aerul era atât de limpede încât conturul celor mai îndepărtate obiecte era clar și distinct. Hermonul însuși, deși la patruzeci de mile depărtare, nu părea la mai mult de opt sau zece, când soarele își imprima părțile brăzdate cu lumină și umbră. În cele din urmă, am fost trezit dintr-o reverie plăcută de vocea profundă a șeicului Assad, care dă un salut cordial și cu adevărat patriarhal. „Ce priveliște glorioasă ai din acest punct de comandă!" am spus, când complimentele s-au terminat.

„Da, îi vedem pe Bedawîn la mare distanță și avem timp să ne pregătim pentru ei", a fost replica lui caracteristică. "Ce ! fă triburile deșertului, atunci, să te deranjeze aici; și se îndrăznesc ei să-i jefuiască pe druși?"

„Nici un loc de graniță de la Wady Musa până la Alep nu este ferit de raidurile lor, iar drușii, musulmanii și creștinii sunt la fel cu ei. De fapt, mâna lor este împotriva tuturor. Când Anezei se ridică primăvara, turmele lor acoperă câmpia ca lăcustele și, dacă nu ar fi puștile noastre, nu ne-ar lăsa nici o copită, nici un fir de porumb. Astăzi, călăreții lor jefuiesc un sat aici; mâine, altul în Ghutah of Sham (Damasc) ;iar a doua zi ei dezbracă caravana de la Bagdad. Oh Doamne! acești fii ai lui Ismael sunt o flotă ca gazele și fioroși ca leoparzii. Dacă Allah ne-ar scăpa de ei și de turci, Siria ar putea prospera." Șeicul i-a descris pe arabi la viață, așa cum au fost descriși de spiritul profeției cu aproape patru mii de ani în urmă." El (Ismael) va fi un om sălbatic; mâna lui împotriva fiecărui om și mâna fiecărui om împotriva lui;și el va locui în prezența tuturor fraților săi" (Gen.xvi.12). Acești „copii ai răsăritului" vin acum, așa cum au făcut-o în zilele lui Ghedeon, când" au nimicit sporul pământului și nu au lăsat nimic. hrană pentru Israel, nici oaie, nici bou, nici măgar. Căci s-au urcat cu vitele lor și cu corturile lor și au venit ca lăcuste în mulțime; atât ei, cât și cămilele lor erau fără număr; și au intrat în ţară ca să o nimicească" (Judecători 4,5).

Pe parcursul unui alt tur prin partea de vest a Basanului, am călărit într-o singură zi timp de mai mult de douăzeci de mile într-un curs drept prin

turmele unui trib arab. Remarcându-i șeicului numărul mare de orașe vechi în vedere, el mi-a arătat pe cel mai mare și mai remarcabil dintre ele; și printre aceștia am auzit cu nu puțin interes, numele lui Edrei, vechea capitală a Basanului și reședința lui iOg, ultimul dintre regii săi uriași. Au existat și alții, cum ar fi Shuka și Bathanyeh și Musmieh, ale căror nume, după cum vom vedea, nu sunt necunoscute în istorie. Dintr-un studiu general al țării am trecut la o examinare a orașului. Hît are o formă dreptunghiulară și o circumferință de aproximativ o milă și jumătate. Am urmărit majoritatea străzilor vechi, deși acum în mare măsură erau umplute cu case prăbușite și mormane de gunoaie, acumulări de secole lungi. Străzile erau înguste și neregulate și, prin urmare, foarte diferite de cele amenajate în multe alte orașe din acest ținut de arhitecții romani. O mare parte a orașului este ruinoasă; dar unele dintre cele mai vechi case sunt încă perfecte. Sunt simple și masive în stil, conținând doar o singură etapă și, în general, două sau trei camere mari care se deschid pe o curte închisă. Pereții sunt construiți din pietre mari cioplite grosier, deși strâns îmbinate, și așezate fără ciment. Acoperișurile sunt formate din plăci lungi așezate orizontal de la perete la perete; formând astfel „blafurile caselor" plate, unde oamenii sunt acum obișnuiți să stea și să se roage, așa cum erau în vremurile Noului Testament. Într-adevăr, „blatul casei" este locul de rugăciune preferat al mahomedanilor din Siria (vezi Faptele x. 9; Matt. xxiv. 17; Isa. xv. 3; Zeph. i.5).

Ușile sunt din piatră și am văzut multe ornamentate cu gust, cu panouri și ghirlande de fructe și flori sculptate în relief. Nu există o singură casă nouă, sau chiar modernă, în Hît. Drusii au luat stăpânire și s-au stabilit fără nicio încercare de modificare sau adăugare. Cele ocupate acum sunt în mod evident din cea mai îndepărtată antichitate și nu mai mult de jumătate din locuințele locuibile sunt locuite. Am văzut rămășițele mai multor temple grecești sau romane și un număr considerabil de inscripții grecești pe casele vechi și pe pietrele desprinse.

Inscripțiile nu au valoare istorică, fiind în principal tăblițe votive și memoriale: două dintre ele au date corespunzătoare anului 120 d.Hr. și 208 d.Hr..

Nu se știe nimic despre istoria lui Hît; nici măcar nu putem spune numele

ei antic, dar poziția sa, a Caracterul caselor sale și al vechilor metereze masive, par să justifice concluzia că a fost unul dintre acele „trei zeci de orașe mari" pe care Jair le-a capturat în Argob (Deut. hi. 4,14). Vestea sosirii noastre ajunsese deja la șeicul Fares, fratele mai mare al gazdei noastre și unul dintre cei mai puternici șefi din Haurân.

În timp ce stăteam la micul dejun, a sosit un mesager cu o cerere urgentă să-l vizităm și să petrecem noaptea la casa lui din Shuhba. Am consimțit cu plăcere; și întrucât acel oraș se află la numai patru mile sud de Hît, am hotărât să folosim ziua pentru a explora secțiunea de nord a lanțului muntos. Caii noștri au ajuns curând la ușă. Șeicul Assad a oferit un ghid activ, inteligent și bine călare, iar propriul său nepot, un tânăr cu aspect nobil, de douăzeci și unu, și-a oferit serviciile ca escortă. Urcându-ne imediat, în mijlocul respectuosului salâm al unei mulțimi de druși cu turbane albe, am pornit spre nord, pe urmele unui vechi drum roman. Câmpuri bine cultivate ne-au înconjurat calea pe o oarecare distanță, deja verzi de grâu tânăr și promitând o lux, așa cum se vede rar în Palestina. Ziua era luminoasă și răcoroasă, pământul ferm și neted, caii noștri proaspeți și spiritul nostru ridicat. Noii noștri însoțitori, de asemenea, erau dornici să-și arate curajul călăreților lor și priceperea lor de neegalat în călărie. Așa că, slăbind frâul, ne-am repezit peste pantele blânde și am tras frâu doar când ajungem la Bathanyeh, la aproximativ patru mile de Hît. De-a lungul traseului nostru timp de o milă și mai mult, am observat deschiderile unui apeduct subteran, destinat în vremuri să alimenteze orașul cu apă. Astfel de apeducte sunt comune la granița de est a Siriei și Palestinei, în special în Haurân și câmpia Damascului. Ele par să fi fost construite după cum urmează:

— Un puț a fost scufundat la adâncimea de la zece până la douăzeci de picioare, într-un loc unde se presupunea că ar putea fi găsită apă; apoi s-a săpat un tunel la nivelul fundului puțului și în direcția orașului care urma să fie aprovizionat. La o distanţă de vreo sută de metri alta unde puțul a fost scufundat, legând tunelul cu suprafața; și astfel lucrarea s-a dus până când a fost adusă aproape de oraș, unde s-a făcut un mare rezervor. Unele dintre aceste apeducte au aproape douăzeci de mile în lungime; și chiar dacă nu ar trebui să existe un izvor viu de-a lungul întregului lor curs, ei colectează în curând în sezonul ploios suficientă apă de

suprafață pentru a alimenta cele mai mari rezervoare.
Izvoarele sunt rare în
Basan. Este un pământ însetat; dar cisterne de dimensiuni enorme — unele deschise, altele acoperite — se văd în fiecare oraș și sat. Fără îndoială, printr-un astfel de „conduct" ca acesta, Ezechia a dus apă în Ierusalim din izvorul superior al Ghihonului.
(2 Regi xx.20).

I.
ORAȘELE VECH

Trecând prin, sau mai bine zis peste, o poartă ruinoasă, am intrat în orașul Bathanyeh.
O stradă largă se întindea în fața noastră, pavajul perfect, casele de fiecare parte în picioare, străzile și străzile care se ramificau la dreapta și la stânga. Era ceva inexprimabil de jale când călăream pe acea stradă tăcută și se uita prin ușile întredeschise către unul după altul dintre cei pustiicase, cu iarbă neagră și buruieni în curțile lor, iar mărăcinile crescând în festone deasupra ușilor și ramuri de copaci care țâșneau prin tăierile căscate din zidurile vechi. Inelul picioarelor cailor noștri de pe trotuar a trezit ecourile orașului și a tresărit pe mulți chiriași ciudați. Bufnițele bateau din aripi în jurul turnurilor cenușii; strigau daws în timp ce zburau departe de blaturile caselor; vulpi au fugit și au intrat printre locuințele zdrobite, iar doi șacali s-au repezit de la o ușă deschisă și au fugit de-a lungul străzii înaintea noastră. Limbajul grafic al lui Isaia, rostit cu privire la o altă cetate, dar care descrie în mod viu pustiirea în orice loc, mi-a venit imediat în minte și pe buzele mele: — „Acolo vor zace fiare sălbatice ale pustiului și casele lor vor fi pline de făpturi îndurerate și acolo vor locui bufnițe și satiriva dansa acolo" (Ias.xiii 21)

ORAȘUL BATHANYEH.

Bathanyeh se află în declinul nordic al munților din Basan și comentați o vedere a câmpiei fără limite spre lacurile lui Damasc. Despre o mile și jumătate la nord-vest am văzut două sate mari aproape împreună. Două mile suplimentare, în partea de sus a unui băiat ridicat, au fost ruinele unui oraș, care, a spus ghidurile mele, sunt atât de ample și frumoase.

Trei alte orașe au fost vizibile în câmpie și două pe pârâu spre est. Cum am dorit să le vizitez! Dar timpul nu ar permite. Din aceasta, de la orice alt punct în care am ajuns la limitele turului meu prescris, m-am întors cu regretul; Deoarece departe, ochiul se odihnea pe ruinele de entuzieră și orașele și satele neexplorate. Bathanyeh nu este destul de mare, dar Halt, dar clădirile au un caracter superior și în conservare mult mai bună. Una dintre casele în care m-am odihnit pentru un timp ar putea fi aproape numite un palat. Un gateway spațios, cu un tip masiv de piatră, deschis de pe stradă într-o instanță mare. În stânga era un turn pătrat, la patruzeci de picioare înălțime. Rulbe Curtea, iar deschiderea în el a fost apartamentele, toate în conservare perfectă; Și totuși locul nu pare să fi fost locuit de secole. Inscripțiile grecești privind clădirile principale demonstrează că au existat la începutul erei noastre; Și în întregul oraș nu am văzut urmăritatea asomare a ocupației Mohammedan, astfel încât a fost probabil pustie de cel puțin o mie de ani. Numele imediat sugerează identitatea cu Batanis, una dintre cele mai treizeci și patru de orașe ecleziastice ale Arabiei, ale căror episcopi erau în sud-vestul sufer al primatelor lui Bostra. Batanis a fost capitala provinciei grecești din Batanea, o parte a tetrarhiei lui Philip, menționată de Josephus, dar inclusă de Luke (III.I) în "Regiunea Trachonitului". Regiunea rotunde este încă numită "Țara lui Batanea"; Și numele este interesant ca un reprezentant modern al Basanului Scriptural. Întorcându-se de acest loc interesant, am călătorit în Partea de munte spre est până la Shuka, la patru mile distanță. Acesta este, de asemenea, un oraș foarte vechi și trebuie să fi avut la un moment dat cel puțin 20.000 de locuitori, deși acum nu are decât douăzeci de familii. Ptolemeu, geograful grec, o numește Saccaea. Evident, a fost reconstruită de romani, deoarece doar câteva dintre casele sale antice masive au rămas, iar ruinele sfărâmate ale templelor sunt văzute de fiecare parte. Unul dintre aceste temple a fost folosit multă vreme ca biserică, și există și ruinele unei alte biserici care, ne spune o inscripție, a fost dedicată de Episcopul Tiberinos Sf. Gheorghe în 369 d.Hr.

În jurul lui Shuka sunt câteva morminte remarcabile, turnuri pătrate, de vreo douăzeci de picioare pe fiecare parte și de la treizeci până la patruzeci de înălțime, împărțite în povești.

Tabletele de deasupra ușilor înregistrează numele morților care zăceau acolo cândva și datele morții lor. Ei aparțin secolului I și II al erei noastre. Toate au fost zvârlite, astfel încât nu putem spune cum au fost depuse cadavrele, deși probabil aranjamentele erau similare cu cele din mormintele din Palmyra. Din ruinele lui Shuka, alte trei orașe se vedeau printre dealurile de la est. Remontandu-ne, am mers zece mile printr-un district agricol bogat pana la Shuhba. Am trecut pe lângă un singur sat, dar am văzut mai multe orașe pe laturile împădurite ale muntelui în stânga și multe altele în jos, pe câmpie, în dreapta. Trecând o râpă accidentată și urcând un mal abrupt, am ajuns la zidurile Shuhba. Sunt complet distruși, atât de mult, încât singura cale de intrare în oraș este peste ele, lângă o frumoasă poartă romană, acum blocată cu gunoaie. După ce am intrat, am mers pe o stradă bine asfaltată – cel mai perfect exemplar de pavaj roman pe care îl văzusem până acum – până la reședința șefului. În zona mare din fața conacului său am găsit o mulțime de oameni dornici, iar primul care a întins mâna de bun venit a fost amabila noastră gazdă din noaptea precedentă, șeicul Assad. Ne-a prezentat fratele său Fares, iar apoi am fost introduși într-un apartament unde am găsit confort, fețe zâmbitoare și o primire din toată inima.

ORAȘUL ROMAN SHUHBA.

Shuhba este aproape în întregime un oraș roman - meterezele sunt romane, străzile au vechiul pavaj roman, temple romane apar în fiecare cartier, un teatru roman rămâne aproape perfect, un apeduct roman a adus apă din munții îndepărtați, inscripții din epoca romană, deși în greacă, se găsescpe fiecare clădire publică. Câteva dintre casele antice masive, cu ușile lor de piatră și acoperișurile lor de piatră, există totuși, dar sunt în mare măsură ascunse sau construite peste structurile de mai târziu și mai grațioase de origine greacă și romană. Deși acest oraș avea un circuit de aproape trei mile și abundea în clădiri splendide, numele său antic s-a pierdut, iar istoria sa veche necunoscută. Numele său modern este derivat de la o familie princiară mahomedană care s-a stabilit aici în secolul al VII-lea. Emirul Beshir Shehab, ultimul dintre conducătorii nativi

ai Libanului, a fost un membru al familiei, la fel și emirul Saad-ed-Dîn, care a fost ucis în masacrul târzie de la Hasbeiya, de lângă Hermon. Lângă Shuhba este un mic deal în formă de ceașcă care mi-a atras atenția în momentul în care am intrat în oraș. La urcare, am descoperit că este craterul unui vulcan stins, adânc acoperit de cenușă, cenușă și scorie - unul dintre centrele, fără îndoială, ale acelei convulsii groaznice care, într-o epocă îndepărtată, a ridicat munţii Basanului și s-a extins. lava topită care s-a răcit în câmpurile de stânci aleArgob. De pe vârf aveam o vedere apropiată și distinctă a secțiunii de sud-est a Argobului. Trăsăturile sale sunt chiar mai sălbatice și mai triste decât cele din nord. Stâncile sunt mai înalte, valele mai adânci și mai întortocheate. Arată, de fapt, ca ruinele unei țări, și totuși orașele și satele sunt împânzite dens peste acea sălbăticie de stânci. Munții care se ridică în spatele Shuhba la est sunt terasați la jumătatea distanței, iar vârfurile lor sunt îmbrăcate cu păduri de stejar. Vița și smochinul au înflorit aici luxuriant în zilele gloriei lui Basan, pâraiele de iarnă apoi au irigat și au îmbogățit versanții și au umplut marile cisterne din fiecare oraș.
dar Domnul a zis în mânia Sa: „Voi pusti munți și dealuri și voi usca toate ierburile lor și voi face râurile insule și voi seca iazurile” (Isaia xlii.15), și acum Am văzut că cuvintele Domnului erau literalmente adevărate și înfricoșătoare. Sheikh Fares și fratele său au făcut toate aranjamentele necesare pentru viitorul nostru turneu prin Basan. Ne-au spus că atâta timp cât vom călători în țara Druse ar trebui să fim perfect în siguranță; nicio mână, nicio limbă nu ar fi ridicată împotriva noastră; un bun venit ne-ar întâlni în fiecare sat și o urare cordială pentru bunăstarea noastră ne urmează pe fiecare cale. Știam acest lucru, pentru că știam că politic precum și legile sacre ale ospitalității orientale, îi vor constrânge pe druși să ne ajute și să ne protejeze la maxim puterea lor. Ne-au avertizat, totuși, că unele părți ale călătoriei propuse vor fi parcurse cu un risc considerabil. Ei ne-au spus clar că nu se poate avea încredere în mahomedani și că, dacă am încerca să pătrundem în Lejah (Argob), toată puterea Druzilor ar putea să nu fie suficientă pentru a ne salva de furia fanaticilor încântați. Atribuim aceste avertismente celor mai bune motive, dar le-am considerat exagerate. Pe cheltuiala noastră, am constatat ulterior că erau prea necesare. Shiekh Fares ne-a oferit ca îndrumător și

însoțitor unul dintre cei mai inteligenți și activi dintre oamenii săi, el a furnizat, de asemenea, cai pentru servitorii și bagajele noștri, precum și o escortă druză. În glumă, ne-am luat rămas bun de la gazda noastră amabilă și generoasă și am pornit. în călătoria noastră spre sud.Timp de mai bine de o oră noia urmat cursul unui drum roman de-a lungul declinului de vest a lanțului muntos, trecând pe lângă câteva sate vechi în dreapta și în stânga. Într-unul dintre aceste sate, situat pitoresc într-o vale retrasă, am văzut de-a lungul procesiunii de femei Druse lângă un pâlc de morminte nou făcute. Aveau o privire ciudată nepământeană. Coarnele de argint, pe care le poartă drept pe cap, aveau aproape două picioare lungime, peste acestea erau aruncate văluri albe, învăluind întreaga persoană și ajungând astfel până la pământ

FEMEILE DRUSE PLÂNG PENTRU MORȚI

dându-le o statură care aparent o depășește cu mult pe cea a muritorilor. În timp ce mărșăluiau cu pași măreți în jurul mormintelor, ei au cântat o cântare sălbatică care acum răsuna prin toată valea și acum se afundă în cadența jalnică a unui plâns de moarte.

Am întrebat semnificația acestei scene singulare și izbitoare și mi s-a spus că unsprezece dintre cei mai curajoși bărbați din sat căzuseră în războiul târziu, acestea erau mormintele lor, iar acum principalele femei din Shuhba veniseră să mângâie și să plângă împreună cu soțiile celor uciși; la fel ca, pe vremea noastrăDoamne, mulți dintre evrei au venit de la Ierusalim" să mângâie pe Marta și Maria cu privire la fratele lor Lazăr" (Ioan 18-31). Coborând un mal accidentat într-o câmpie bogată, un sfert de oră de galop ne-a adus la Suleim, un oraș mic, dar vechi, care conține rămășițele unui templu frumos și alte câteva clădiri impunătoare. Câțiva druși, care găsesc spații ample în casele vechi, s-au adunat în jurul nostru și ne-au presat să acceptăm ospitalitatea lor. Am fost forțați să coborâm și, după ce am examinat un grup de cisterne subterane remarcabile, ne-am urcat din nou și am cotit spre est, pe o vale pitorească, până la Kunawât.

Peisajul devenea din ce în ce mai bogat pe măsură ce urcam. Cele mai înalte vârfuri ale munților Basanului erau înaintea noastră, împădurite până la vârfurile lor. Pe fiecare parte erau versanți terasați, rupti ici și colo

de o stâncă întunecată sau de o frână accidentată și presărați cu stejari; în fundul poalului de dedesubt, un pârâu minuscul, primul pe care îl văzusem în Basan, sărea bucuros din stâncă în stâncă, în timp ce vegetațiile luxuriante se îmbrățișau între ele peste murmurul ei. ape. Din vârful fiecărui teren care se ridică, am privit spre junglă și crâng până la ruine cenușii, care ici și colo se ridicau cu mândrie deasupra unor mase dense de frunziș. Scufundându-ne în poal pe o potecă care ar încerca nervii unei capre de munte, am traversat pârâul și am șters pe un mal stâncos, printre stejari uriași și păduri groase, până la o clădire veche care încununează o stâncă iminentă peste vale.

BASHAN ȘI ORĂȘELE SALE GIGANTE.

Pe. Pe ce am urcat am putut să-i vedem cu o privire ziduri cenușii ici și colo prin deschideri întunecate, dar ajungând la terasa largă din fața ei și mai ales la intrarea în curtea ei spațioasă, ne-am lovit la fel de mult cu extentas de frumusețea arhitecturii sale. Ușa este înconjurată de un chenar larg de fructe și frunziș ale viței de vie, împletite cu trandafiri și crini, sculptate în relief îndrăzneț și cu egală precizie a designului și delicatețe a execuției. Curtea era înconjurată de mănăstiri susținute de coloane ionice, dar aproape toate dispăruse acum. Pe partea de nord este o proiecție care conține o clădire la o perioadă folosită ca biserică, dar probabil destinată inițial unui templu. Ruinele unei alte clădiri, altarul sau sanctuarul întregului, sunt presărate peste centrul patrulaterului. Stâlpii grațioși și frontonul sculptat și cornișa cu ghirlandele sale de flori se află în grămezi fără formă la umbra stejarilor și aproape ascunse de spini și ciulini. Da, blestemul este vizibil acolo, poate nu atât de dureros de vizibil ca în Palestina de Vest, unde doar câteva pietre sau grămezi de gunoaie marchează locul marilor orașe, totuși vizibile în zidul prăbușit și coloana prosternată și chiar în acele mărăcini care țese o mantie frumoasă în jurul celor căzuțimonumente ale geniului și puterii omului." Spini vor crește în palatele ei, urzici și mărăcini în cetățile de acolo." -Ei sunt aici.

Și alte dovezi ale blestemului erau și ele acolo. Pe măsură ce ne apropiam de ruină, nicio făptură vie nu era vizibilă. Aerul era liniștit, iar tăcerea morţii părea să domnească peste vale și munte. O vulpe

singuratică a sărit din bârlogul său lângă poarta mare, când picioarele noastre au trecut pragul și s-a refugiat într-un desiș vecin, dar acesta părea să fie singurul chiriaș deopotrivă al templului și al pădurii. Așa părea, și așa credeam noi; totuși, înainte să ajungem cu cincisprezece minute printre ruine, trei sau patru capete cu aspect sălbatic au fost

observate care se uitau peste un grohod de pietre, iar razele de soare se uitară din țevile muschetelor lor nivelate.

AVENTURA CU BEDAWIN.

Am continuat cu examinările noastre și capete sălbatice și butoaie sclipitoare au continuat să crească. Mahmood, ghidul nostru druz, i-a văzut din fericire și, ieșind de la umbra porticului, unde l-am lăsat cu caii, a dat de înțeles că ar fi bine să rămânem lângă el și să ne încheiem cercetările cât mai repede. posibil. Curând am urcat și, în timp ce pângăram prin pădure, o zeci de Bedawîn fioroși, înarmați cu pistol și pistol, au sărit din locurile lor și ne-au aliniat calea. Am tresărit și am început să credem că turul nostru era pe cale să se încheie rapid și neplăcut; dar Mahmood a călărit în tăcere, fără să se demneze să întoarcă capul sau să îndrepte o singură privire către acești haiduci îndrăzneți. L-am urmat în filă apropiată și, în timp ce am adus în spate, m-am gândit că este bine să le ofer salutul obișnuit, Ullah makum, „Dumnezeu să fie cu tine". Nici unul dintre ei nu a returnat-o; și clar, de parcă cuvintele ar fi fost scrise pe fețele lor încruntate, am văzut că ei blestemau înăuntrul pupanecesitate care le-a ținut mâinile departe de noi. Aceștia pe care i-am aflat mai târziu sunt locuitorii principali ai munților Basanului – vagabonzi nesăbuiți, fără de lege, tâlhari, care trăiesc prin jefuire și se slăvesc în succesul lor ca purtători liberi. Drusii îi țin în frâu și știu bine că o răzbunare teribilă ar fi luată asupra lor dacă ar îndrăzni să interfereze cu orice protecție Druse care se bucură. Cât de aplicabile pentru această parte a Palestinei și pentru multe altele sunt cuvintele lui Isaia: „Țara voastră este pustiită, cetățile voastre sunt arse de foc; țara voastră, străinii o devorează în prezența voastră și este pustie, așa cum a fost răsturnată de străini" (i.7).

KENATH

Câteva minute de plimbare ne-au dus la vârful unui deal care dă o priveliște spre Kunawât. În stânga era o râpă adâncă și întunecată, iar pe terenul înclinat de-a lungul malului său de vest se întindeau ruinele orașului antic. Zidul, încă în multe locuri aproape perfect, urmează vârful stâncilor pe aproape o milă, și apoi mătură într-un curs în zig-zag, înglobând un spațiu lat de aproximativ o jumătate de milă. Aspectul general al orașului este foarte izbitor - temple, palate, biserici, teatre și clădiri masive a căror utilizare originală nu putem spune, sunt grupate împreună cu o confuzie pitorească; în timp ce dincolo de ziduri, în vale, pe

vârfurile și laturile piscurilor împădurite, departe în mijlocul stejaruluipăduri, sunt grupuri de coloane și turnuri masive și morminte înalte. Străzile conducătoare sunt largi și regulate, iar drumurile care iradiază de la porțile orașului sunt neobișnuit de numeroase și de spațioase. În timp ce israeliții erau angajați în cucerirea țării de la est de Iordan, Moise ne spune că „Nobah s-a dus și a luat Kenat și satele de acolo și a numit-o Nobah, după propriul său nume” (Num. xxii.42) . Kenath era acum în fața noastră. Numele a fost schimbat în Canatha de către greci; iar arabii l-au făcut Kunawat. În timpul stăpânirii romane, a fost una dintre principalele orașe la est de Iordan; și la o perioadă foarte timpurie avea o populație creștină mare și a devenit sediul unei episcopii. Se pare că a fost reconstruită aproape în întregime la începutul erei noastre și este menționată de majoritatea scriitorilor greci și romani care tratează geografia sau istoria Siriei. La cucerirea saracene, Kenath a căzut în mâinile mahomedanilor și apoi soarta sa a fost pecetluită. Nu există urme ale vreunei ocupații mahomedane prelungite, pentru că nu există o singură moschee în tot orașul. Templele păgâne au fost toate convertite în biserici și au fost construite două sau trei biserici noi; dar niciuna dintre aceste clădiri nu a fost folosită vreodată ca moschei, deoarece astfel de clădiri se aflau în majoritatea celorlalte mari orașe ale Siriei. Ne-am petrecut după-amiaza și câteva ore din ziua următoare explorând Kenath. Multe dintre ruine sunt frumoase și interesante. Cea mai înaltă parte a sitului era cartierul aristocratic.

RUINELE KENATH.

Aici este un palat nobil, nu mai puțin de trei temple și a fost hipodrom odată abundent împodobit cu statui. În alt oraș al Palestinei am văzut atâtea statui câte sunt aici. Din păcate, toți sunt mutilați; dar fragmente din ele – capete, picioare, brațe, trunchi, cu figuri ecvestre, lei, leoparzi și câini – se întâlnesc pe fiecare parte. Un cap colosal al lui Ashteroth, din păcate rupt, se află în fața unui templu mic, al căruia probabil a fost cândva idolul principal. Semiluna care i-a dat zeiței numele Carnaim ("cu două coarne"), este pe fruntea ei. Am fost foarte interesat de acest fragment, deoarece este o ilustrare vizibilă a unei aluzii incidentale la această zeiță antică în cea mai veche referire istorică la Basan. Citim în

Gen. XIV. 5, că regii din Răsărit, în drumul lor spre Sodoma, „i-au lovit pe Refaim în Așterot-Karnaim”. Poate nu acesta să fie chiar orașul? Am constatat în urma examinării că întreaga zonă din fața palatului are lungi game de cisterne înalte arcuite dedesubt, ceva ca curtea templului din Ierusalim. Acestea păreau suficient de mari pentru a satisface nevoile orașului în timpul verii. Ele au fost umplute cu ajutorul unui apeduct săpat în malul râpei și legat probabil de un izvor din munți. Mormintele lui Kenath sunt asemănătoare cu cele din Palmyra — turnuri pătrate înalte împărțite în etaje, fiecare etaj conținând o singură cameră, cu niște adâncituri de-a lungul laturilor pentru corpuri. La aproximativ un sfert de milă vest de oraș se află un frumos templu peripteral al ordinului corintian, construit pe o platformă artificială. Multe dintre coloane au căzut, iar pereții sunt mult zdrobiți; dar rămâne suficient pentru a face din aceasta una dintre cele mai pitorești ruine din întreaga țară. Dimineața devreme am pornit să examinăm ruinele din vale și să urcăm pe o stâncă înaltă de pe malul ei opus, unde observasem un turn rotund singular și câteva fragmente grele de ziduri. Glen pare să fi fost amenajat în vechime ca un parc sau un teren de agrement. Am găsit plimbări terasate, fântâni mici acum uscate și piedestale pentru statui, un templu în miniatură,și o operă rustică, ale cărei bănci sunt cioplite în lateralul stâncii; o inscripție grecească cu caractere mari în jurul fației scenei, ne spune că a fost ridicată de un anumit în Marcus Lusias, pe cheltuiala sa, și dată concetățenilor săi. Din operă, o scară în serpentina, cioplită în stâncă, duce la turnul rotund de pe vârful stâncii. Am urcat și am fost bine răsplătiți deopotrivă pentru începutul și truda noastră devreme. Turnul în sine are puțin interes; are treizeci de metri în circuit și acum aproximativ douăzeci de picioare înălțime; zidaria este colosala si de mare vechime. Alături se află rămășițele unui castel sau palat, construit din pietre teșite de dimensiuni enorme. Ușile sunt toate din piatră, iar unele dintre ele sunt ornamentate cu panouri și muluri cu grinzi și coroane de fructe și flori sculptate în înalt relief. Într-o ușă am observat un loc pentru o încuietoare sau un bar masiv; poate una dintre acele „bare de aramă” la care se face aluzie de către scriitorii sacri (I Kingsiv.13). Dar priveliștea glorioasă pe care o au aceste ruine a fost cea care ne-a fermecat în principal. În timp ce m-am așezat pe o piatră mare de pe

vârful râpei, ochiul meu a rătăcit peste una dintre cele mai frumoase panorame pe care le-am văzut vreodată. Din multe locuri din mijlocul vârfurilor înalte ale Libanului, privisem peisaje mai sălbatice și mai mărețe. Stând pe vârful falnic al castelului de la Palmyra, la picioarele mele se aflau ruine mai extinse și clădiri mult mai magnifice.
Din pereții ciclopici ai Templului Soarelui de la Baalbec am văzut monumente mai mândre ale geniului omului și amintiri mai rafinate ale gustului și priceperii sale. Dar niciodată înainte nu m-am uitat la o scenă pe care natura, arta și distrugerea s-au combinat atât de mult pentru a o împodobi. Nu era măreția sălbatică a Libanului, cu stâncă de gândaci și vârf înzăpezit; nu era Baalbec plat și fără trăsături, cu zidurile sale ciclopice și coloanele de neegalat; nu a fost pustiirea năprasnică a Palmyrei, unde ruinele albe sunt presărate groase peste o câmpie albă.

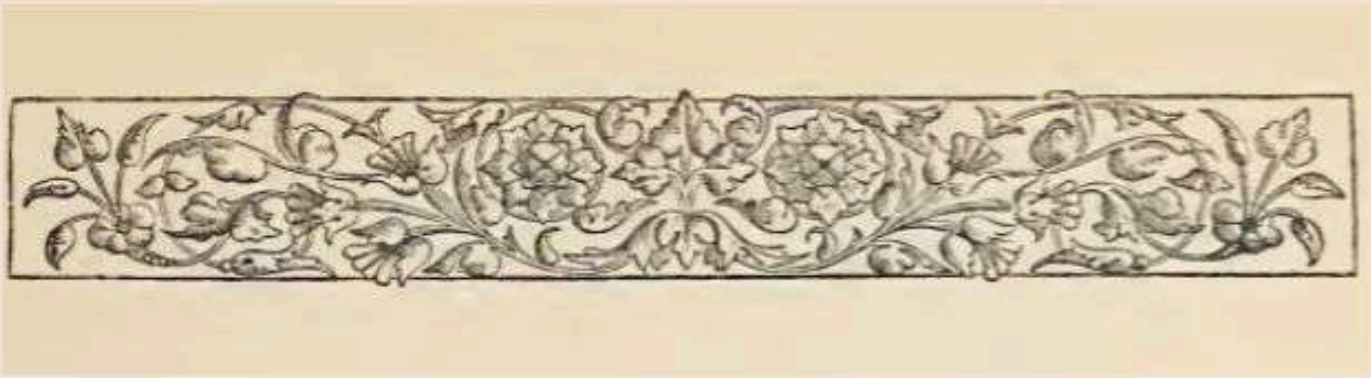

PĂSTORII ÎȘI CONDUC TURMELE

Aici erau goluri și vale, versanți împăduriți și vâlcuri sălbatice izolate, stânci încruntate și înălțimi cu creneluri, ruine crescute de mușchi și grupuri de coloane înguste răsărind din frunzișul dens al stejarilor din Basan. Până acum fusesem lovit de goliciunea ruinelor siriene. Sunt pe jumătate îngropate în praf, sau sunt împrăștiate peste mormane de gunoaie, sau zac prosternate pe pământul gol de pietriș; și, deși arborele sunt grațioase, capitelurile caste, freza de friză și cornișă bogată, totuși, ca imagini, ele contrastează slab cu mănăstiile cu manta de iederă dinAnglia și castelele din Rin îmbrăcate în natură. În mijlocul dealurilor din Basan însă, scena este schimbată. Frunzișul proaspăt ascunde defecte și îmbunătățește frumusețea porticului impunător și a zidului masiv, în timp ce târâtoarele luxuriante se împletesc în jurul stâlpilor și încununează volutele capitelurilor cu ghirlande.

PĂSTORII ÎȘI CONDUC TURMELE

În timp ce stăteam și ne uitam, aproape vrăjiți, dealurile tăcute din jurul nostru au fost într-o clipă pline de viață și de sunet. Păstorii și-au scos turmele de la porțile orașului. Erau la vedere, iar noi i-am urmărit și ascultat cu nu puțin interes. Mii de oi și capre erau acolo, grupate în mase dense, confuze. Păstorii au stat împreună până au ieșit toți. Apoi s-au despărțit, fiecare păstor luând o cale diferită și rostind în timp ce înainta o chemare stridentă și ciudată. Oile le-au auzit. La început masele s-au legănat și s-au mișcat, parcă zguduite de vreo convulsie interioară; apoi puncte bătute în direcția luată de păstori; acestea au devenit din ce în ce mai lungi până când masele confuze au fost rezolvate în lungi șiruri vii, care curgeau după conducătorii lor. O astfel de priveliște nu era nouă pentru mine, totuși nu își pierduse nimic din interes. A fost poate una

dintre cele mai vii ilustrații la care ochii omenești le-au putut fi martori a acelui discurs frumos al Domnului nostru consemnat de Ioan: „Și oile aud glasul păstorului; și el își cheamă oile pe nume și le scoate afară, și când el își scoate oile, el merge înaintetherm, iar oile îl urmează; căci ei știu că vocea lui. Și nu vor urma un străin, căci nu cunosc glasul străinilor” (x.3-5). Păstorii înșiși nu aveau nimic din acel aspect pașnic și calm care este în general asociat cu viața și obiceiurile pastorale. Arătau mai degrabă ca niște războinici care mărșășeau către câmpul de luptă — un pistol lung atârnat de pe umăr, un pumnal și pistoale grele în centură, o topor ușoară de luptă sau o bâtă cu cap de fier în mână. Acestea erau echipamentele lor; iar ochii lor strălucitori fioroși și fețele încruntate arătau, dar prea limpede, că erau pregătiți să-și folosească armele în orice moment. Toți erau arabi — nu adevărații fii ai deșertului, ci o rasă de bătrâni care trăia în munți și acționau ca păstori pentru Druse în timp ce își hrăneau propriile turme. Costumul lor este diferit de cel al drusilor și aproape același cu cel al arabilor din deșert - o cămașă grosieră de calicot albastru legată în jurul taliei de un brâu de piele, o haină largi din păr de capră și o batistă aruncată peste cap și prins de un filet de păr de cămilă, — așa estetot costumul lor și, în plus, este murdar și în general în zdrențe.

DRUZELE.

Din Kunawât am văzut două sate mari pustii mai sus printre munți și un oraș mare pustiu mai jos, la marginile câmpiei. Acestea nu am avut timp să le vizităm. Drusii ospitalieri ne-au îndemnat în mod repetat să petrecem încă o zi cu ei; și am simțit o înclinație puternică de a zăbovi în acest oraș vechi, fort aici era mult să ne intereseze, nu doar în ruine, ci la fel și în locuitorii moderni. Când ne ghemuiam seara în sala mare de primire a casei șeicului, am observat cu o oarecare surpriză că, deși era adesea aglomerată de Druși, bătrâni și tineri, niciun bărbat dintre ei nu gusta cafea sau tutun, în afară de Mahmood. Toți aparțineau ordinului lui Ukala, sau „inițiați”; și sunt nazireți în sensul cel mai larg. Kunawât, de fapt, este aproape un oraș sfânt pentru Druse; marele lor șef religios locuiește aici și, prin urmare, acest loc este centrul puterii și intrigilor. Sunt oameni remarcabili. Religia lor este un mister; manierele lor sunt

simple și patriarhale; unirea și curajul lor sunt proverbiale; și deși mici ca număr formează cel mai puternic partid din Siria. Ori de câte ori amenință un pericol sau ori de câte ori consideră că este oportun să reziste cererilor sau exigențelor Porții, ei se adună în Haurân și nicio forță nu a fost găsită vreodată suficientă pentru a-i disloca sau a-i supune. Aici l-au sfidat pe Ibrahim Pașa și au distrus floarea armatei egiptene; aici ei au învins o dată și din nou trupele turcești și le-au alungat înapoi cu rușine până la zidurile Damascului. Din punct de vedere fizic, ei sunt cea mai bună rasă din Asia de Vest - alpiniști înalţi, voinici, rezistenţi. Obișnuiți din copilărie cu exercițiile viguroase și antrenați în sporturi atletice și folosirea armelor, ei formează un corp de „neregulari" curajoși și îndrăzneți, precum lumea cu greu se poate egala. Dar marele secret al puterii lor este unirea lor. Aceștia acționează împreună ca un singur om. Unirea frățească în pace și război, în prosperitate și adversitate este articolul principal al crezului lor religios. În ceea ce privește religia, aceștia sunt împărțiți în două clase, cei inițiați și cei ignoranți. Cu primul, riturile, ceremoniile și doctrinele rămân un secret profund. Cărțile sfinte sunt păstrate și citite numai de ei. Ei se adună în capele în fiecare joi seară, refuzând admiterea la toți ceilalți. Ce fac atunci și acolo nu se știe; dar există motive să credem că aceste întâlniri au un caracter atât politic cât și religios. Seicii Druse formează o nobilime ereditară și păstrează cu multă tenacitate toată mândria și starea ordinului lor. Aceștia primesc și distrează călătorii cu ospitalitate abundentă și nu li se poate oferi nicio compensație în bani. Pentru străini, în circumstanțe obișnuite, ei sunt amabili, comunicativi și credincioși. În timp de pace sunt harnici și politicoși; dar în război se remarcă deopotrivă pentru curaj îndrăzneț și o ferocitate necruțătoare. Când, printre acest popor ciudat și primitiv din Basan, am simțit imediat că sunt în afara drumurilor bătute ale turiștilor, unde se poate ridica cortul, picheta caii, găti proviziile și mărșălui din nou, fără grijă de nimeni și de nimeni. având grijă de el. Aici totul este diferit. Suntem printre un popor cu maniere patriarhale și ospitalitate patriarhală autentică. Am fost priviți și tratați ca niște oaspeți bineveniți. Nu puteam trece prin oraș sau sat fără să fim rugați să acceptăm ospitalitatea. „Nu va coborî domnul meu în timp ce servitorii săi pregătesc puțină mâncare?" este limba urgentă a fiecărui șeic din sat. Cafeaua este mereu

fiul vatrai; un ied sau un miel—reprezentant al vechiului „vițel îngrășat” — este la îndemână și poate fi „pregătit” cu tot timpul din zilele străvechi. Mâncare pentru servitori, „provender” pentru cai, cazare pentru toți, sunt date desigur. Călătorind prin Basan, cineva crede că a fost adus înapoi la vremurile în care patriarhii stăteau la ușile cortului lor, gata să întâmpine fiecare vizitator și să-i salute pe fiecare trecător.

III

„Și Basan și Carmel își scutură roadele.”*

Acest text era constant în mintea mea în timp ce rătăceam prin Basan. Coborând de la ruinele Kenath, printre munți, până la ruinele Suweideh de la baza lor, m-a surprins că cuvintele frumoase în care Cowper descrie Sicilia modernă descriu în mod izbitor Palestina modernă.

„Vai de Sicilia! fragmente grosolane zac acum împrăștiate acolo unde cântului și acordul vioi Tac. Război și dans, și arată Suferă o sincopă și pauză solemnă; În timp ce Dumnezeu înfăptuiește singur pe scena tremurătoare a propriilor sale lucrări înfricoșătoarea Sa parte.”

ÎMPLINIREA PROFEȚIEI.

Am putea începe „Vai pentru Palestina!” și mergi mai departe prin tot pasajul; căci palatele Palestinei sunt ţărână, coloanele ei măreţe căzute, străzile ei tăcute, câmpurile ei pustii, în timp ce numai Dumnezeu Își îndeplinește rolul îngrozitor, împlinind litera cu litera blestemele profetice pronunţate asupra lui. pământ cu mult, multe secole în urmă.

ÎMPLINIRE MINUNATĂ A PROFEȚIEI.

Am mers pe linia drumului roman, cel puțin atât de aproape cât ne permiteau ramurile marilor stejari bătrâni și junglele de spini și tufișuri; pentru „străzile sunt pustii” (Isa.xxxiii.8). Fiecare deschidere la dreapta și la stânga scotea la iveală ruine; —acum un mormânt într-un colț liniștit; acum un templu într-o poiană de pădure singuratică; acum un morman fără formă și fără nume de pietre și coloane căzute; iar acum, printr-o

privelişte lungă şi verde, zidurile şi turnurile zdrobite ale unui oraş antic. Ţara este plină de ruine. În orice direcţie spre care se îndreaptă ochiul, în fiecare loc în care se odihneşte, ruinele sunt vizibile - atât de adevărat, atât de minunat s-au împlinit profeţiile: voi distruge înălţimile voastre şi voi pune sanctuarele voastre în pustiire" (Lev.xxvi). .30).„Palatele vor fi părăsite" (Isa.xxxii.14). Voi face cetăţile voastre pustiite. Ţara va fi complet stricată" (Isa.xxiv.3). Multe alte ruine, fără îndoială, zac ascunse printre păduri, îngropate sub stejari uriaşi sau învăluite de mărăcini luxurianţi.

Judecând după „spinii şi ciulinii" care se învârt pe fiecare cărare şi pe jumătate ascund fiecare ruină, s-ar putea presupune că Basan a primit o parte dublă din blestem. Munţii Basanului, deşi în general nu sunt foarte abrupţi, sunt aspre şi stâncoşi; totuşi, peste tot, pe părţile lor, am văzut rămăşiţele unor terase vechi - de-a lungul fiecărei pante, în sus pe fiecare mal, de la fundul celei mai adânci vâlci, unde oleanrul se apleacă peste micul pârâu, până la cel mai înalt vârf pe carenorii cerului dorm, legănat pe zăpezile de iarnă.

Acestea vorbesc despre truda şi industria de odinioară; la fel şi mormanele de pietre slăbite care Au fost colectate din pământ şi pătrunde în colţurile câmpurilor mici. În zilele gloriei lui Bashan, stăpânii şi măslinele şi rodii au fost variate de-a lungul acelor terase; şi viţa de vie semănăm în festivi bogaţi peste zidurile lor zdrobite. Dar acum Basanul şi-a scos rondele.

Căci s-a urcat pe ţara mea o naţiune puternică şi fără număr. El mi-a pustiit via şi mi-a tăiat smochinul; l-a curat gol şi a aruncat-o. Câmpul este risipit, gura pământului. Vinul nou s-a secat, untdelemnul stinge. Viţa este uscată, smochinul lâncesţe; rodia, palmierul şi mărul; chiar şi toţi copacii câmpului s-au ofilit; pentru că bucuria s-a ofilit de la fiii oamenilor" (Joeli. 6-12).

Peisajul este încă bogat. Este bogat în frunzişul stejarului veşnic verde — „stejarul din Basan"; bogat în număr de stejari veşnic verzi.

Este de asemenea pitoresc şi, uneori, chiar grandios; pentru că văile sunt adânci şi întortocheate, iar contururile crestelor intermediare variau cu multe stânci întunecate şi maluri împădurite. Întregul lanţ muntos este de origine vulcanică, iar vârfurile se înalţă, conice sau în formă de cupă,

formând linii lungi setate. Un lucru mi s-a părut ciudat. Stâncile sunt negre, solul este negru, clădirile sunt toate negre. S-ar putea crede că peisajul ar avea astfel un aspect sumbru; și ar fi făcut-o, dacă nu ar fi iarba verde proaspătă a poienilor și a pajiștilor și a frunzișului strălucitor al pădurilor de stejari, care deseori sclipesc sub strălucirea soarelui ca pădurile de prisme. Mărturisesc că, cu sentimente de uimire, priveam din când în când peste acele pârtii pustii, dar încă frumoase, spre acea câmpie mai pustie. Știam ce a cauzat pustiirea. Tăcerea, de asemenea, m-a uimit și mai mult, pentru că era profundă. Vocea naturii însăși era tăcută și nici o frunză din pădure nu foșni.

PROFEȚIA S-A SCHIMBAT ÎN ISTORIE.

Întotdeauna există ceva vesel, ceva care revigorează spiritul stricat, în murmurul neîncetat al unui mare oraș, acum ridicându-se și coborând acum pe briză, pe măsură ce cineva se apropie sau trece pe lângă ea; și în zumzetul continuu al unei scene rurale, în care strigătul turmei și fluierul plugarului și rostogolirea căruței și bâiâitul turmei și zgomotul boilor se topesc într-unul dintre cele ale naturii. coruri. Aici cetăţile împânzeau toată ţara, dar liniștea morţii domnea în ele; nu era nici plugar pe câmp, nici păstor pe coasta dealului, nici turmă pe pășune, nici căruță, nici călător pe drum. Cu toate acestea, a existat o vreme când pământul era plin de o populație harnică, plină de viață și veselă. În vremea aceea profeții scriau: „Drumurile voastre vor fi pustii” (Lev.xxvi.22). „Omul călător încetează. Pământul plânge și lâncește” (Isa.xxxiii.8). „Țara va fi cu totul vrăjită și complet jefuită; căci Domnul a rostit acest cuvânt. De aceea blestemul a mistuit pământul. De aceea locuitorii țării sunt mistuiți și puțini oameni au rămas. Fiecare casă este închisă. Veselia pământului a dispărut. În cetate a rămas pustiire, iar poarta este lovită de distrugere” (Isaia XXIV.3-12). Mulți dintre oamenii din acele vremuri, fără îndoială, credeau că profeții nu erau decât niște visători sumbri. La fel de mulți în zilele noastre își consideră scrierile ca niște imagini superbe ale poeților estici; dar cu ochii mei am văzut că timpul a schimbat fiecare predicție într-un fapt istoric. Am văzut acum, și am văzut la fiecare pas prin Basan, că viziunile profeților nu erau niște iluzii că nu erau nici măcar, așa cum

presupun unii critici moderni, figuri extrem de lucrate, menite poate să prefigureze, pe o schiță vagă, câteva fapte principale ale povestei viitoare a țării. Am văzut că erau, una și toate, descrieri grafice și detaliate ale evenimentelor reale, pe care Spiritul Divin le-a deschis ochiului profetului prin perspectiva lungă a veacurilor. Limbajul este, fără îndoială, frumos, stilul este poetic, iar imaginile orientale superbe sunt adesea folosite pentru a da sublimitate viziunilor văzului și cuvintelor Domnului; dar acest lucru nu ia nici măcar un pic din adevărul lor și nici nu diminuează în cea mai mică măsură puterea lor grafică. Dacă aceiași oameni sfinți ar fi inspirați acum de același Spirit divin pentru a descrie starea actuală a Palestinei, ei nu ar putea alege un limbaj mai potrivit sau mai grafic decât cel găsit în propriile lor predicții scrise cu mii de ani în urmă. Aceasta nu este o declarație vagă făcută la întâmplare sau scrisă pentru efect. Doamne ferește să scriu vreodată un singur rând neplăcut sau necugetat pe un astfel de subiect. Este rezultatul anilor de studiu și a anilor de călătorii. Este rezultatul unei comparații calme și amănunțite a fiecărei profeții a Scripturii referitoare la istoria Palestinei și a pieirii cu împlinirea ei, la fața locului. Nu aveam nicio teorie preconcepută a interpretării profetice de apărat. Mintea mea nu a fost părtinitoare de o credință falsă în literalitate, pe de o parte, și nici de un scepticism fatal față de realitatea profetică, pe de altă parte. Mi s-au oferit oportunități de a examina dovezi, de a testa martori, de a vedea cu ochii mei adevărul sau falsitatea predicțiilor Bibliei. Am îmbrățișat aceste oportunități, așa cum le-a dat Dumnezeu, și cu tot ce am putut și cu tot ce am putut. Am examinat în mod deliberat, precaut și, cred, conștiincios.
Examenele mele s-au extins peste toată Palestina și peste majoritatea celorlalte țări ale Bibliei; și acum îi mulțumesc lui Dumnezeu că, cu cea mai deplină și mai profundă convingere — convingerea că toată ingeniozitatea criticii moderne și toată plauzibilitatea scepticismului științific modern nu se pot răsturna niciodată, nu s-ar putea zgudui niciodată — eupot prelua și răsuna declarația măreață, înveselitoare a Domnului nostru binecuvântat, și să proclam credința mea înaintea lumii, că „Până nu vor trece cerul și pământul, nici o iotă sau o sticlă nu va trece din Lege, până când toate se vor împlini. ."

DISTRUGEREA COPACILOR.

Am observat în jurul Kenath, și în special în cele mai dese părți ale pădurii pe drumul spre Suweideh, că mulți dintre cei mai mari și mai buni stejari au fost arși aproape aproape de pământ și că un număr mare de trunchiuri uriașe zaceau negri și carbonizați. printre pietre și tufiș. M-am întrebat ce părea a fi o fărâmiţă și distrugere obositoare și l-am întrebat pe Mahmood dacă poate explica asta.

„Bedawini o fac", a răspuns el. „Ei produc cantități mari de cărbune pentru piața din Damasc, precum și pentru uz casnic; și pentru a ajunge mai ușor la ramuri, care sunt singurele părți ale copacului folosite, aprind un foc în jurul rădăcinilor celor mai mari stejari. , ardeți-le adânc și apoi bate prima rafală de vântle peste, iar crengile sunt tăiate cu secure mici." "Dar, "am spus", în felul acesta distrug cantităţi mari de cherestea splendidă." "Adevărat; dar nu le pasă. Tot ce doresc este o provizie prezentă și încearcă să o obțină în cel mai ușor mod posibil." „În curând îți vor face munții la fel de goi ca Jebel eshSheikh, și unde vei merge atunci pentru lemn de foc și cărbune? Sunteți proști dacă permiteți o astfel de risipă și distrugere inutile." „O, domnul meu? spuse Mahmood – și exista un grad de solemnitate și patos atât în tonul său, cât și în cuvintele sale – „O, domnul meu! Numai voi, francii, aveți înțelepciune să priviți spre viitor și puterea de a-l asigura. Noi! ce putem face in aceasta tara nefericita? Cu toții suntem rătăcitori — aici azi, mâine plecat. Dacă am încerca să păstrăm acești stejari, sau să plantăm vii și măslini, sau să cheltuim muncă și bani pe câmpuri sau case, ne-am lucra doar pe propria noastră ruină. Bedawînul ar fi atras în nori în jurul fructului ispititor; iar turcii veneau, ne izgoneau cu tunul lor și puneau mâna pe toată proprietatea noastră. Nu Nu ! Nu putem avea niciun interes permanent în teren. O putem ține doar așa cum l-am prins, cu sabia; și cu cât arată mai sărac, cu atât mai puțin vor râvni dușmanii noștri." Era o imagine tristă și, din păcate, una adevărată. Prin astfel de acte nebunești și prin distrugeri și mai libere în timp de război și de lupte de partid și de familie, pomii fructiferi și pădurile au fost aproape anihilate în Palestina. Și nu s-ar părea că vechii profeți au fost capabili să privească în jos prin negura secolelor lungi și să vadă progresul și efectele acestui mod de ruină și dezolare, clar așa cum am văzut-o în Basan? Isaia a scris astfel: „Cetatea

apărată va fi pustiită, locuința părăsită și lăsată ca un pustiu; acolo va hrăni vițelul, acolo se va culca și va mistui ramurile lui. Când ramurile lui vor fi ofilite, vor fi rupte; femeile vin și le dau foc; căci este un popor fără pricepere" (Isa.xxvii.10,n). Coborând din Kenath, am văzut, cam la o milă în dreapta, orașul pustiu Atyl. Burckhardt și încă unul sau doi l-au vizitat, dar din lipsă de timp am fost obligat să trec pe lângă el. Conține câteva clădiri frumoase, printre care două temple frumoase aproape perfecte. Una dintre ele a fost construită în anul al XIV-lea al împăratului Antonin (150 d.Hr.), după cum ne spune o inscripție grecească. Ca și Kenath, acest oraș a fost în mare măsură reconstruit în timpul epocii romane și, în consecință, nu au mai rămas multe dintre casele masive foarte vechi. Mai jos, pe câmpie, am văzut Rimeh și Welgha, două orașe pustii. Fiecare viziune pe care am primit-o în Basan a fost o demonstrație oculară a împlinirii literale a blestemului rostit de Moise asupra pământului, cu mai bine de trei mii de ani în urmă: „Dacă nu Mă veți asculta și nu veți împlini toate aceste porunci... .Te voi risipi printre neamuri; și țara voastră va fi pustie și cetățile voastre vor fi pusti" (Lev.xxvi.14,33).

RUINELE SUWEIDEH.

Ieșind din pădurile de stejari ne-am trezit pe o culme joasă, goală, care iese din munți la oarecare distanță în câmpie. Este despărțit în centru de o râpă stâncoasă adâncă, prin care curge un torent de iarnă. Porțiunea acestei creste la sud de râpă este acoperită cu ruinele din Suweideh. Ne îndreptam spre ei când atenția mi-a fost atrasă de un monument singular care stătea singur pe un loc de comandă.
la câteva sute de metri nord de oraș. Este un turn pătrat, înalt de vreo treizeci de picioare. Laturile sunt ornamentate cu semicoloane dorice care susțin o cornișă simplă, iar între ele, pe panouri, se află scuturi, coifuri și trofee de arme sculptate în relief. O legendă, înscrisă în greacă și Palmyrene, afirmă că „Odainatus, fiul lui Annelos, a construit acest monument lui Chamrate, soția lui." Puține și simple sunt cuvintele. Povestea lui Chamrate este necunoscută. Care au fost virtuțile ei private sau serviciile publice, nu putem spune. Ciudat că acest monument ar

trebui să fie un tribut al admirației și iubirii unui soț, când istoriile soțului, soției și orașului natal au trecut de secole lungi! Este demn de remarcat faptul că Odainatus era numele celebrului soț al încă mai celebrate Zenobie. Inscripția Palmyrene de pe monument ar părea să indice că fondatorul său era originar din orașul pustiu. Poate că însuși marele Odainatus, în timpul expediției sale războinice în Siria, ar fi sărbătorit astfel virtuțile unei foste soții. Trecând râpa printr-un pod roman, am urcat până la Suweideh și, sub îndrumarea fiului șeicului, un băiat de vreo paisprezece ani, îmbrăcat splendid într-o haină stacojie și înarmat cu sabie și pumnal cu mâner de argint, am continuat. pentru a examina în detaliu ruinele larg răspândite. Am vizitat un peristil corintian; o poartă romană la capătul unei străzi drepte, de aproape o milă în lungime și asfaltată peste tot; ruinele unui templu din epoca lui Traian; rămășițele unei biserici foarte mari, în ale cărei ziduri prăbușite se află înmormântul creștin modern; o moschee, acoperișuldin care a fost odată susținută pe coloane de marmură, fără îndoială zgâriate dintr-o biserică veche sau dintr-un templu încă mai vechi. Apoi am inspectat ruinele unei fântâni, ale unei opere și ale unui mare teatru; și am văzut două rezervoare imense, alimentate în vechime de apeducte care aduceau apă din munții vecini. Cu adevărat, distrugătorul a lucrat de mult în acest oraș vechi Aici sunt ruine îngrămădite pe vârful ruinelor; temple transformate în biserici; bisericile s-au transformat din nou în moschei, iar moscheile acum sunt triste și pustii. Inscripții erau aici, una lângă alta, înregistrând fiecare transformare și arătând cum aceeași clădire a fost dedicată mai întâi lui Iove, apoi Sfântului Gheorghe și în cele din urmă lui Mahomed. Am mers mai departe după micul nostru ghid, șerpuind printre mormane uriașe de ruine — ruine, nimic altceva decât ruine și dezolare, ziduri rupte și coloane prăbușite. Locuințele moderne sunt doar etajele inferioare ale caselor antice, care au fost curățate și ocupate; și întregul site a devenit atât de adânc acoperit de structuri căzute, încât oamenii par, în cea mai mare parte, să locuiască în peșteri. Treizeci sau patruzeci de băieți, cu o stropire de bărbați, ne-au urmat, strigând și dansând de mare bucurie la figurile ciudate ale francilor, primele, probabil, pe care le văzuseră cei mai mulți dintre ei. Ar fi fost serios deranjați de atenția lor, dacă nu ar fi fost amenințările micuțului nostru ghid bărbătesc, însoțit din când în când de

o salvă de pietre la adresa băieților care se aventurau prea aproape. În timp ce treceam și pe lângă case și curțile ca peșteră, femei corpuloase și fete timide se uitau la noi cu un ochi peste colțurile voalelor lor lungi și albe și și-au arătat râzând unele altele o ciudatenie minunată despre rochia noastră. . Pălăriile noastre – sau ibricurile, așa cum au insistat să le numească – au atras cea mai mare atenție. De fapt, am creat în rândul oamenilor liniștiți din Suweideh o senzație la fel de mare precum ar face o grupă de arabi cu fețele lor bronzate, turbanele de culoarea flăcării și robele fluide în Cheapside sau în High Street din Edinburgh. Niciun oraș din Basan — nici măcar Bozra, capitala ei romană — nu depășește Suweideh în întinderea ruinelor sale; și totuși, ciudat de spus, numele său antic este necunoscut și nu există nicio mențiune despre el în istoria anterioară cruciadelor.

PROSPERITATE ANTICĂ.

Se pare că a suferit mai mult din cauza timpului și a șanselor de război decât orice alt oraș din toată țara. Inscripții găsite pe ea , monumentele arată că a fost un oraș înfloritor cu mult înainte de cucerirea Basanului de către romani în 105 d.Hr. și că a desfășurat un comerț extins cu Egiptul și alte țări până la mijlocul secolului al IV-lea. William de Tir, istoricul cruciadelor, spune despre regiunea din jurul orașului: „Este bogată în cele mai alese produse ale naturii, — vin, porumb și ulei; clima este salubră și aerul pur”. Atât de târziu, așadar, ca în secolul al XII-lea, țara era prosperă și orașul populat. Putem vedea încă dovezile acestui lucru. Părțile dealurilor sunt peste tot terasate, iar câmpia și muntele deopotrivă poartă semnele unei culturi atente de odinioară. Terasele sunt amenajate admirabil pentru creșterea viței de vie, a smochinului și a măslinului; iar câmpia bogată are și acum recolte de cereale a căror luxurie este proverbială. Nicăieri în Basan, nicăieri în toată Siria, nu am văzut dovezi atât de convingătoare ale bogăției nemaipomenite și ale resurselor vaste ale solului, așa cum în jurul Suweideh s-ar presupune că Moise a pus ochii pe el când a scris aceste cuvinte - cuvinte la fel de frumoase și adevărat: „Domnul Dumnezeul tău te aduceîntr-un pământ bun, un pământ de pâraie de apă, de fântâni și adâncimi care izvorăsc din văi și dealuri; un pământ de grâu, orz, viță de vie, smochini și rodii; o țară de ulei

de măsline și miere; un pământ în care să mănânci pâine fără lipsă, să nu-ți lipsească nimicîn ea" (Deut.viii.7-9). Și s-ar presupune, de asemenea, privind Biblia și ținutul - comparând descrierea profetică cu istoria autentică și realitatea prezentă - că profeții trebuie să fi citit cu siguranță istoria lungă și tristă a Palestinei așa cum am citit-o și că ei trebuie să fi citit. sigur că am văzut rostirea prezentăruinarea și dezolarea teribilă a acestei părți a ei așa cum am văzut-o și că ei trebuie să fi auzit cu siguranță de pe buzele oamenilor povestea opresiunii și pericolele lor, așa cum am auzit-o, înainte ca ei să fi putut scrie cuvinte atât de clare precum acestea: „Voi face cetățile tale pustii șiaduceți sanctuarele voastre în pustiire. eu voi aduce țara în pustiu; și vrăjmașul tău care locuiește acolo va fi uimit de ea" (Lev.xxvi.31,32). „Neamul viitor al copiilor tăi, care se va ridica după tine, și străinul care va veni dintr-o țară îndepărtată, vor spune, când vor vedea urgiile țării acelei și bolile pe care Domnul le-a pus peste ea: De aceea a făcut Domnul așa cu această ţară? ce înseamnă căldura acestei mari mânii? (Deut xxix. 22,24). Acestea sunt doar câteva, foarte puține, din multitudinea de predicții similare. Și, să observăm, predicțiile nu sunt făcute în termeni puri generali, capabili de o redare largă și de o referință oarecum vagă. Sunt speciale, grafice și detaliate; iar împlinirea lor este evidentă pe măsură ce este completă. Câmpurile sunt pustii, drumurile pustii, orașele abandonate, casele fără locuitori, sanctuarele profanate, viile, livezile și plantațiile distruse. Și țara este pustiită de „violența" și nebunia" tuturor celor care locuiau în ea," — a turcilor, cei de jos ai săi nominali, și a arabilor, „rădăcinii" ei periodici, care urcă pe toate locurile înălțimi. prin pustie." „Toți cei ce trece pe lângă ea sunt uimiți" de cetățile ei pustiișisi câmpuri de deșeuri; și „străinul care vine dintr-o țară îndepărtată" — studiul istoriei atent, observatorul atent, cititorul atent al Bibliei sale — nu se poate abține să exclame, în timp ce călărește prin Basan: „De ce a făcut Domnul așa cu aceasta. teren?" Nobilul șef Drusedin Suweideh, șeicul Wâked el-Hamdân, a lipsit la sosirea noastră, dar seara s-a întors și ne-a bucurat cu o ospitalitate care ar fi făcut cinste patriarhului Iov, care este reprezentat, de tradiția locală, ca fiind primul prinț din Suweideh. Când s-a terminat banchetul de seară, toți bătrânii orașului s-au înghesuit în sala mare de primire a lui Sheikh Wâked și s-au ghemuit în cercuri concentrice în jurul focului aprins. Am

ocupat scaunul de onoare, pe o estradă ridicată, lângă șeic.

OSPITALITATEA UNUI SEF DRUZ.

Au apărut inele de turbane albe, rochia distinctivă a Druselor în jurul nostru, din când în când întreruptă de kefiyeh-ul purpuriu al unui Bedawy sau de baticul negru al unui creștin. Un egiptean ședea lângă foc pregătind și distribuind cafea, în timp ce un sclav abisinian din spatele lui pisa boabele parfumate într-un imens mortar de stejar, bătând ritmul cu pisălogul, care semăna oarecum, ca formă și mărime, cu un baston de război indian. Fiecare oaspete, după ce bea, se ridica în genunchi, își atingea fruntea și buzele cu mâna dreaptă și se înclina în fața șeicului; apoi, când se așeza din nou, făcea un alt salâm asemănător, destinat celorlalți, iar cei de lângă el i-l întorceau, cu o rugăciune murmurată pentru ca răcoritoarele să-i facă bine. A fost o scenă interesantă și, probabil, nu era diferită de recepțiile oaspeților în conacul lui Iov și în corturile lui Avraam. Am vorbit despre politică, despre război și despre poezie; și majoritatea celor din companie au luat parte la conversație cu o respectuoasă corectitudine și cu un bun simț care m-a surprins. Poezia arabilor are câteva particularități izbitoare. Poeții lor descriu adesea virtuțile și realizările unor oameni distinși în strofe scurte, care conțin două sau patru măsuri; iar frumusețea ritmului și îndrăzneala imaginilor sunt uneori de un ordin înalt. Există o specie de compoziție pe care ei o încearcă adesea și în care mulți sunt adepți. Este dificil pentru cei care nu cunosc structura specifică a limbii arabe să înțeleagă natura ei. Se ia un cuvânt și, prin schimbarea formei sale, se descrie o serie de acte distincte, fiecare act fiind exprimat printr-o inflexiune diferită a rădăcinii. Astfel, un cuvânt va apărea de șase, opt sau zece ori într-o strofă, cu adăugarea unui prefix sau a unui sufix, cu inserarea unei litere intermediare sau cu modificarea unui punct vocalic; și fiecare schimbare transmite un sens nou și definit. Realizările războinice ale unui conducător favorit nu de puține ori sunt descrise grafic în acest mod, prin inflexiuni abile și variate ale propriului său nume. Cercetătorul ebraic va găsi ceva analog în jocul lui Iacov cu cuvântul Galaad, în Geneza xxxi.46-48; dar cele mai bune exemple de acest fel în Scriptură sunt date în Osea, capitolele I și II, cu privire la cuvântul Iezreel. Dimineața în care

am plecat din Suweideh a răsărit mohorâtă și amenințătoare.O furtună puternică trecuse peste locul respectiv în timpul nopții.Niciodată în Siria nu mai văzusem ploaia mai puternică sau fulgerele mai vii.Timp de o oră sau două, fulgerele păreau să formeze un curent continuu, luminând tot orașul, precum și panorama și munții vecini cu o strălucire intensă, deși tulbure.Dimineața, nori întunecați, coborâtori, încă mai curgeau pe suprafața solului și învăluiau întregul munte. aerul era rece, iar ploile deștepte care cădeau în intervale de timp făceau să pară încă și mai rece, dar când vântul se ridica și se îndrepta spre nord, știam că ziua avea să fie frumoasă; pentru că afirmația din Scriptură este încă valabilă în ținuturile din Scriptură, - "Vremea frumoasă vine dinspre nord" (Iovxxxvii.22). Câteva minute de plimbare pe coasta de stâncă a dealului pe care se află Suweide au dus la câmpia de la Bașan, așa cum se numește în mod corespunzător.Am auzit o mare parte din bogăția ei.Auzisem despre minunata productivitate a acelui sol argilos, negru și adânc, despre luxuriança ierbii și despre recoltele de cereale; dar în momentul în care am pus pentru prima dată piciorul acolo, m-am gândit - și chiar am fost convins - că în toate aceste descrieri strălucitoare trebuie să fie o mare cantitate de exagerare. Acum am văzut că nu a existat nici o exagerare și că nici o parte a Palestinei nu poate fi comparată, în ceea ce privește fertilitatea, cu câmpia Basanului.Acum, mai mult decât atât, triburile pastorale ale lui Ruben, Gad și Manasse au ales această țară nobilă, preferând dealurile sale împădurite și câmpiile sale ierboase față de lanțul de Iordan, comparativ slab și pustiu, vizibil de la înălțimile Moabului. Câmpia se întinde pe o singură suprafață de o singură bucată, la fel ca suprafața unui lac, pe o distanță de cincizeci de mile, până la baza lui Hermon.Micile dealuri - unele de formă conică, altele în formă de cupă - se ridică pe intervale ca niște insule, iar pe suprafața lor, și uneori în jurul bazei lor, se află fragmente împrăștiate de slavă poroasă, amestecate cu bază cu o textură mai fermă; dar restul solului este complet lipsit de pietre.

DRUMURILE ÎNALTE SUNT PUSTII

Pe de altă parte, acest lucru ne vorbește despre orașele vechi care stau în picioare, iar zidurile lor negre, casele și turnurile, distruse de timp și de

ororile războiului, arată adesea în contrast cu stâncile naturale. Drumul roman care lega odinioară Damasc și Bostra, trecând prin apropierea unora dintre principalele orașe din Bașan, se întinde la câteva sute de curți de pământ în partea dreaptă a drumului.Linia sa poate fi încă urmărită, - de fapt, vechiul drum este în multe locuri destul de perfect, la fel ca și o parte a Căii Apusene; și totuși, în această zi, pe o distanță de 20 de kilometri de-a lungul acestui traseu, nu am întâlnit, nu am văzut nici măcar o ființă umană. "Omul de pe drum" a încetat aici, iar "drumurile sunt pustii."Înainte de a ajunge în orașulAry,la aproximativ opt mile de Suweideh,am trecut prin două sate,și am văzut patru altele puțin mai sus,pe partea stângă a muntelui,-toate acestea conținând câteva familii de Dus; în timp ce mai departe,pe câmpie,la dreapta,nu mai erau în vizor,la un moment dat,niciunul dintre cele cinci orașe,complet pustii.Cuvintele lui Ieremia se împlinesc cu siguranță: "uEu am văzut, și iată, acolo era o femeie, și iată, locul roditor era sălbatic, și toate cetățile de acolo au fost doborâte de prezența Domnului și de înfricoșătorul Său pericol" (IV.25,26). OrașulAry se află pe un loc neclar.Este aproximativ la o milă în cerc; dar nu există clădiri de vreo importanță; nu există nici urme de bogăție sau de frumusețe arhitecturală.Se pare că a fost un oraș de provincie, care a devenit sediul unei arhiepiscopii în jurul secolului al IV-lea, după cum aflăm din vechile documente bisericești. Am coborât pe deal și ne ocupam liniștiți să examinăm ruinele a ceea ce părea să fi fost o biserică, când a apărut o parte din locuitori, în frunte cu șeicul lor, care ne-a invitat să acceptăm ospitalitatea lor.

Ar fi o rușine pentru satul lor dacă ar permite să trecem și ar fi o insultă pentru șeful lor dacă am încerca. S-au comportat așa cum ar fi făcut Abraham la ușa de la intrare sau Lotat la poarta Sodomului.

Am intrat în casa șeicului; și în timp ce se pregătea cafeaua, întreaga gospodărie - de fapt o mare parte a orașului - a intrat într-o stare de agitație.

O femeie a intrat în debara cu o mare lingură în mână, a luat "o măsură" de făină dintr-un imens coș de flori din colț, a turnat apă și a început procesul de "frământare a unor prăjituri nedospite." La un moment dat, am auzit un zgomot confuz, cu trosnituri și țipete; un grup de găini a trecut cu groază pe ușa deschisă, urmat de un grup de femei și băieți în

goană. Am văzut că se hotărâseră să ne facă "un ospăț." Turmele erau la distanță și ar fi durat ore întregi pentru a obține un berbec sau un miel, - puii trebuind să fie rezervați ca înlocuitor.Eram pe deplin conștienți de patosul bucătarilor arabi și, în această privință, nu au fost întrecuți nici măcar de patriarhi; dar timpul nostru a fost prețios și nu a fost irosit în ceremonii simple, oricât de interesante.Cu fermitate, dar cu respect, am asigurat gazda noastră demnă de respect că trebuie să ne îndreptăm spre Bozra.Spre evidenta regrete a acestui șeic fermecător și spre uimirea nemărginită a mulțimii de oameni care ne-au înconjurat și care nu puteau înțelege cum a fost posibil ca o persoană politicoasă sau respectabilă să renunțe la ospitalitatea oferită, ne-am urcat pe cai și am plecat. Traseul nostru a trecut pe la baza munților Bașan, care au răsărit în stânga noastră, cu mase întunecate și încruntate, cele mai multe dintre vârfurile lor conice fiind înfrunzite spre vârf.Kuleib, cel mai înalt dintre munți, era în plină vizibilitate, dar se oprise în prezent. Vârfurile joase de aici se întindeau departe în câmpie,avândîntre elevale bogate,acoperite cu pajiști luxuriante.

PANORAMĂ MAGNIFICĂ.

În mijlocul fiecărei văi, între băncile înalte de aluviuni, curge acum un mic curs de apă de iarnă.Trecând prin satele Mujeimir și Wetr, am ajuns pe creasta unei culmi de pe care se deschidea o priveliște nobilă asupra câmpiei spre sud. Am tras frâiele pentru câteva minute, pentru a examina mai atent această panoramă magnifică. La vest, la sud și la sud-est, câmpia era nemărginită. Fiecare porțiune spre care ne-am îndreptat privirea era împânzită de orașe și sate mari; totuși, cu excepția câtorva locuri din apropierea noastră, nu exista nicio cultură și nu am văzut niciun copac sau tufiș pe acea întindere imensă. Mahmood ne-a indicat cele mai importante orașe. Spre sud, la o distanță de aproximativ cinci mile, o largă centură neagră se întindea mult peste câmpia verde; în mijlocul ei se ridicau turnurile masive și crenelurile unui mare castel; în timp ce alte turnuri și minarete conice se înălțau ici și colo. Aceea era Bozrah, vechea fortăreață a Bashanului, capitala provinciei romane și primul oraș din Siria capturat de sarazini. Am văzut Jemurrin, Keires, Burd, Ghusam și o mulțime de altele în dreapta și în stânga - toate aeserate. Jos, într-o vale,

în sud-est, se aflau ruinele întinse și vechile case colosale ale Keriotului, unul dintre vechile orașe din câmpia Moabului (Ier.xlviii.24); în timp ce dincolo de el, la orizont, se ridica un deal conic grațios, încoronat de castelul Salcah, pe care Iosua îl menționează ca fiind limita estică a Basanului și a regatului uriașului Og (Ios.xiii.11,12). Această secțiune sudică a Basanului este mai bogată în asociații istorice și sacre decât cea nordică. Am privit-o acum întinsă în fața mea cu sentimente pe care nu le pot descrie. Acele mari orașe pustii, acea câmpie nobilă, dar pustie, - întreaga istorie a țării timp de patru mii de ani, de la Refaim până la Osmanlis, este scrisă acolo. Locuințele masive arată stilul simplu și măiestria grea a arhitecților Uriași. Zidărie și nume evreiești; in scripții și temple grecești; drumuri romane; biserici creștine; moschei sarazinice; pustietăți turcești; - toate, toate sunt acolo; și toate la fel sunt ilustrații ale acurateței și confirmări ale adevărului Bibliei.

IV.

BOZRAH.

"Și judecata va veni peste Bozra." - Ier.xlviii.24.

Am petrecut trei zile la Bozrah. Sunt multe de văzut acolo, multe lucruri de interes biblic, dar și mai multe de interes istoric și antic; și am încercat să văd totul. Bozrah a fost un oraș puternic, așa cum îi spune și numele - Bozrah," fortăreață", - și un oraș magnific; și numeroase vestigii ale puterii

și magnificenței sale antice au rămas până în ziua de azi. Ruinele sale au un circuit de aproape cinci mile; zidurile sale sunt înalte și masive; iar castelul său este una dintre cele mai mari și mai puternice fortărețe din Siria. Printre ruine am văzut două teatre, șase temple și zece sau douăsprezece biserici și moschei, pe lângă palate, băi, fântâni, apeducte, arcuri de triumf și alte structuri aproape fără număr. Vechii Bozriți trebuie să fi fost oameni de mare gust și inițiativă, precum și de bogăție. Unele dintre clădirile pe care le-am văzut acolo ar înfrumusețea cea mai mândră capitală a Europei moderne. A fost o muncă de nu mică trudă pentru a explora Bozrah. Străzile sunt în mare parte acoperite, iar în unele locuri complet blocate, cu clădiri căzute și mormane de gunoaie. Peste acestea a trebuit să mă cațăr, riscându-mi membrele printre pietrele desprinse. De asemenea, principalele structuri sunt atât de mult îngreunate de coloane rupte și de ruine îngrămădite de acoperișuri și frontoane, încât este foarte greu să ajungi la ele și să le descoperi punctele de interes sau de frumusețe. Încercând să copiez o inscripție grecească de pe ușa unei biserici, m-am cățărat în vârful unui zid. Greutatea mea a făcut ca acesta să se răstoarne și a căzut cu o prăbușire teribilă. Doar printr-un salt brusc și riscant am scăpat, și abia am scăpat, fiind îngropat sub el. Și din oră în oră am fost expuși la un alt pericol, și încă și mai apăsător. Bozrah avea cândva o populație de o sută de mii de locuitori.

TÂLHARI BEDAWINI.

Când am fost acolo, toți locuitorii erau doar douăzeci de familii!
Aceștia trăiesc înghesuiți în etajele inferioare ale unor case foarte vechi din apropierea castelului. Restul orașului este complet pustiu. Fântânile din apropierea orașului și pășunile bogate care le înconjoară atrag beduini rătăcitori, -extratereștri din triburile mai mari și hoți și tâlhari notorii.
Aceștia vin din deșert cu câteva capre, oi și măgari și poate și cu un cal; și se ascund, ca niște țigani, în jurul fântânilor și printre ruinele marilor orașe periferice din Basan, urmărind orice ocazie de a jefui o caravană nesupravegheată sau de a jefui (Lucax.30)un călător neatent, sau de a

fura o cămilă rătăcită. Toate împrejurimile orașului Bozrah sunt infestate de ele, datorită întinderii ruinelor și numărului de fântâni și izvoare din interiorul și din jurul lor. Sosirea noastră, numărul și echipamentul nostru au fost notate cu atenție, iar oameni înarmați ne așteptau, după cum am descoperit curând, în diferite locuri, în speranța de a prinde în capcană și de a jefui vreun rătăcitor. O dată, într-adevăr, s-a făcut o încercare îndrăzneață de către forțele lor combinate de a ne răpi întregul grup. Din fericire, la sosirea noastră, ne-am luat precauția de a-l angaja pe fratele șeicului ca ghid și paznic pe durata ședерii noastre; și datorită acestui aranjament, alături de teama de escorta drusă, ne-am datorat siguranța. Atât de adevărate au devenit în timp cuvintele lui Ieremia: "Jefuitorii au venit pe toate înălțimile prin pustiu..... nici o făptură nu va avea pace (Ier.xii.12). Cuvintele lui Ezechiel, de asemenea, sunt izbitor de aplicabile la starea actuală a Bozrei: "Așa vorbește Domnul Dumnezeu al țării lui Israel: "Vor mânca pâinea lor cu grijă și vor bea apa lor cu uimire, pentru ca țara să fie pustiită de tot ce este în ea, din cauza violenței tuturor celor care o locuiesc. Și cetățile locuite vor fi pustiite, și țara va fi pustiită" (Ezechiel xii.19,20).

Șeicul din Bozrah mi-a spus că turmele sale nu ar fi în siguranță nici măcar în curtea sa pe timp de noapte,și că santinele înarmate au trebuit să patruleze în permanență în jurul micilor câmpuri în timpul recoltei. "Dacă nu ar fi fost castelul", spunea el, "care are ziduri înalte și o poartă de fier puternică, am fi fost nevoiți să părăsim Busrah cu totul. Nu am putea sta aici nici măcar o săptămână. Bedawînii roiesc în jurul ruinelor. Fură tot ce le cade în mână, - capră, oaie, vacă, cal sau cămilă; și înainte de a putea să le luăm urma, sunt departe, în deșert." Două sau trei incidente au ajuns în atenția mea care au dovedit adevărul tristei afirmații a șeicului. Într-o zi, în timp ce examinam ruinele unei moschei mari, capul unui Bedawy a apărut peste un zid alăturat, uitându-se la noi. Șeicul, care se afla lângă mine, a strigat, văzându-l: "Câine, mi-ai furat oaia!" și, apucând o piatră, a aruncat-o spre el cu o asemenea forță și precizie încât ar fi trebuit să-i zboare creierii dacă nu s-ar fi ascuns după zid. Șeicul și tovarășii săi au pornit în urmărire, dar individul a scăpat. Nu se poate să nu comparăm astfel de scene, scene din viața obișnuită, din viața de zi cu zi din Basan, cu limbajul profeției: "O voi da(țara lui Israel)

.în mâinile străinilor ca pradă, și celor răi de pe pământ ca pradă;.... hoții vor intra în ea și o vor pângări..... Țara este plină de crime sângeroase, și cetatea este plină de violență'" (Ezec.vii.2,21-23). Bozra a fost una dintre cele mai puternice cetăți din Basan; a fost, într-adevăr, cea mai renumită cetate de la est de Iordan, în timpul stăpânirii romane în Siria. Unele părți ale ei swall sunt încă aproape perfecte, un bastion masiv de zidărie solidă, cu o grosime de cincisprezece picioare și o înălțime de aproape treizeci de metri, cu mari turnuri pătrate la intervale. Orașul înconjurat de ziduri era aproape un dreptunghi, de aproximativ o milă și un sfert de lungime pe o milă de lățime; iar în afara acestuia se aflau suburbii mari și împrăștiate. O stradă dreaptă intersecta orașul pe lungime și avea o poartă frumoasă la fiecare capăt; și alte străzi drepte îl traversau.

RUINELE DE LA BOZRAH.

Bozrah (sau Bostra) romană era un oraș frumos, cu bulevarde lungi și drepte și străzi spațioase; dar sarazinii și-au construit micile lor prăvălii mizerabile și ciudatele lor magazine neregulate și casele de-a lungul străzilor, în afară și înăuntru, ici și colo, după cum le dictau fantezia sau fondurile; și astfel au transformat impunătoarea capitală romană, ca și Damascul și Antiohia, într-un labirint de străduțe înguste, strâmbe și sumbre. Se vede splendidul palat roman, splendidul templu grecesc și dukkânul arab fără formă, unul lângă altul, deopotrivă în ruine, de parcă cuvintele lui Isaia ar fi fost scrise cu referire specială la acest oraș din Moab: "El le va doborî mândria împreună cu prada mâinilor lor. Și cetatea cea înaltă a zidurilor tale va dărâma, va pune la pământ, va coborî și va aduce la pământ, până la țărână" (Isa.xxv.n,12). Poate că ar putea fi la fel de greu pentru răbdarea cititorului meu ca și pentru membrele mele, dacă aș reface cu el toate peregrinările mele printre ruinele din Bozrah, relatând fiecare mică întâmplare și aventură și descriind minunile de artă și arhitectură, precum și curiozitățile de tăblițe votive și inscripții dedicative de pe altare, morminte, biserici și temple, pe care le-am examinat și descifrat în aceste trei zile. Cu toate acestea, cred că mulți

vor dori să afle câteva detalii despre un vechi oraș biblic și un oraș cu o importanță istorică atât de mare în ultimele zile de glorie ale Bashanului.

Pentru mine și pentru însoțitorii mei a fost intens interesant să observăm schimbările prin care a trecut acel vechi oraș. Ele sunt arătate în straturile ruinelor sale așa cum perioadele geologice sunt arătate în straturile scoarței terestre. Unele dintre ele sunt înregistrate, de asemenea, pe tăblițe monumentale, care conțin legendele altor secole. Într-un loc, adânc sub rămășițele acumulate de clădiri mai recente, am văzut locuințele simple, masive, primitive ale aborigenilor, cu ușile și acoperișurile lor de piatră.

Acestea au fost construite și locuite de uriașii Emim și Rephaim cu mult înainte ca păstorul caldeean să migreze din Ur în Canaan (Gen.xiv.5).

Deasupra lor se înălța porticul clasic al unui templu roman, sfărâmat și șubrednic, dar încă măreț în ruinele sale. Trecând printre coloane, am văzut deasupra ușii sale frumos sculptate o inscripție grecească, care spunea cum, în secolul al IV-lea, templul a devenit biserică și a fost dedicat Sfântului Ioan.

Intrând în clădire, pe tencuiala crăpată a pereților a apărut consemnarea unei alte schimbări. Pe el era trasat cu caractere arabe uriașe motto-ul bine-cunoscut al islamismului: - "Nu există alt Dumnezeu în afară de Dumnezeu, iar Mahomed este profetul lui Dumnezeu." Una dintre primele clădiri pe care le-am vizitat a fost castelul, iar în drumul meu spre el am trecut pe lângă un arc de triumf, ridicat, după cum ne spune o inscripție latină, în onoarea lui Iulius, prefectul primei legiuni filipineze parțiale.

Cel mai probabil a fost construit în timpul domniei împăratului Filip, care era originar din Bozrah. Castelul se află în partea de sud a orașului, în afara zidurilor; și, formând o fortăreață separată, a fost imediat potrivită pentru a apăra și comanda orașul. Este de mari dimensiuni și rezistență, iar zidurile exterioare, turnurile, poarta și șanțul sunt aproape perfecte; dar interiorul este ruinic. La subsol se află imense tancuri boltite, depozite și galerii; iar deasupra lor erau camere suficiente pentru a găzdui o mică armată. Chiar în centrul structurii, sprijinite pe piloni și arcuri masive, se află rămășițele unui teatru.

Acest splendid monument al luxului și magnificenței de altădată a fost proiectat astfel încât spectatorii aveau vedere orașul și întreaga câmpie

de dincolo de el până la baza Hermonului. clădirea este un semicerc, cu un diametru de 270 de picioare și este deschisă în partea superioară, ca toate teatrele romane. Fără îndoială, a fost destinat distracției garnizoanei romane, pe vremea când Bostra era capitala unei provincii și cartierul general al unei legiuni.* Fortăreața este un turn pătrat imens, care se ridică deasupra crenelurilor și cu vedere spre câmpiile Basanului și Moahabului.

* Această opinie a fost pusă la îndoială de M. Rey, un savant francez renumit, care, în anul 1858, a mers pe urmele mele prin Bashan și a revăzut "Cinci ani în Damasc" pe măsură ce a parcurs drumul. Am avut plăcerea să-l întâlnesc pe M.Rey în mai multe rânduri și am fost impresionat deopotrivă de comportamentul său de gentleman și de erudiția sa desăvârșită; dar, fiind un prieten intim al lui M.De Saulcy, ale cărui pretinse descoperiri în Damasc și în jurul acestuia le-am criticat poate puțin prea sever, nu mă surprinde că el a făcut câte o încercare ocazională de răzbunare.

VEDERE ÎNDEPĂRTATĂ A ORAȘULUI BETH-GAMUL.

De aici am văzut că Bozrah era în vechime legată printr-o serie de drumuri mari de principalele orașe și districte din Basan și Arabia. Acestea se despart de oraș în linii drepte; și ochiul meu a urmărit una după alta până când a dispărut în depărtare. Una mergea spre vest până la orașul Ghusam și apoi spre Edrei; alta spre nord, spre Suweideh și Damasc; alta spre nord-vest, sus, printre munții Bașanului; alta spre Kerioth; și alta spre est, dreaptă ca o săgeată, spre castelul Salcah, care încorona un deal conic la orizont. Orașele și satele apăreau în toate

direcțiile, împânzind îndesat vasta câmpie; câteva dintre cele din nord sunt locuite, dar toate cele dinspre sud sunt pustii de secole. Le-am examinat îndelung și cu atenție cu luneta mea, iar zidurile și casele lor păreau să fie într-o stare de conservare chiar mai bună decât cele pe care le vizitasem deja. De atunci s-a constatat că așa este, căci prietenul meu, domnul Cyril Graham, le-a vizitat, pătrunzând în această țară sălbatică și periculoasă până la Umel Jemâl, Bet-gamul din Scriptură, pe care l-am văzut din Bozrah și asupra căruia i-am atras atenția în mod special. Bet-gamul este, fără îndoială, unul dintre cele mai remarcabile locuri la est de Iordan. Este la fel de mare ca și Bozrah. Este înconjurat de ziduri înalte și conține multe case masive construite din blocuri uriașe de bazalt; acoperișurile și ușile lor, și chiar porțile orașului, sunt formate din același material. Deși părăsite de mai multe secole, casele, străzile, zidurile și porțile se păstrează la fel de bine ca și cum orașul ar fi fost locuit până în ultimii ani. Este curios să observăm schimbarea care a avut loc în ceea ce privește numele. Ceea ce evreii numeau "Casa cămilei", arabii numesc acum "Mama cămilei". Nu pot să spun cât de profund am fost impresionat când priveam această câmpie nobilă, rivalizând în bogăția solului cu cele mai bune ținuturi ale Angliei', împânzită de orașe, orașe și sate, intersectată de drumuri, având unul dintre cele mai bune climate în lume; și totuși complet pustiu, literalmente "fără om, fără locuitori și fără animale" (Isa.xxxiii.10).

.nu pot să spun cu ce sentimente amestecate de tristețe și de bucurie, de jale și de mulțumire, de teamă și de credință, am reflectat la istoria acelui pământ; și, scoțându-mi Biblia, am comparat starea existentă, așa cum o vedeam cu ochii mei, cu numeroasele preziceri referitoare la el scrise de profeții evrei. Pe vremea lor era populată și prosperă; câmpurile erau unduite de grâu; coastele dealurilor erau acoperite de turme și cirezi; drumurile erau înțesate de călători; orașele răsunau de zgomotul continuu al unei populații ocupate. Și totuși au scris ca și cum ar fi văzut țara așa cum am văzut-o eu de pe bastioanele din Bozrah. Numai Duhul Dumnezeului omniscient ar fi putut să ghideze mâna care a scris astfel de preziceri ca acestea: "Atunci am spus , Doamne, cât timp ? Și El a răspuns: "Până când cetățile vor fi pustiite fără locuitori și casele fără oameni, până când țara va fi complet pustiită, până când Domnul va

îndepărta pe oameni și până când va fi o mare părăsire în mijlocul țării" (Isa. vi.ii,12). "Distrugătorul neamurilor este pe drum; a ieșit din locul lui ca să-ți pustiească țara, și cetățile tale vor fi pustiite fără locuitor" (Ier.iv.7). În vremurile trecute, o garnizoană a fost menținută în castelul Bozrah de către pașa de Damasc, în scopul apărării secțiunilor sudice ale Basanului de incursiunile periodice ale Bedawînilor. Aceasta a fost retrasă de mulți ani. "Distrugătorul neamurilor" poate acum să urce nestingherit, "jefuitorii" pot acum "să vină pe toate înălțimile prin pustiu, "sabia acum" devorează de la un capăt al țării până la celălalt capăt all și'" (Ier.xii.12); orașele sunt "fără locuitori", casele sunt "fără oameni", țara este "complet pustiită", judecata a venit peste ea de departe și de aproape; într-un cuvânt, TOTUL BASANULUI ȘI MOABULUI ESTE O MARE PROFEȚIE CUMPLITĂ. Am fost conduși de ghidul nostru inteligent la o biserică mare, aparent vechea catedrală din Bozrah.

BISERICA ȘI MOSCHEEA DIN BOZRAH

Este construită sub forma unei cruci grecești, iar pe pereții corului se află câteva rămășițe de fresce rudimentare, reprezentând sfinți și îngeri. Deasupra ușii se află o inscripție care afirmă că biserica a fost fondată "de Julianus, arhiepiscop de Bostra, în anul 513 d.Hr. în onoarea martirilor binecuvântați Sergius, Bacchus și Leontius". Ghidul nostru a numit clădirea "biserica călugărului Bohira"; iar o tradiție foarte veche îl reprezintă pe acest călugăr ca având un rol important în istoria timpurie a mahomedanismului. Se spune că era originar din acest oraș și că, fiind expulzat din mănăstirea sa, s-a alăturat profetului arab și a ajutat la scrierea Coranului, furnizând toate acele povestiri din Biblie, Talmud și Evangheliile false, care alcătuiesc o parte atât de mare din această carte remarcabilă. Nu departe de biserică se află moscheea principală, construită, se spune, de către khaliful Omar. Acoperișul a fost sprijinit pe colonade, la fel ca primele bazilici; iar șaptesprezece dintre coloane sunt monoliți din marmură albă, de o mare frumusețe. Două dintre ele au inscripții care arată că au aparținut unei biserici, dar probabil că au fost destinate inițial să orneze un templu grecesc. Ne-am extins plimbarea într-o zi până în suburbiile din nord și vest, unde există rămășițe ale unor

clădiri mari și splendide. Ne-am îndreptat apoi spre poarta de vest, la capătul străzii principale. Pavajul antic al străzii și al drumului care traversează câmpia până la Ghusam este destul de perfect, - nici o piatră care să nu fie în afara locului. Poarta are un singur arc roman, dar spațios, ornamentat cu pilaștri și nișe. În exterior se află un corp de gardă în același stil și în aceeași perioadă. Așezându-mă pe zidul spart al acestei mici clădiri, am privit îndelung la ruinele orașului și la vasta câmpie pustie. Însoțitorii mei se adăpostiseră de o ploaie într-o nișă liberă ; și acum nu mai era nici o ființă umană, nu mai era nici un semn de viață, în raza vizuală. Poarta deschisă a dezvăluit grămezi de gunoaie, mormane de pietre și ziduri sfărâmate. În depărtare, câte o coloană solitară se ridica ici și colo, iar arcul de triumf care se înălța peste tot în jurul ei părea construit parcă pentru a celebra triumful DISTRUGERII.

Pustietatea câmpiei de afară era la fel de completă ca și cea a orașului dinăuntru.

Niciodată nu mai văzusem un asemenea tablou de pustietate totală și teribilă, cu excepția Palmyrei; și chiar și acolo nu era atât de remarcabil. Acel "oraș al deșertului" putea să se ridice și să înflorească pentru un sezon, în timp ce valul de comerț trecea pe lângă el și cât timp era o oază solitară pe autostrada deșertică care unea lumea de est cu cea de vest; dar la deschiderea unui alt canal de comunicare, putea să decadă și să se prăbușească în mod natural. Bozrah este cu totul altfel. Era situată în mijlocul unei câmpii fertile, în centrul unei provincii populate. Avea resurse abundente, izvoare de apă, o cetate inexpugnabilă. De ce ar fi trebuit ca Bozra să devină pustie? Cine s-ar fi aventurat să-i prezică ruina? Cu siguranță nu era un oraș care să crească într-o zi și să dispară într-o noapte!

Cu siguranță nu depindea pentru prosperitate de canalul schimbător al comerțului! Ceva mai presus și dincolo de simplele cauze și influențe naturale trebuie să fi acționat aici. Putem înțelege istoria sa ciudată doar atunci când o citim în lumina profeției. Atunci putem vedea amprenta unei mâini mai puternice decât cea umană. Putem vedea că blestemul unui Dumnezeu mânios pentru păcatul unui popor răzvrătit a căzut peste Bozra, "și peste toate cetățile din țara Moabului de departe și de aproape" (Ier.xlviii.24).

În Biblie sunt menționate două Bozrah. Unul se afla în Edom și este menționat în pasajul binecunoscut: "Cine este acesta care vine din Edom, cu hainele vopsite din Bozra? " (Isa. Ixiii.1). Asupra acestui vechi oraș sunt pronunțate judecăți în legătură cu Edom și Teman, ai căror locuitori locuiau "în crăpăturile stâncilor" și pe "înălțimile dealurilor" și își făceau casele "ca niște cuiburi de vulturi" (Ier.xlix. 7-22.) Când pronunță judecata asupra Moabului, același profet spune: "Judecata a venit asupra țării câmpiei" și numește orașele care se aflau în câmpie și printre cele mari Bet-Gamul, Keriot și Bozra (Ier.xlviii.21-24). Evident, aceste preziceri nu se pot referi la același loc.

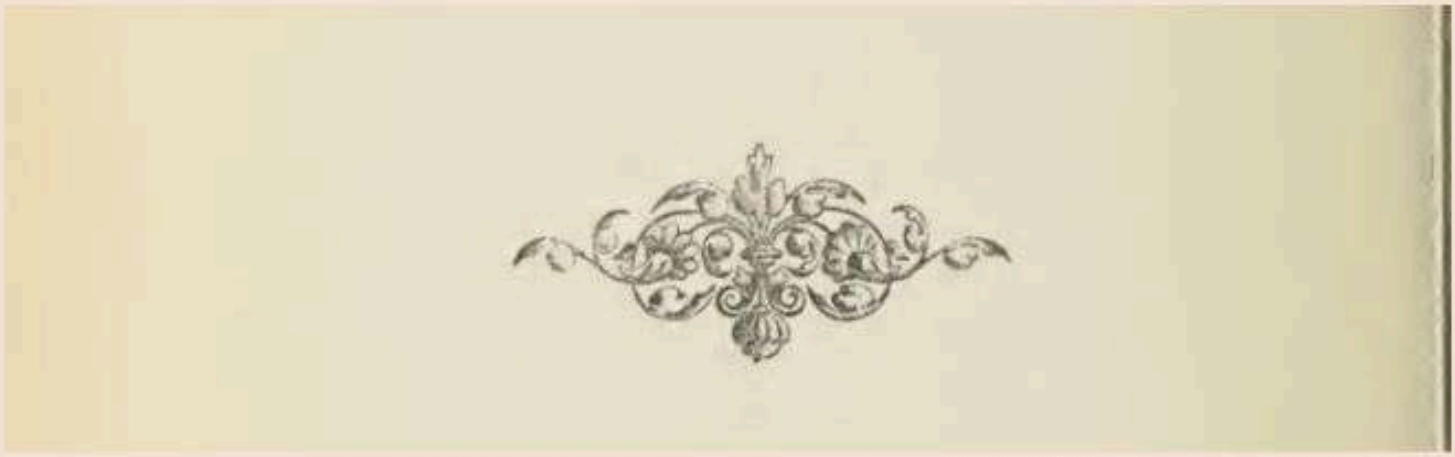

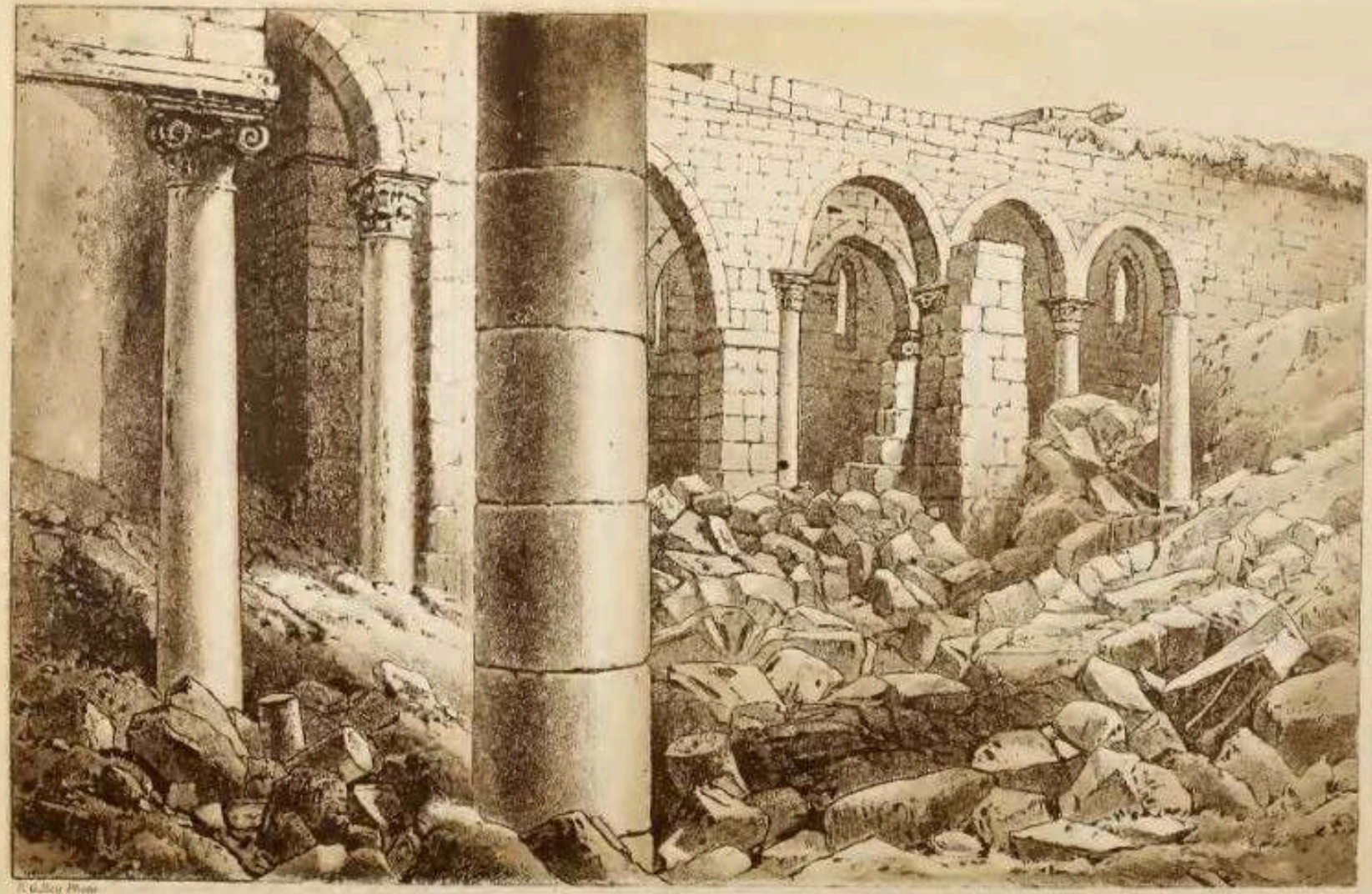

MOSQUE OF OMAR.

Un alt fapt stabilește și mai concludent acest lucru. După ce încheie condamnarea Moabului, inclusiv a unei anume Bozrah, Duhul lui Dumnezeu adaugă: "Totuși, în zilele de pe urmă, voi aduce din nou în captivitate Moabul" (Ier.xlviii.47); în timp ce în osânda Edomului avem aceste cuvinte teribile: "Căci am jurat pe Mine însumi, zice Domnul, că Bozra va deveni o pustietate, o rușine, o pustietate și un blestem; și toate cetățile ei vor fi pustietăți veșnice" (Ier.xlix.13).* Câmpia Moabului cuprindea o mare parte din platoul de la est de Marea Moartă și de Iordan. Cu puțin timp înainte de exod, amoriții au cucerit partea de nord a acestei câmpii; și de la ei a fost cucerită de triburile lui Ruben și Gad. Este îndoielnic dacă moabiții au fost vreodată expulzați complet. Probabil că s-au retras pentru o vreme în deșert, iar când puterea lui Israel a scăzut, s-au întors în vechile lor posesiuni. Prezicerile lui Ieremia se referă la orașe deținute cândva de israeliți, dar care în zilele lui aparțineau Moabului; de aceea el include Bozra în țara Moabului. Ulterior, Bozrah a devenit capitala unei mari provincii romane; apoi orașul metropolitan al Palestinei de Est, când primatul său avea treizeci și trei de episcopi sub conducerea sa; apoi a fost capturat de mahomedani și, treptat, a căzut în ruină. Acum putem vedea că se împlinesc cuvintele profetului: "Judecata a venit peste Bozrah"

* Cercetările moderne în acest caz, ca și în multe alte cazuri, au confirmat acuratețea topografiei biblice. Bozrah din Edom a fost identificată cu satul Buseireh, printre munții de la nord de Petra; iar aici, în câmpie, avem Bozrah din Moab. Am fost oarecum surprins recent să aflu că autorul articolului BOZRAH, din "Fairbairn's Dictionary of the Bible", mă acuză că susțin opinia lui Kitto și a altora, potrivit căreia Bozrah din Edom, Bozrah din Moab și Busrah-ul modern sunt identice. Nu am susținut niciodată o astfel de opinie. Am afirmat întotdeauna că Bozrah din Edom și Bozrah din Moab erau orașe distincte; și dacă autorul articolului menționat ar fi consultat "Cinci ani în Damasc", vol. II, p. 160, sau "Manualul meu", sau articolul Bozrah din ultima ediție a "Kitto's Cyclopedia", ar fi văzut acest lucru.

Nu trecusem mai mult de patru mile de Bozrah când s-a dat alarma. Oamenii din Bozrah ne-au spus, și noi înșine am știut că, deși ținutul de pe traseul propus de noi este împânzit de orașe și sate, în ele nu locuiește nicio ființă umană. Când ne-am apropiat de satul Burd, am văzut siluete care se mișcau. La început am crezut că niște ciobani se refugiaseră acolo cu turmele lor; dar foarte curând a devenit evident că figurile nu erau ciobani. Un număr considerabil de oameni s-au adunat pe acoperișurile plate ale caselor, iar noi am putut vedea cai scoși și ținuți sub ziduri.Evident, ne-au văzut și se pregăteau de un atac. Am ținut un consiliu de război și am hotărât în unanimitate să mergem înainte și, dacă vom fi atacați, să întâmpinăm inamicul cu îndrăzneală. Mahmood, după ce și-a examinat pușca și pistoalele și și-a desfăcut sabia din teacă, a pornit în galop pentru a merge în recunoaștere. Un călăreț a ieșit în întâmpinarea lui. Mărturisesc că a fost un moment destul de anxios, dar nu a durat mult. S-au spus câteva cuvinte, iar Mahmood s-a întors cu informația binevenită că o mică colonie de Druse migrase în sat cu două zile înainte. Erau la fel de alarmați de noi cum eram și noi de ei. Așa se întâmplă mereu acum în acest nefericit ținut, unde ismaelitul umblă liber - "Mâna lui împotriva fiecărui om și mâna fiecărui om împotriva lui". Fiecare străin este privit ca un dușman până când se dovedește a fi un prieten. Timpul și evenimentele descrise atât de grafic de Ieremia au sosit: "Locuitorule din Aroer, stai pe drum și privește; întreabă pe cel care fuge și pe cea care fuge și întreabă: "Ce s-a făcut?"" (Ier.xlviii.19.) Am călărit mai departe de-a lungul drumului roman, oprindu-ne din când în când să examinăm cu ochelarii orașele părăsite aflate la dreapta și la stânga, și o dată sau de două ori galopând spre cele din apropierea drumului, pentru a inspecta ciudatele lor case masive, care stăteau complet dar fără chirie.

Deseori și deseori, ochii noștri cercetau câmpia deschisă, scrutau ruine suspecte și se uitau în văi, de teamă sau în speranța de a descoperi ismaeliți rătăcitori. Am fost aproape dezamăgiți că nu a apărut niciunul. La scurt timp după ce am părăsit Burd, am intrat într-o zonă stâncoasă; și aici ,printre stânci, am găsit câteva câmpuri unde câțiva drusiști arau,

fiecare om având pistolul agățat pe umeri și pistoalele la centură. Aceasta este cu siguranță cultivarea în condiții dificile. Din acest loc și până am ajuns la Salcah, nu am văzut nicio ființă vie, cu excepția unui stol de potârnichi și a unei turme de gazele. Deșertul Arabiei nu este mai pustiu decât această câmpie bogată și cândva populată a Moabului.

SALCAH

Iosua ne spune că regatul uriașului Og cuprindea "tot Basan-ul până la Salca" (Ios.xiii.n,12); iar israeliții au ocupat și au ocupat întreaga regiune de la Muntele Hermon "până la Salca." Salca, orașul de la frontiera estică a Basanului, era acum în fața mea; marele său castel vechi era cocoțat pe vârful unui deal conic, dominând o câmpie fără margini, iar orașul însuși se întindea de-a lungul versanților săi înclinați și se întindea în valea de jos. M-am simțit bucuros și recunoscător că aveam privilegiul de a ajunge la granița estică maximă a Palestinei. Explorasem anterior granița sa nordică, departe pe câmpia Hamath și pe înălțimile Libanului, și granița sa vestică de la Tripoli la Iope; și de atunci am străbătut granița sudică de la Gaza spre est. Salcah este unul dintre cele mai remarcabile orașe din Palestina. A fost părăsit de mult timp; și totuși, din câte am putut estima, cinci sute dintre casele sale sunt încă în picioare, iar între trei și patru sute de familii s-ar putea stabili în el în orice moment fără să pună o piatră sau să cheltuiască o oră de muncă pentru reparații. Circumferința orașului și a castelului împreună este de aproximativ trei mile. În afară de castel, mai există un număr de turnuri pătrate, ca și cele cu clopotnițele bisericilor și câteva moschei par a fi singurele clădiri publice. Apropiindu-ne de Salcah, am traversat un cimitir vechi, apoi, trecând pe lângă ruinele unei porți antice, am intrat pe străzile orașului pustiu. Ușile deschise, casele goale, iarba și buruienile murdare, mărăcinii lungi care se zbârnâiau pe la uși și ferestre, formau o imagine ciudată și impresionantă, care nu-mi poate părăsi niciodată memoria. Am străbătut stradă după stradă, pașii cailor noștri trezind ecouri lugubre și speriind vulpile din vizuinile lor din palatele din Salcah. Ajungând la o zonă pavată deschisă, în fața moscheii principale, ne-am încredințat caii în grija lui Mahmood, care i-a legat, și-a dezlegat arma și s-a așezat pentru a juca rolul de santinelă, în timp ce noi exploram orașul. Castelul ocupă vârful

unei coline conice abrupte, care se ridică la o înălțime de aproximativ trei sute de metri și reprezintă punctul sudic al lanțului muntos Bashan. În jurul bazei dealului se află un șanț adânc, iar un altul și mai adânc înconjoară zidurile fortăreței. Clădirea este un mozaic de diferite perioade și națiuni. Fundațiile sunt evreiești, dacă nu chiar mai vechi; deasupra lor apare zidăria rustică romană, iar peste toate este o lucrare sarazinică mai ușoară, cu inscripții frumos împletite. Zidurile exterioare nu sunt prea mult deteriorate, dar interiorul este o masă confuză de ruine. Priveliștea din vârf este largă și minunat de interesantă. Cuprinde întregul versant sudic al munților, care, deși stâncos, este acoperit de jos în sus cu terase artificiale și câmpuri împărțite de garduri de piatră. De la baza lor, câmpia Basanului se întinde la vest până la Hermon; câmpia Moabului la sud, până la orizont; iar câmpia Arabiei la est, dincolo de raza de vedere. Timp de mai bine de o oră am stat privind această vastă panoramă. Oriunde îmi întorceam privirea se vedeau orașe și sate. Bozrah era acolo, pe câmpia sa, la 12 mile distanță. Turnurile din Bet-Gamul erau slab vizibil departe, în orizont.

DESCIFRAREA MO'AB

În vale imediat la sud de Salcah se află mai multe orașe părăsite, ale căror nume nu le-am putut afla. La cinci kilometri distanță, în aceeași direcție, se află un deal numit Abd el-Maaz, cu un mare oraș părăsit pe partea de est. La sud-est, un drum vechi traversează câmpia cât vezi cu ochii. La aproximativ șase mile de-a lungul acestuia, pe vârful unui deal, se află orașul părăsit Faleh. Pe porțiunea de câmpie dintre sud și est am văzut paisprezece orașe, toate, atât cât am putut vedea cu telescopul meu, locuibile ca și Salcah, dar în întregime pustii ! Din, punctul lui am văzut peste treizeci de orașe părăsite ! Bine am putut exclama împreună cu profetul, în timp ce stăteam pe ruinele acestei mari cetăți și priveam peste acea scenă jalnică de pustietate totală: "Moab este prădat și s-a ridicat din cetățile sale..... Moabul este zăpăcit, căci este dărâmat; urlați și strigați; spuneți în Arnon că Moabul este prădat și că a venit judecata în ținutul câmpiei Peste Chiriathaim, peste Bet-Gamul, peste Bet-Meon, peste Keriot, peste Bozra și peste toate cetățile din țara Moabului, de departe și de aproape" (Ier.xlviii. 5-24). O altă trăsătură a peisajului m-a

impresionat și mai profund. Nu numai că țara - câmpie și dealuri deopotrivă - este împânzită de câmpuri împrejmuite, dar se văd ici și colo crânguri de smochini, iar viile terasate încă îmbracă versanții unora dintre dealuri. Acestea sunt neglijate și sălbatice, dar nu lipsite de rod. Mahmood ne-a spus că acestea produc mari cantități de smochine și struguri, care sunt prădate an de an de către Bedawîn în raidurile lor periodice. Cât de literale și cât de adevărate au devenit cuvintele lui Ieremia! "O, viță de vie din Sibmah ,voi plânge pentru tine cu plânsul lui Jazer:..... prădătorul a căzut peste roadele tale de vară și peste recolta ta. Și bucuria și veselia au fost luate din câmpul bogat și din țara Moabului; și am făcut ca vinul să se stingă din presele de vin; nimeni nu va călca cu strigăte" (Ier .xlviii. 32,33). Nicăieri pe pământ nu există un exemplu atât de melancolic de tiranie, rapacitate și guvernare proastă ca aici. Câmpuri, pășuni, vii, case, sate, orașe - toate deopotrivă părăsite și pustii. Chiar și puținii locuitori care s-au ascuns printre stânci și defileuri de munte își târăsc o existență mizerabilă, asupriți de tâlharii deșertului pe de o parte, și de tâlharii guvernării pe de altă parte. S-ar părea că poporul Moabului a auzit îndemnul lui Ieremia: "O, voi care locuiți în Moab, părăsiți cetățile și locuiți în stâncă și fiți ca porumbelul care-și face cuibul în partea laterală a gurii gropii!" Și nici așa nu pot scăpa, căci "Cel care fuge va cădea în groapă, iar cel care se ridică din groapă va fi prins în laț, căci voi aduce asupra lui, asupra Moabului, anul vizitării lor, zice Domnul" (Ier.xlviii.28,44).

V.

"Judecata a venit peste toate cetățile din țara Moabului, de departe și de aproape".

Salca este situată în colțul sud-estic al Basanului. Stând pe crenelurile înalte ale castelului său, Moab și Arabia se aflau în fața mea - primul la dreapta, al doilea la stânga, fiecare dintre ele o câmpie fără margini care se întindea de la zidurile orașului până la orizont. În spatele meu se ridicau în pante terasate munții Bașanului, iar peste declivitățile lor sudice ochiul cuprindea o întindere largă a câmpiei sale. Pretutindeni în acea vastă panoramă, - pe câmpie și pe versantul munților, în Basan, Moab și Arabia, atât cât putea vedea ochiul și cât putea porunci telescopul, - erau

orașe și sate dens împrăștiate; și toate erau pustii, deși nu ruinate." Mulți oameni ar fi putut crede, și câțiva încă mai cred, că în limbajul lui Moise, atunci când a descris cucerirea acestei țări în urmă cu trei mii de ani, a existat o mare doză de exagerare orientală: "Am luat toate cetățile lui în acea vreme,...., șaizeci de cetăți; toată regiunea Argob, regatul lui Og în Basan.

DESCRIEREA LUI BETH-GAMUL

Toate aceste cetăți erau împrejmuite cu ziduri înalte, porți și zăbrele; pe lângă orașele neîmpădurite, un mare număr" (Deut.iii.4,5). Nici un om care a străbătut Basan sau care a urcat pe dealul Salca nu se va mai aventura vreodată să aducă o astfel de acuzație istoricului sacru. Orașele înconjurate de ziduri, cu porțile lor grele de piatră, se află acolo și acum, așa cum erau atunci când israeliții au invadat țara. Numărul mare de orașe fără ziduri sunt și ele acolo,mărturii statornice ale adevărului și exactității lui Moise și proteste monumentale împotriva interpretărilor poetice ale raționaliștilor moderni. Acolo sunt drumurile străbătute odinioară de populația înțesată; acolo sunt câmpurile pe care le îngrădeau și le cultivau; acolo sunt terasele pe care le construiau; acolo sunt viile și livezile pe care le plantau; toate la fel de pustii, nu în mod poetic sau ideal, ci literalmente" fără om, fără locuitor și fără animale". Prietenul meu, domnul Cyril Graham, care a mers atât de departe pe urmele mele și care a fost primul dintre călătorii europeni care a pătruns în acele câmpii de dincolo, pe care am încercat să le descriu, aduce mărturia sa despre împlinirea literală a profeției. Unele dintre descrierile sale despre ceea ce a văzut sunt extrem de interesante și grafice; și ne pare rău doar că sunt atât de scurte. Despre Bet-Gamul, el spune: "Ajungând în acest oraș, mi-am lăsat arabii într-un anumit loc și m-am plimbat destul de singur pe străzile vechi ale orașului, am intrat rând pe rând în casele vechi, am urcat pe scări, am vizitat camerele și, pe scurt, am făcut o examinare atentă a întregului loc; dar atât de perfectă era fiecare stradă, fiecare casă, fiecare cameră, încât aproape că mi-am închipuit că mă aflu într-un vis, rătăcind singur în acest oraș al morților, văzând totul perfect, dar fără să aud niciun sunet. Nu vreau să moralizez

prea mult, dar nu pot să nu mă gândesc la un popor cândva atât de mare și atât de puternic, care, trăind în aceste case de piatră în interiorul orașelor lor înconjurate de ziduri, trebuie să se fi crezut invincibil; care își aveau palatele și sculpturile lor și care, fără îndoială, pretindeau că sunt marea națiune, așa cum au făcut-o toate națiunile orientale; și că acest popor a dispărut atât de mult încât, timp de atâtea secole, țara pe care a locuit a fost considerată un deșert, până când vreun călător dintr-o țară îndepărtată, curios să exploreze aceste regiuni, a găsit aceste vechi orașe, care stau singure și care vorbesc despre o rasă demult dispărută, a cărei istorie este necunoscută și al cărei nume însuși este subiect de dispută. Totuși, această stare de lucruri este prezisă de Ieremia. Referitor la această țară, el spune chiar aceste cuvinte: - ' Căci cetățile ei vor fi pustiite, fără ca cineva să locuiască în ele' (Ier.xlviii.9); iar poporul (Moab) 'va fi distrus de la a fi un popor' (vers.42). Aici cred că nu poate exista nici o ambiguitate. Vizitați aceste orașe străvechi și întoarceți-vă la acea Carte străveche - nu mai sunt necesare alte comentarii." Nu mai puțin de unsprezece dintre vechile orașe pe care le-am văzut de la Salcah, situată între Bozra și Bet-Gamul, au fost vizitate de domnul Graham. Bastioanele lor, casele, străzile, porțile și ușile lor sunt aproape toate perfecte; și totuși sunt" pustii, fără oameni. "Acest călător întreprinzător și îndrăzneț a făcut, de asemenea, o lungă călătorie în țara neexplorată până acum la est de munții Bașan. Acolo a găsit orașe antice, drumuri și un mare număr de inscripții cu caractere necunoscute, dar nici măcar un singur locuitor. Orașele și satele de la est de lanțul muntos sunt toate, fără excepție, părăsite; solul este necultivat, iar "drumurile sunt pustii". În toate aceste câmpii vaste, la nord și la sud, la est și la vest, pustietatea domnește. Orașele, autostrăzile, viile, câmpurile, toate sunt la fel de tăcute ca un mormânt, cu excepția migrațiilor periodice ale Bedawînilor, ale căror turme, cirezi și oameni mănâncă, calcă în picioare și risipesc totul în fața lor. Acum se împlinește osânda de mult prezisă a Moabului:" Jefuitorul va veni peste fiecare cetate și nici o cetate nu va scăpa :și valea va pieri, și câmpia va fi distrusă, așa cum a spus Domnul. Dați aripi Moabului, ca să fugă și să scape, căci cetățile lui vor fi pustiite, fără ca cineva să locuiască în ele.'''''. ....Dar de ce ar trebui să transcriu mai mult?

De ce să continui să compar predicțiile din Biblie cu starea țării ? Armonia este completă. Nici un călător nu poate să nu o vadă; și nici un om conștiincios nu poate să nu o recunoască. Cel mai bun, cel mai complet, cel mai instructiv comentariu pe care l-am văzut vreodată la capitolul 48 din Ieremia a fost cel înscris de degetul lui Dumnezeu pe panorama întinsă în jurul meu, în timp ce mă aflam pe crenelurile castelului Salcah. Era o scenă tristă și solemnă, -o scenă de pustiire totală și teribilă, -rezultatul păcatului și al nebuniei; și totuși m-am îndepărtat de ea cu multă reticență. Aș fi vrut cu plăcere să văd mai mult din acele vechi orașe și să pătrund mai departe în acea câmpie nelocuită. Acolo se găsea un teren tentant pentru anticarul ecleziastic și pentru studentul istoriei sacre; dar timpul nu era potrivit pentru o astfel de călătorie, iar alte îndatoriri m-au chemat departe.*

Reînșeînd caii, am călărit de-a lungul străzilor tăcute și am trecut pe lângă porțile pustii în ținutul pustiu. După ce am șerpuit pe versantul abrupt al dealului printre mormane de gunoaie, ne-am oprit în centrul unui cimitir antic pentru a arunca o ultimă privire asupra lui Salcah. Castelul se înălța deasupra noastră pe creasta dealului său conic, în timp ce turnurile, zidurile și casele terasate ale orașului se întindeau în șir pe declivitatea sudică până în câmpie, unde se întâlneau cu vechile grădini și podgorii. Totul părea atât de complet, atât de locuibil, atât de plin de viață, încât, din nou și din nou, am privit și am examinat, în timp ce în mintea mea se ridica întrebarea: "Poate fi acest oraș complet părăsit ?". Da, așa era; - "fără oameni și fără animale".

* Un alt călător a străbătut în ultima vreme o parte din Basan și a pătruns în deșert spre est. Mă refer la Dr. J. G. Wetzstein, pe care am avut plăcerea de a-l cunoaște în calitate de consul prusac la Damasc. Mica sa lucrare, Jurnal de călătorie despre Hauran și Trachones,, Berlin, I 860, este interesantă și instructivă. Ea conține cea mai completă relatare publicată până acum despre acea regiune remarcabilă, Safa.

"Somnul e acolo, dar nu de odihnă :
Aici și-a găsit cuibul ei părăsit și obosit Șoimul flămând.
Câinele sălbatic urlă la căderea nopții,
Șerpașul cu colți de șarpe îl sperie pe călător în jurul său."

KERIOTH.

Ne-am îndreptat spre vest, spre Kerioth, și în curând am intrat pe vechiul drum, cu pavajul perfect în multe locuri, deși pe alocuri rupt și măturat de

torenții de munte. În dreapta noastră, la o distanță de aproximativ trei kilometri, se afla Ayûn, un oraș pustiu la fel de mare ca Salcah. Kuweiris, Ain, Muneiderah și multe altele erau vizibile, - unele în văi verzi și liniștite, altele cocoțate ca niște fortărețe pe versanții și vârfurile unor dealuri abrupte. Ținutul prin care trecea traseul nostru era foarte stâncos; dar, deși acum este pustiu, există semnele industriei de odinioară. Pietrele dezlipite au fost adunate în grămezi mari și s-au format mici câmpuri; iar terasele pot fi urmărite de-a lungul fiecărei coaste de deal, de jos în sus. În două ore am ajuns la Kureiyeh și am primit o primire cordială din partea războinicului său șef Druse, Ismail el-Atrash. Orașul este situat într-o vale largă, la baza sud-vestică a munților Bashan. Ruinele sunt de o mare întindere, acoperind un spațiu cel puțin la fel de mare ca Salcah. Casele care au rămas au același aspect general ca și cele din alte orașe. Nici o clădire publică mare nu mai există acum în întregime; dar există urme ale mai multor clădiri; iar pe străzi și străduțe se găsesc numeroase fragmente de coloane și alte vestigii ale măreției antice. Am copiat mai multe inscripții grecești purtând date din primul și al doilea secol al erei noastre. Printre orașele din câmpia Moabului asupra cărora Ieremia a pronunțat judecata, Kerioth apare în legătură cu Bet-Gamul și Bozra; și aici, pe partea de câmpie, la numai opt kilometri de Bozra, se află Kureiyeh, în mod evident o formă arabă a ebraicului Kerioth.

PORȚI ȘI UȘI DIN PIATRĂ.

Kerioth era considerată una dintre fortărețele din câmpia Moabului (Ier.xlviii.41). Aflată în mijlocul unor câmpuri stâncoase întinse, ale căror trecători puteau fi apărate cu ușurință, și înconjurată de bastioane masive, ale căror rămășițe sunt încă acolo, am văzut, și orice călător poate vedea, cât de aplicabilă este referirea lui Ieremia și cât de puternică trebuie să fi fost odată această cetate. Nu am putut să nu remarc, de asemenea, în timp ce mă plimbam pe străzi și străduțe, că casele particulare poartă semnele celei mai îndepărtate vechimi. Cele câteva turnuri și fragmente de temple, despre care inscripțiile arată că au fost ridicate în primele secole ale erei creștine, sunt moderne în comparație cu zidurile colosale și ușile masive de piatră ale caselor particulare. Simplitatea stilului lor, acoperișurile joase, blocurile grele de piatră brută

cu care sunt construite, grosimea mare a zidurilor și lespezile grele care formează tavanele - toate acestea indică o perioadă cu mult anterioară epocii romane și, probabil, chiar anterioară cuceririi țării de către israeliți. Moise face o mențiune specială despre cetățile puternice din Basan și vorbește despre zidurile și porțile lor înalte. El ne spune, de asemenea, în aceeași legătură, că Basan era numit țara uriașilor (sau Refaim, Deut. iii. 13); lăsându-ne să concluzionăm că orașele au fost construite de uriași. Or, casele din Keriot și din alte orașe din Basan par a fi exact locuințe pe care le-ar fi construit o rasă de uriași. Zidurile, acoperișurile, dar mai ales porțile, ușile și zăbrelele grele sunt în toate privințele caracteristice unei perioade în care arhitectura era la început, când uriașii erau zidari și când forța și siguranța erau cerințele majore. Am măsurat o ușă din Kerioth: avea nouă picioare înălțime, patru picioare și jumătate lățime și zece centimetri grosime - o placă solidă de piatră. Am văzut porțile pliabile ale unui alt oraș din munți încă și mai mari și mai grele. Timpul produce puține efecte asupra unor astfel de clădiri ca acestea. Plăcile grele de piatră ale acoperișurilor care se sprijină pe pereții masivi fac ca structura să fie la fel de fermă ca și cum ar fi construită din zidărie solidă; iar bazaltul negru folosit este aproape la fel de dur ca fierul.
Prin urmare, nu poate fi nicio îndoială că acestea sunt chiar orașele ridicate și locuite de Refaim, ocupanții originari ai Basanului; iar limbajul lui Ritter pare să fie adevărat: "Aceste clădiri rămân ca martori veșnici ai cuceririi Basanului de către Iehova". Avem așadar la Kerioth și în orașele sale surori unele dintre cele mai vechi case cu care se poate lăuda lumea; și privindu-le, rătăcind printre ele și trecând noapte de noapte în ele, mintea mea a fost purtată înapoi în timp, acum aproape patru mii de ani, când regii Orientului au luptat cu Refaimii din Ashteroth-Karnaim și cu Emimii din câmpia Kiriathaim (Gen.xiv.5). Unele dintre casele în care am dormit erau, cel mai probabil, în picioare în perioada acelei invazii. Cât de ciudat să ocupi case ale căror arhitecți au fost uriașii, iar proprietarii inițiali o rasă de uriași! Templele și mormintele din Egiptul de Sus prezintă un mare interes, ca opere ale uneia dintre cele mai luminate națiuni ale antichității; palatele din Ninive sunt și mai interesante, ca memoriale ale unui mare oraș care a zăcut îngropat timp de două mii de ani; dar casele masive din Kerioth abia dacă prezintă interes pentru

vreuna dintre ele. Ele sunt antichități de un alt fel. Ca mărime, nu pot rivaliza cu templele din Karnac; ca splendoare, nu se apropie de palatele din Khorsabad; totuși, ele sunt monumentele comemorative ale unei rase de războinici uriași care a dispărut de mai bine de trei mii de ani și din care Og, regele din. Bașan, a fost unul dintre ultimii reprezentanți; și sunt, cred, singurele exemplare din lume ale locuințelor private obișnuite ale antichității îndepărtate. Monumentele proiectate de geniul și ridicate de bogăția Romei imperiale se ruinează rapid pe aceste meleaguri; templele, palatele, mormintele, cetățile, toate sunt sfărâmate sau se prăbușesc în țărână; dar casele simple și masive ale rephaimilor sunt în multe cazuri perfecte ca și cum ar fi fost terminate abia ieri.

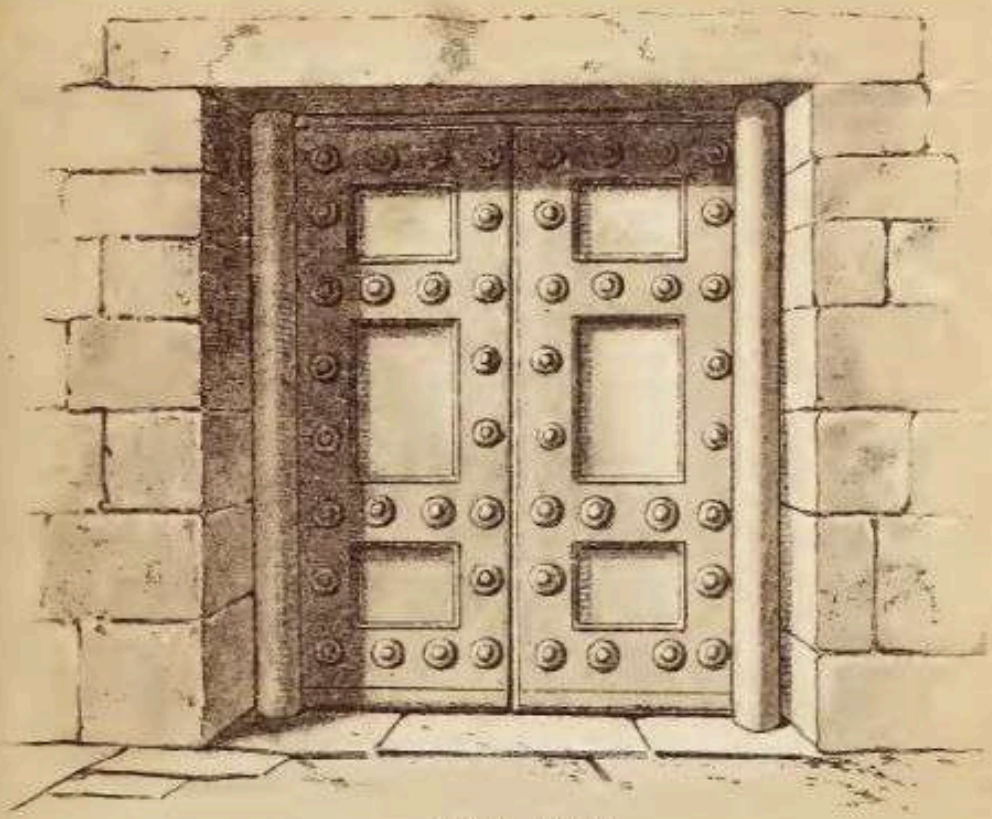

STONE DOOR.

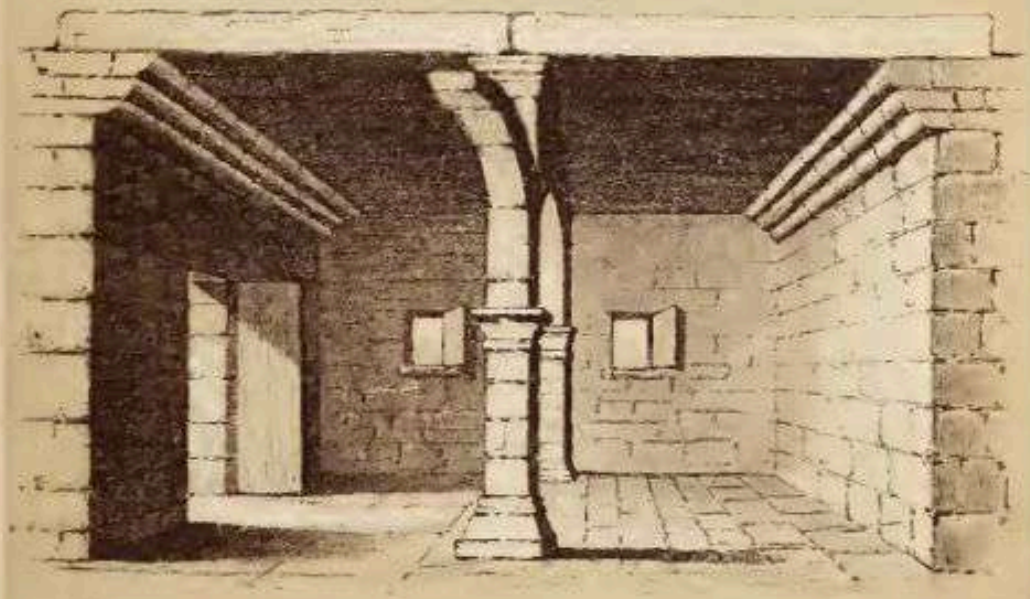

INTERIOR SHOWING STONE ROOF

Este demn de remarcat aici, ca o dovadă a adevărului afirmațiilor mele și pentru a ilustra cuvintele scriitorilor sacri, că orașele din Basan erau considerate antice chiar și în zilele istoricului roman Ammianus Marcellinus, care spune despre această țară: "Cetăți și castele puternice au fost ridicate de vechii locuitori printre munții și pădurile retrase. Aici, în mijlocul numeroaselor localități, se află câteva orașe mari, cum ar fi Bostra și Gerasa, înconjurate de valuri masive. "Domnul Graham, singurul alt călător de la Burckhardt încoace, care a străbătut estul Bashanului, este în întregime de acord cu mine în concluziile mele. "Când găsim", scrie el, "una după alta, mari orașe de piatră, cu ziduri și fără ziduri, cu porți de piatră și atât de înghesuite încât devine aproape o chestiune de mirare cum au putut trăi toți oamenii într-un loc atât de mic; când vedem case construite din pietre atât de mari și masive, încât nici o forță care poate fi adusă împotriva lor în acea țară nu le-ar putea dărâma vreodată; când găsim în aceste case camere atât de mari și înalte încât multe dintre ele ar fi considerate frumoase, camere într-un palat din Europa; și, în sfârșit, când găsim unele dintre aceste orașe purtând aceleași nume pe care le purtau orașele din acea țară chiar înainte ca israeliții să iasă din Egipt, cred că nu putem să nu simțim cea mai puternică convingere că avem în fața noastră orașele Refaim despre care citim în cartea Deuteronomului." Kerioth este un oraș de frontieră. Se află la limitele câmpiei nelocuite, unde ferocele ismaelit umblă în voie, "cu mâna împotriva fiecărui om". Drusii din Kerioth sunt cu toții înarmați și poartă întotdeauna armele la ei. Cu caprele lor pe coasta dealului, cu jugul boilor pe câmp, cu măgarii sau cămilele pe drum, la orice oră, în orice loc, puștile lor sunt în spadă, săbiile lângă ei, iar pistoalele la centură. Șeful lor îndrăzneț, de asemenea, pleacă în expedițiile sale echipat cu un coif de oțel și o haină de postav legată. Și în această privință se împlinesc cuvintele profeției: "Moab a fost la ușurința din tinerețea sa.... De aceea, iată, vin zile, zice Domnul, în care voi trimite la el rătăcitori, care îl vor face să umble, îi vor goli vasele și îi vor sparge sticlele" (Ier.xlviii.12). Ce poate fi mai grafic decât aceasta? Bedawînii rătăcitori sunt acum flagelul Moabului; ei îi determină pe puținii locuitori care au rămas în el să se stabilească în mijlocul stâncilor și al munților, și adesea să rătăcească

din oraș în oraș, în speranța deșartă de a găsi odihnă și siguranță.

MUNȚII ȘI STEJARII DIN BASHAN.

Plecând din Kerioth, am întors spatele câmpiei pustii din Moab și am început să urc Munții Basan. Pustii și stâncoși la bază, ei iau astfel contururi mai îndrăznețe și prezintă trăsături mai mărețe. Prăpastiile le taie adânc versanții; stânci goale se desprind din jungle încâlcite de ilex pitic, împletite cu mărăcini și plante târâtoare; conuri ascuțite de bazalt, presărate ici și colo cu cenușă și cenușă, se înalță până când o coroană de zăpadă se înfășoară în jurul capetelor lor; copaci rămași din marii și bătrânii stejari din Bashan împânzesc subțirele declivități inferioare, mai sus apar mici crânguri din aceștia, iar mai sus încă, în jurul celor mai înalte vârfuri, sunt păduri dese. Drumul nostru era o potecă pentru capre, care se încolăcea pe versantul unui torent de munte zbuciumat, escaladând acum o stâncă ametitoare deasupra lui, iar acum plonjând din nou în jos până când jetul cascadelor sale miniaturale se prăbușea peste caii noștri. Timp de aproape două ore am călărit pe acest versant sălbatic și pitoresc al muntelui. Am trecut pe lângă mai multe sate mici, cocoțate ca niște fortărețe pe stânci proeminente, și am văzut în depărtare altele mai mari; toate sunt pustii; și în timpul acestor două ore nu am întâlnit, nu am văzut și nu am auzit nicio ființă umană. Am văzut potârnichi printre stânci și vulturi care măturau în cercuri grațioase în jurul vârfurilor munților, precum și două sau trei vulpi și o hienă, speriate din bârlogurile lor de zgomotul picioarelor cailor noștri; dar nu am văzut niciun om, nicio turmă, nicio cireadă, nicio turmă. Timpul judecății prezis de Isaia a venit cu siguranță în această parte a țării lui Israel: "Iată, Domnul pustiește țara, o pustiește, o risipește, o răstoarnă și îi împrăștie pe locuitorii ei. Țara va fi complet golită și va fi complet jefuită, căci Domnul a rostit acest cuvânt" (Isaia xxiv. 1,3).

OSPITALITATE DRUSĂ.

Pe unul dintre vârfurile sudice ale lanțului muntos, la aproximativ două mii de picioare deasupra văii Kerioth, se află orașul Hebrân. Zidurile și casele sale sfărâmate arătau extrem de pitoresc, în timp ce ne întorceam pe o râpă adâncă, ieșind mult deasupra capului dintre frunzișul ciufulit al

stejarului veșnic verde. Mica noastră cavalcadă a fost văzută apropiindu-se și, înainte de a ajunge pe vârful dealului, întreaga populație ieșise să ne întâmpine și să ne ureze bun venit. Șeicul, un tânăr druse cu aspect nobil, trimisese deja un om să aducă un ied de la cea mai apropiată turmă pentru a face un ospăț pentru noi, iar noi l-am văzut fugind printr-o deschizătură în pădure. S-a întors după o jumătate de oră cu puștiul pe umăr. L-am asigurat pe ospitalierul șeic că ne era imposibil să rămânem. Servitorii noștri erau deja departe, în câmpie, și aveam o călătorie lungă în fața noastră. Nu a ascultat nicio scuză. Ospățul trebuie să fie pregătit. "Stăpânul meu nu ar putea trece pe lângă casa servitorului său fără să-l onoreze mâncând o bucată de pâine și luând parte la iedul care se pregătește. Soarele este sus, ziua este lungă; odihnește-te pentru o vreme sub acoperișul meu; mănâncă și bea, apoi treci în pace. "Era atât de mult din adevăratul spirit al ospitalității patriarhale aici, atât de multe lucruri care ne-au amintit scene din viața lui Avraam (Gen. xviii.2) și a lui Manoah (Judecători xiii.15) și a altor celebrități din Scriptură, încât ne-a fost greu să refuzăm. Timpul ne presează, totuși, și am fost nevoiți cu greu să plecăm înainte de a fi servit kid-ul. În orașul Hebrân se află multe obiecte de interes. Ruinele unui frumos templu, construit în anul 155 d.Hr., și ale altor câteva edificii publice, sunt împrăștiate pe vârful și pe versanții accidentați ai dealului. însă casele simple, masive, primitive, au fost pentru noi obiecte de o mai mare atracție.

Multe dintre ele sunt perfecte, iar locuitorii moderni găsesc în ele o cazare amplă și confortabilă. Ușile de piatră păreau chiar mai masive decât cele din Kerioth; iar în unele cazuri am găsit pereții caselor cu o grosime de peste doi metri. Hebrân trebuie să fi fost unul dintre cele mai vechi orașe din Bașan. Priveliștea din el este magnifică. Întregul ținut, de la Kerioth la Bozrah și de la Bozrah la Salcah, se întindea în fața mea ca o hartă în relief; în timp ce dincolo, la est, la sud și la vest, panorama se întindea până la orizont. La două mile mai jos de mine, pe o creastă proeminentă, se afla orașul părăsit Afîneh, considerat de unii ca fiind vechiul Ashteroth-Karnaim; la aproximativ trei mile spre est, turnurile cenușii ale lui Sehweh, un oraș mare și un castel, se ridicau din mijlocul unei păduri dese de stejar. La aproximativ aceeași distanță spre nord se află Kufr, un alt oraș ale cărui ziduri încă se mai păstrează, iar porțile sale

de piatră, înalte de aproximativ trei metri, au rămas la locul lor. Cu toate acestea, orașul este pustiu. Cu adevărat s-ar putea repeta, în fiecare parte a Basanului, cuvintele remarcabile ale lui Isaia: "În cetate este lăsată pustietatea; și poarta este lovită de distrugere" (Isaia xxiv.12). Am observat, rătăcind prin Hebrân, așa cum făcusem anterior la Kerioth și în alte orașe, că marile clădiri, - temple, palate, biserici și moschei, - sunt acum folosite în mod universal ca adăposturi pentru oi și vite. Am văzut sute de animale în palatele din Kerioth,iar clădirile mari din Hebrân erau atât de pline de bălegarul lor, încât abia puteam trece prin ele. Și acest lucru a fost prevăzut și prezis de profeții evrei: "Cetatea de apărare va fi pustiită și lăsată ca un pustiu; acolo va paște vițelul și acolo se va culca.... Palatele vor fi părăsite,.... fortărețele și turnurile vor fi pe vecie niște vizuini, o bucurie pentru măgarii sălbatici, o pășune pentru focuri" (Isaia xxvii.10; xxxii.14). Iar despre Moab, Isaia spune: "Cetățile din Aroer sunt părăsite; ele vor fi pentru turme, care se vor culca, și nimeni nu le va face frică" (Isaia xvii.2). De la Hebrân am călătorit de-a lungul versantului muntelui în direcția nord-vest, traversând un drum roman care odinioară lega capitala, Bozrah, de Kufr,Kanterah și alte orașe mari dintre munți.

MĂRTURIE A ACURATEȚEI SCRIPTURII

Acum este "pustiu", ca toate drumurile din Basan, iar pe alocuri este complet acoperit de crengi de stejar și de mărăcini. Într-o oră am trecut pe lângă un grup de sate mari, ocupate de câteva familii de drusi. Și aici am constatat că cele mai mari case sunt folosite acum ca grajduri pentru cămile și stâne pentru oi. Continuând să coborâm pe versanții terasați, dar pustii, traversând mai multe pârâiașe care curg prin poieni pitorești și lăsând în dreapta și în stânga mai multe sate părăsite, am ajuns în cele din urmă la Suweideh, pe care îl vizitasem anterior în drumul nostru spre Bozrah. Trecusem acum peste secțiunea sudică a crestei și îmi încheiasem scurta mea excursie printre munții Bashanului. Nu fără sentimente de regret am constatat că, după o vizită atât de scurtă, eram pe cale să mă îndepărtez de această regiune interesantă, cel mai probabil pentru totdeauna. M-am simțit totuși bucuros că avusesem privilegiul de a vizita, chiar și pentru o perioadă atât de scurtă, o țară renumită în istoria timpurie și sacră ca fiind una dintre primele provincii dăruite de

Dumnezeu vechiului Său popor. Prospețimea și frumusețea pitorească a peisajelor, amploarea și măreția ruinelor, primirea cordială și repetată a oamenilor, ospitalitatea cu adevărat patriarhală cu care am fost primit peste tot, dar, mai presus de toate, mărturia convingătoare și copleșitoare oferită la fiecare pas de acuratețea minuțioasă a istoriei Scripturii și de împlinirea literală a profețiilor, mi-au umplut mintea de sentimente de bucurie și de recunoștință cum nu mai experimentasem niciodată.
Citisem de multe ori despre Basan, - cum Domnul îl dăduse în mâinile tribului lui Manase pe Og, regele său uriaș, și tot poporul său.
Observasem afirmația că o singură provincie a regatului său ,Argob ,conținea șaizeci de cetăți mari, împrejmuite cu ziduri înalte, porți și zăbrele, în afară de orașe fără ziduri foarte multe. Mi-am examinat harta și am constatat că tot Basan nu este mai mare decât un comitat englezesc obișnuit.
Mărturisesc că am fost uimit și, deși credința mea în istorisirea divină nu a fost zdruncinată, am simțit că un mister statistic ciudat plana asupra pasajului, care trebuia lămurit. Că un singur oraș, hrănit de comerțul unui imperiu puternic, ar putea crește până când oamenii săi ar putea fi numărați cu milioane, puteam să cred; că două sau chiar trei mari orașe comerciale ar putea să răsară în localități favorizate, aproape unul lângă altul, puteam să cred și eu. Dar faptul că șaizeci de orașe cu ziduri, pe lângă orașele fără ziduri, foarte multe, să existe într-o provincie mică, la o vârstă atât de îndepărtată, departe de mare, fără râuri și cu un comerț redus, mi se părea inexplicabil. Inexplicabil, deși părea misterios, era adevărat. La fața locului, cu proprii mei ochi, o verificasem acum. Aveam în mâini o listă cu peste o sută de orașe și sate în ruină, situate numai în acești munți; la fața locului o testasem și o găsisem exactă, deși nu completă. Mai mult de treizeci dintre acestea le vizitasem eu însumi sau trecusem pe lângă ele, iar pe multe altele le văzusem în depărtare.
Întinderea unora dintre ei am măsurat-o și am precizat-o deja. Despre marea lor vechime nu am putut, după ce le-am inspectat, să am nicio îndoială; și am explicat de ce. Avem aici, așadar, un document venerabil, vechi de peste trei mii de ani, care conține descrieri, declarații și statistici incidente, pe care puțini oameni ar fi înclinați să le primească cu încredere, pe care nu puțini sunt cei care încearcă acum să le dea la o

parte ca fiind "absurdități flagrante" și "exagerări grosolane", și care, totuși, o examinare atentă și amănunțită dovedește că sunt exacte în cele mai mici detalii. Aici, din nou, sunt profeții de ruină și pustiire totală, pronunțate și înregistrate când această țară era în culmea prosperității sale - când câmpiile sale vaste fluturau de porumb, când versanții dealurilor sale erau îmbrăcați cu vii, când orașele și satele sale răsunau de zumzetul ocupat al unei populații înfloritoare; Și acum, după ce am cercetat Basan, dacă mi s-ar cere să descriu starea actuală a câmpiilor, munților, orașelor și satelor, nu aș putea alege un limbaj mai potrivit, mai precis sau mai grafic decât cel al acestor profeții. Convingerea mea de nezdruncinat este că numai ochiul lui Dumnezeu atotștiutor ar fi putut prevedea o nenorocire atât de teribilă precum cea care s-a abătut asupra Moabului și Bașanului.

ARGOB" DIN SCRIPTURĂ.

De la Suweideh am călărit spre nord-vest prin câmpia nobilă a Basanului, trecând succesiv prin satele Welgha, Rimeh, Mezraah și Sijn și văzând multe altele la dreapta și la stânga. În cele mai multe dintre ele se află câteva familii de drusi; dar nici măcar o zecime din casele locuibile din ele nu sunt locuite. Aceste case sunt în toate privințele asemănătoare cu cele din munți. Mă apropiam acum de remarcabila provincie Lejah, vechiul Argob, numit așa cum se cuvine. O călătorie de patru ore m-a dus la Nejrân, ale cărui ziduri negre masive și turnuri pătrate grele se ridică solitare și pustii din mijlocul unei pustietăți de stânci. Orașul are încă o populație relativ numeroasă; adică există probabil o sută de familii așezate în casele vechi, care acoperă un spațiu de peste trei kilometri în circumferință. Acesta conține un număr de clădiri publice, dintre care cea mai mare este o biserică, dedicată, după cum ne formează o inscripție grecească în, în anul 564 d.Hr. Nejrân se află chiar la granița sudică a Lejului. În jurul orașului, și atât cât am putut vedea spre vest și spre nord, era o imensă pustietate de stânci; - aici îngrămădite în mase informe și zimțate; acolo împrăștiate în câmpuri plate și accidentate, întretăiate de fisuri și prăpastii largi. Numele biblic al provinciei, Argob* "Pietrosul", descrie în mod izbitor caracteristicile sale fizice.

*Argob pare să fi fost casa tribului războinic al Geshurților. Mama lui Absalom a fost Maaca, fiica lui Talmai, regele din Geshur (2 Sam. iii. 3); și când l-a ucis pe fratele său

Amnon, a fugit "și s-a dus la Geshur și a stat acolo trei ani" (xiii. 38). Probabil că o mare parte din spiritul sălbatic și rătăcitor al lui Absalom poate fi atribuită educației materne și îndemnurilor rudelor sale, ghesurienii.

Am făcut un efort energic pentru a pătrunde în interiorul Lejahului, pentru a vizita acele orașe vechi și ciudate pe care le vedeam în depărtare din turnurile din Nejran și despre care auzisem atât de multe; dar nimeni nu s-a angajat să mă ghideze, iar drusii au refuzat cu desăvârșire să fie responsabili pentru siguranța mea în cazul în care aș fi făcut această încercare. Lejah, de fapt, este sanctuarul, marea fortăreață naturală a poporului. Când fug de Bedawîn și când se răzvrătesc împotriva guvernului, ei se găsesc în perfectă siguranță în adâncurile sale stâncoase. În consecință, ei sunt geloși pe toți străinii și nu vor, în nici un caz obișnuit, să ghideze călătorii prin trecătorile sale complicate și secrete. Argob, Trachonitis sau Lejah, - căci sub fiecare nume a fost numit succesiv -, a fost un azil pentru toți răufăcătorii și refugiații încă de pe vremea când Absalom a fugit în el după uciderea fratelui său. Fiind împiedicați să trecem prin centrul Lejahului, ne-am îndreptat spre vest, spre Edrei, sperând să avem mai mult noroc să obținem ghizi acolo. drumul pe care am fost conduși era complicat, dificil și, pe alocuri, chiar periculos. Deseori a trebuit să ne târâm pe cornișe netede de bazalt, unde caii noștri abia își puteau ține picioarele; iar acestea erau separate de fisuri și prăpastii adânci, ici și colo pe jumătate pline de apă noroioasă. Un străin ar fi căutat în zadar drumul, dacă drum poate fi numit. În jumătate de oră am ajuns în câmpie; apoi am continuat să călătorim de-a lungul versantului Lejah, a cărui limită seamănă cu linia aspră a stâncilor frânte care încununează o mare parte din coasta de est a Angliei. Numele ebraic care îi este dat în Biblie este foarte potrivit și arată cât de atenți au fost scriitorii sacri. cuvântul este Chebel, însemnând literalmente "o frânghie", dar care descrie cu o acuratețe singulară linia de hotar remarcabil de bine definită care înconjoară întreaga provincie ca un țărm stâncos. Am trecut în succesiune prin orașele părăsite din Kiratah, Taârah, și Duweireh, toate construite în Lejah; și am văzut multe altele pe câmpia din stânga, și printre stâncile din dreapta.

Am intrat în orașul Busr el-Harîry, dar am fost întâmpinați de locuitorii musulmani cu priviri atât de încruntate și cu amenințări și blesteme sălbatice, încât ne-am bucurat să scăpăm. Simțeam acum că, părăsind teritoriul druselor, lăsasem în urmă ospitalitatea și primirea și că, de acum înainte, ne așteptau peste tot izbucniri de fanatism musulman. EDREI. La scurt timp după ce am plecat din Busr, am zărit turnurile din Edrei, care se întindeau de-a lungul vârfului unei stânci proeminente în față și se întindeau la o anumită distanță în interiorul Lejahului din dreapta. Traversând o râpă adâncă și urcând pe creasta abruptă de stânci pe o cărare sinuoasă ca o potecă de capre, am ajuns brusc la ruinele acestui oraș antic. Situația este cea mai remarcabilă: -fără nici măcar un singur izvor de apă vie; fără râu sau pârâu; fără acces, decât peste stânci și prin defileuri toate aproape impracticabile; fără copaci sau grădini. În alegerea locului, totul pare să fi fost sacrificat pentru securitate și putere. La scurt timp după sosirea mea, am urcat pe acoperișul terasat al unei case, pentru a obține o vedere de ansamblu asupra ruinelor. Aspectul lor era departe de a fi primitor; era sălbatic și sălbatic în extremis. Masivele uriașe de zidărie sfărâmată abia dacă se puteau distinge de stâncile care le înconjurau; și toate, ruine și stânci deopotrivă, sunt negre, ca și cum ar fi fost împrăștiate de fulger. Am văzut mai multe turnuri pătrate și rămășițe de temple, biserici și moschei, Casele particulare sunt joase, masive, sumbre și, în mod evident, de cea mai mare vechime. Locuitorii sunt în principal musulmani; dar, cum există o mică comunitate creștină, am ales casa șeicului lor ca reședință temporară. Sub îndrumarea gazdei noastre, am ieșit după-amiază pentru a inspecta principalele clădiri ale orașului. O mulțime de Musulmani fanatici s-au adunat în jurul nostru și ne-au urmărit oriunde mergeam, încercând prin toate mijloacele să ne enerveze și să ne insulte. Nu le-am acordat nicio atenție și am sperat astfel să scăpăm de un tratament mai rău. Din păcate, speranțele noastre au fost deșarte. Am fost doborât brusc de o lovitură de bâtă în timp ce copiam o inscripție. Mulțimea s-a năpustit apoi asupra noastră cu pietre, bâte, săbii și cuțite. Am fost despărțit de tovarășii mei, urmărit de vreo cincizeci sau șaizeci de sălbatici, toți însetați de sângele meu. După câteva lupte grele, la care

nici acum nu pot privi înapoi fără să mă cutremur, am reușit să ajung la casa noastră temporară. Aici i-am găsit pe tovarășii mei, ca și pe mine, grav răniți și aproape leșinați din cauza pierderii de sânge. Garda noastră drusă a apărat casa până la miezul nopții, iar apoi,mulțumită unei Providențe milostive, am reușit să evadăm din Edrei. Edrei a fost capitala gigantului Og. Pe câmpia de lângă el și-a adunat forțele pentru a se opune armatei israelite care înainta. El a căzut, armata sa a fost înfrântă total, iar Edrei a fost cucerită de învingători (Num. xxi. 33; Deut. iii. 1-4). Probabil că nu a rămas mult timp în mâinile israeliților, căci nu mai auzim nimic despre ea în Biblie. Monumentele care se găsesc acum în el arată că a fost unul dintre cele mai importante orașe din Basan în vremea romanilor. După cucerirea sarazinică, a scăzut treptat de la un oraș metropolitan la un sat sărac; și acum, deși ruinele au un circuit de aproximativ trei mile, nu mai conține mai mult de cinci sute de locuitori. Cât de aplicabile sunt cuvintele lui Ezechiel atât la starea fizică, cât și la cea socială a Edrei ! "Așa vorbește Domnul:... Iată ,Eu, Eu, voi aduce o sabie asupra ta, și îți voi nimici înălțimile..... În toate locuințele voastre, cetățile vor fi pustiite, și înălțimile vor fi pustiite" (Ezec. vi. 3,6). "Voi aduce pe cei mai răi dintre păgâni și vor stăpâni casele lor..... Spuneți poporului țării: "Așa vorbește Domnul Dumnezeu: ....Și vor mânca pâinea lor cu grijă și vor bea apa lor cu uimire ,.... din cauza violenței tuturor celor care locuiesc în ea. Oricine va trece pe acolo va fi uimit." (Ezechiel vii. 24; xii. 19, etc.)

FIARELE SĂLBATICE DIN DEȘERT

În întuneric și liniște am ieșit din Edrei. Timp de mai bine de o oră am fost conduși pe cărări accidentate și complicate printre stânci, abia îndrăznind să sperăm că vom ajunge vreodată în siguranță la câmpie. Am ajuns totuși la ea și, cu inimile pline de recunoștință, am mers mai departe, călăuziți de stele. Nu după mult timp am fost din nou încurcați în labirinturile stâncoase ale acestei regiuni sălbatice și am hotărât, după mai multe încercări zadarnice de a ieși, să așteptăm să se lumineze de ziuă. Vântul nopții era rece, foarte rece; rănile mele erau înțepenite și dureroase; și nu exista niciun adăpost împotriva rafalelor, în afară de cel al stâncilor sfărâmate. Locul, de asemenea, nu era nici sigur, nici plăcut

pentru un bivuac. În jurul nostru se auzea urletul jalnic al șacalului, lătratul ascuțit al lupului și mârâitul sălbatic al hienei. Treptat, se apropiau din ce în ce mai mult. Bieții noștri cai tremurau din toate membrele. Am fost forțați să continuăm să mărșăluim în jurul lor; pentru că am văzut, prin lumina strălucitoare a stelelor și a ochilor sclipitori, că stâncile din toate părțile erau locuite de dușmani aproape la fel de periculoși și însetați de sânge ca și oamenii din Edrei. Acolo am știut pentru prima dată ce înseamnă să petreci o noapte cu fiarele sălbatice; și tot acolo am avut parte, de asemenea, de o ilustrare practică și dureroasă a remarcabilei preziceri a lui Isaia „Fiarele sălbatice din deșert se vor întâlni și cu fiarele sălbatice din insulă, și satirul va striga la tovarășul său" &c. (Isaia xxxiv.14.) Lumina zilei a venit în sfârșit - nu cu pasul lent și furișat al Vestului, ci cu rapiditatea și frumusețea climatului estic. Încălecând caii noștri obosiți, am mers mai departe printre pietre negre uriașe și stânci de piatră goală. Urcând în vârful unui mic deal, am avut o priveliște amplă asupra Liei. Nu puteam decât să o compar cu ruinele unui oraș ciclopic prosternat și pustiu. Nu exista nici măcar o singură trăsătură plăcută. Chiar și copacii care creșteau printre stânci aveau un aspect blastat. Totuși, oricât de ciudat ar fi.se pare că această regiune interzisă este împânzită de orașe și sate vechi, demult părăsite. Trecând prin Lejah până la orașul Khubab, am călărit spre nord de-a lungul graniței sale, lăsând în dreapta noastră orașele Hazkîn ,Eib, Musmîeh și altele. Toate sunt pustii, iar la est de Khubab nu există nici măcar un singur loc loc locuit. Câmpia bogată și frumoasă de la nord de Lejah este acum pustie ca și Lejah însuși, iar într-o plimbare de zece mile nu am văzut nicio ființă umană. Ne-am continuat traseul până la Deir Ali, iar de acolo, peste Pharpar, la Kesweh, până la Damasc. Astfel s-a încheiat călătoria mea prin estul Bashanului și explorările mele în orașele sale gigantice.

IORDANUL ȘI MAREA MOARTĂ.

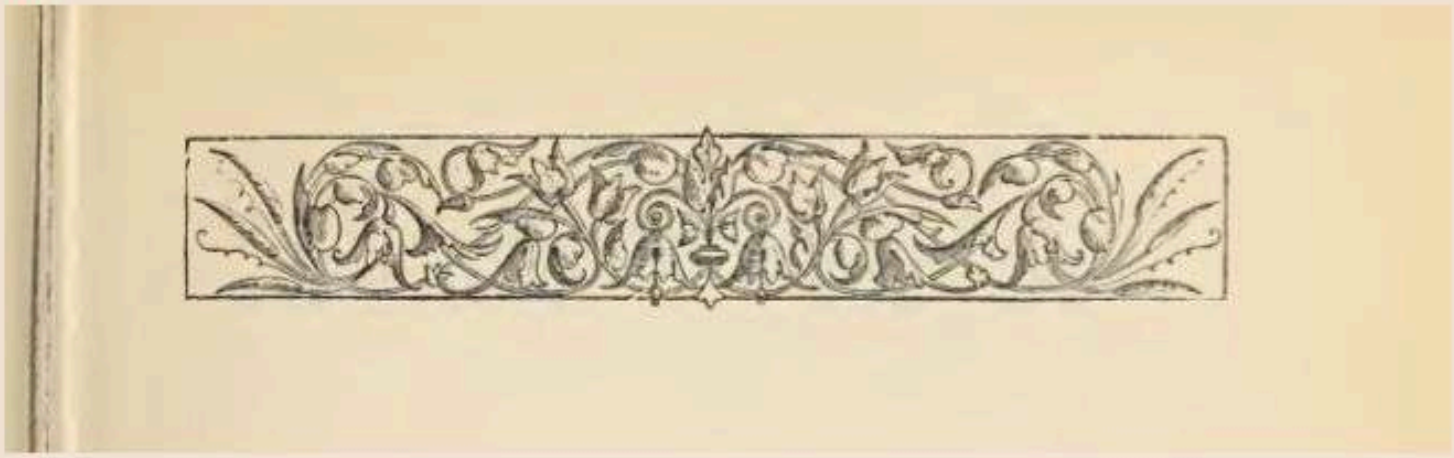

IORDANUL ȘI MAREA MOARTĂ.

" O, Dumnezeul meu, ... îmi voi aduce aminte de Tine din țara Iordanului și a Hermonilor, de pe dealul Mizar." -Ps. xlii. 6.

. Nu există în lume un râu ca Iordanul; -nu există unul atât de minunat în amintirile sale istorice, nici unul atât de sfințit în asocierile sale sacre și nici unul atât de remarcabil în geografia sa fizică. Este râul din Țara Sfântă. A fost mai mult sau mai puțin intim legat de toate marile evenimente ale istoriei Scripturii, de la patriarhi până la apostoli. Malurile sale au fost scena celor mai stupefiante miracole de judecată, putere și iubire, la care a fost martor pământul vreodată. Când focul cerului a ars cetățile vinovate și câmpia poluată a Sodomei, apele Iordanului s-au rostogolit peste ele și le-au îngropat pentru totdeauna de pe fața omului. De trei ori a fost oprit torentul umflat al acelui râu, iar canalul său a fost împărțit pentru a permite poporului și profeților lui Dumnezeu să treacă "încălțați în uscat"." Odată, la porunca omului lui Dumnezeu, toporul de fier s-a ridicat plutitor din canalul său și a plutit la suprafața lui. O dată, apele sale au emanat virtuți tămăduitoare, ca și cum i-ar fi dovedit mândrului șef sirian falsitatea exclamației sale batjocoritoare: "Nu sunt oare râurile Abana și Farpar din Damasc mai bune decât toate apele din Israel?". Și mai mari au fost acele minuni ale Domnului nostru pe care evangheliștii le-au grupat în mod dens pe și în jurul lacului central al Iordanului. Acolo, valurile învolburate de furtună au auzit și au ascultat de vocea Creatorului lor; acolo, Dumnezeul întrupat a mers pe fața adâncului; acolo, ascultând de voia Sa, peștii au umplut plasele

ucenicilor; de-a lungul acelor ţărmuri, şchiopii mergeau, surzii auzeau, orbii vedeau, bolnavii erau vindecaţi, leproşii erau curăţaţi, morţii înviau. Dar cel mai glorios eveniment la care a fost martor Iordanul a fost botezul lui Hristos; pentru că, atunci când a fost botezat," cerurile i s-au deschis şi a văzut Duhul lui Dumnezeu coborând ca un porumbel,şi luminând asupra lui;" şi când Fiul divin era perfect echipat pentru marea Sa lucrare de iubire răscumpărătoare - când tocmai era pe punctul de a porni în misiunea Sa glorioasă - vocea Tatălui divin străpunge bolta cerului şi proclamă ucenicilor uimiţi şi bucuroşi de pe malurile Iordanului aprobarea divină atât a lucrării, cât şi a lucrătorului: "Acesta este Fiul Meu preaiubit, în care sunt binevoitor. " Cu siguranţă, atunci putem spune că fiecare loc de-a lungul acestui curs de apă este "pământ sfânt" şi că numele Iordanului nu este doar înscris pe pagina istoriei, ci şi consacrat în inima creştinului. Ar părea aproape ca şi cum natura sau Dumnezeul naturii ar fi pregătit de la început acest râu pentru a fi scena unor evenimente minunate, dând geografiei sale fizice unele caracteristici minunate. Izvorul său principal, izvorând de la baza Hermonului, se află, ca şi gurile altor râuri, la nivelul oceanului*

Coboară rapid pe tot cursul său şi, în cele din urmă, se varsă în Marea Moartă, a cărei suprafaţă are o depresiune de nu mai puţin de 1312 picioare. Întreaga vale a Iordanului este, aşadar, o imensă spărtură sau fisură în scoarţa terestră. Deşi nu are o lungime de mai mult de o sută de mile, la capătul său sudic, de-a lungul malurilor acestui lac misterios, avem climatul şi produsele tropicale, în timp ce la capătul său nordic, pe fruntea Hermonului, avem o regiune de zăpadă perpeteuă.

*Câţiva geografi dau fântânii lui Dan o înălţime de 600, alţii de 500, alţii de 300 de picioare; dar aceştia par a fi eronate, aşa cum am arătat în articolul Iordan, în "Kitto's Cyclopaedia", ultima ediţie.

FÂNTÂNIILE.

FÂNTÂNIILE.

A fost într-o zi de vară luminoasă şi fără nori când am vizitat pentru prima dată fântânile Iordanului. În noaptea precedentă am dormit pe o coroană de zăpadă, chiar pe vârful Hermonului. Lângă mine, într-o stâncă scobită, focul lui Baal arsese adesea în vremuri trecute, iar în jurul meu se

aflau pietrele mari ale altarului lui Baal și ruinele sfărâmate ale unui templu ulterior. Acolo am avut posibilitatea de a dovedi pentru prima dată cât de exact era numele dat acestui munte de către scriitorii sacri, Baal-Hermon (Jud. iii.3; I Cron. v. 23). Un loc nobil care era destinat închinării lui marelui zeu al focului.

Preoții săi puteau vedea soarele răsărind din deșertul de est cu mult înainte ca razele sale să lumineze câmpiile de jos, și îl puteau vedea cum se scufundă încet în marea de vest cu mult timp după ce apunea pe țărmurile Feniciei; și apoi, noaptea, pe acel vârf impunător, puteau aprinde o flacără a cărei lumină strălucea până departe peste Siria și Palestina. Dorind să ne dăm seama de ceva din măreția acelor vechi focuri Baal, am adunat o mare cantitate de arbuști spinoși uscați care acoperă versanții muntelui, i-am îngrămădit pe stânca unde ardea focul și am aplicat un chibrit. Aerul era perfect liniștit, iar flacăra părea să se ridice până în ceruri, în timp ce coroana înghețată a Hermonului strălucea și scânteia în lumina roșiatică. Coborârea din vârful Hermonului până la izvoarele Iordanului a fost ca și cum cineva ar fi călătorit într-o singură zi din Groenlanda până la ecuator. Pe căldura era cea mai apăsătoare când, ieșind dintr-o poiană sălbatică de munte, am intrat în câmpia mlăștinoasă a Meromului. Departe, în față, ghidul nostru ne-a arătat un mic tell izolat, aparent în centrul marii câmpii, - "Acela", a spus el, "este Tell el-kady. "Am ajuns curând lângă el și, legându-mi calul sub umbra unui stejar nobil - un rătăcitor din pădurile din Bashan - am pornit să. explorez.

DAN

. Tell-ul are formă de cupă, ca un crater stins, ceea ce poate fi, căci pietrele din câmpia înconjurătoare sunt vulcanice. De la baza sa vestică izbucnește unul dintre cele mai mari izvoare din Siria, apele sale formând un lac în miniatură, iar apoi se revarsă prin câmpie, spre sud, un râu rapid și adânc. În interiorul tell-ului, sub crengile marelui stejar, se află o fântână mai mică, al cărei izvor se sparge prin marginea înconjurătoare și, făcând spume pe margine, se unește cu sora sa. Aceasta este sursa principală a Iordanului. Dar tell-ul, nu are nici un nume în istorie, nici o poveste sau legendă care să atragă atenția pelerinului în trecere sau

studentului biblic? A avut cândva un nume istoric, care încă nu a dispărut cu totul; iar povestea sa este lungă și tristă. M-am plimbat pe acolo pe unde a fost posibil. Am găsit câteva mormane de gunoaie și pietre vechi de construcție, câteva
rămășițe ale unor fundații masive, câteva fragmente de coloane aproape îngropate în pământ, tufișuri vaste de spini, mărăcini și ciulini gigantici, câteva jungle impenetrabile de trestie și tufișuri de spini, dar nimic altceva; și totuși acesta este locul unde se afla marele oraș de graniță Dan. Pe acest deal, Ieroboam a construit un templu și a ridicat în altarul lui unul dintre viteii săi de aur, poluând astfel acel "pământ sfânt" pe care Domnul l-a dat prin promisiune de legământ seminței lui Avraam. De aceea a venit blestemul peste Dan. Deși era unul dintre cele mai nobile locuri din Palestina, deși era înconjurat de o câmpie de o fertilitate inegalabilă, el și câmpia sa sunt acum la fel de pustii. Blestemul profetic se împlinește întocmai: - "În toate locuințele voastre, cetățile vor fi pustiite și înălțimile vor fi pustiite, pentru ca altarele voastre să fie pustiite și să se facă pustiu, pentru ca idolii voștri să fie zdrobiți și să înceteze, iar lucrările voastre să fie desființate" (Ezec.vi.6). Este interesant de observat cum vechiul nume se agață încă de locul respectiv, deși într-o traducere arabă. Tell el-kâdy înseamnă "dealul judecătorului", iar cuvântul ebraic Dan înseamnă "judecător"(Gen.xlix l6)

CESAREEA PHILIPPI

CESAREEA PHILIPPI

O jumătate de oră prin câmpie, prin poienițe de pădure plăcute, mărginite de mirt, salcâm și oleandru, și încă o jumătate de oră pe o coastă de munte accidentată, la umbra stejarilor impunători din Basan, m-au dus la locul unde se afla vechiul oraș grec Panium, reconstruit de Irod cel Mare și redenumit Cezareea Philippi. Acesta este unul dintre foarte puținele locuri cu adevărat frumoase din Palestina. În spate se înalță Hermonul, abrupt, aspru și măreț, cu unul dintre vârfurile sale inferioare încoronat de crenelurile încruntate ale unui castel fenician; în față se întinde câmpia

largă a Meromului, ca o pajiște vastă, iar dincolo de ea se află lanțul muntos al Libanului. Orașul se afla pe o terasă naturală, care este presărată cu păduri de stejari și măslini și cu tufișuri de păducel, mirt și salcâm, și totul este animat de izvoare de apă și de cascade în miniatură, care se freamătă ici și colo de colo de coloane prosternate și de ziduri ruinate. Este, de fapt, așa cum a numit-o în mod fericit Dean Stanley, un Tivoli sirian. În spatele ruinelor se înalță o stâncă de calcar roșiatic. La baza ei se află o peșteră întunecată, acum aproape plină cu ruinele unui templu. Din peșteră, din ruine, din fiecare crăpătură din sol și din stâncile din jur, țâșnesc ape, care în curând se adună într-un torent, se aruncă în plăci de spumă pe un pat stâncos și, în cele din urmă, se prăbușesc peste o prăpastie într-o râpă adâncă și întunecată. Aceasta este cealaltă mare fântână a Iordanului. Este "pământ sfânt", pentru că Isus a fost aici. Lângă fântână a rostit acele cuvinte memorabile: "Tu ești Petru și pe această piatră voi zidi Biserica Mea" (Matei xvi.13-20; xvii. 1-13). Nu cumva vederea marii stânci de deasupra a sugerat forma deosebită a expresiei? Și citim că, șase zile mai târziu, Hristos a luat trei dintre ucenicii Săi și i-a dus "pe un munte înalt și S-a transfigurat înaintea lor". Stând acolo, în mijlocul ruinelor din Cezareea, nu este nevoie să ne întrebăm unde este Muntele Transfigurării. Hermon, cel mai măreț și mai frumos dintre toți munții Palestinei, și-a stabilit dreptul la titlul de "munte sfânt".

MAREA GALILEII,

APELE DIN MEROM.

A fost un loc minunat. M-am așezat acolo, în ușa cortului meu, și am privit îndelung și cu nerăbdare una dintre cele mai interesante panorame din lume. Nu era nimic care să mă deranjeze, - nici un zgomot al vieții umane, nici un sunet strident al trudei sau luptei umane. Tăcerea era profundă. Chiar și natura părea să fi adormit. Râul aluneca fără zgomot pe lângă mine, iar marea se întindea în fața mea ca o oglindă lustruită, reflectând din sânul ei sticlos nuanțele superbe ale cerului de seară; și atât marea, cât și râul erau mărginite de o margine strălucitoare de flori

de oleandru. La est de lac, partea platoului înalt al Basanului se înălța ca un lanț muntos; iar la capătul său nordic, ochiul meu s-a oprit chiar pe scena acelui miracol al milei, unde mii de oameni au fost hrăniți; iar la capătul său sudic, pe cea a miracolului judecății, unde "întreaga turmă de porci a alergat cu violență pe un loc abrupt și a pierit în ape". În depărtare, spre vest, bastioanele zdrobite ale Tiberiadei păreau să se ridice din sânul lacului, iar în spatele lor un munte întunecat, în ale cărui stânci cavernoase odihnesc cenușa multor rabini învățați, în timp ce deasupra tuturor apărea vârful grațios și rotunjit al Taborului. Mai la dreapta, pe coasta albă, am văzut colibele din Magdala, cu coasta Genesaret care se întindea de la ea spre nord până la Capernaum,-orașul lui Hristos. Până departe în noapte am stat pe malul tăcut al Galileii, privind, acum la contururile întunecate ale dealurilor și munților, acum la semiluna, care se ridica în splendoarea ei, și acum la stelele strălucitoare, care atârnau tremurând în bolta adâncă și întunecată a cerului.

CHORAZIN, BETSAIDA ȘI CAPERNAUM.

> "Toate lucrurile erau calme, corecte și pasive. Pământul părea ca și cum ar fi fost adormit pe poala unui înger într-un somn de rouă fără suflare; atât de liniștit, încât nu puteam spune despre lucruri decât: "Sunt!". Lacul acum, nu mai era supărat de rafale, Înlocuia pe pieptul său luna închipuită, Împletită de stele."

Înainte ca soarele dimineții să răsară peste dealurile din Basan, eram în șa. O plimbare de cinci kilometri spre vest, de-a lungul țărmului, m-a adus la ruinele unui oraș mare. Acesta era înconjurat de o junglă atât de densă de spini, ciulini și buruieni urâte, încât a trebuit să angajez câțiva ciobani care să-mi deschidă un pasaj. Urcându-mă în vârful unui zid sfărâmat, am reușit să domin întregul sit. Ce scenă de pustietate era aceea! Nu mai rămăsese în picioare nici o casă, nici un zid, nici un stâlp solitar. Coloane rupte, pietre cioplite, plăci de marmură sculptate și mari grămezi informi de gunoaie, pe jumătate ascunse de spini și mărăcini, sunt singurele care marchează locul unui oraș mare și bogat. Arabul nu-și instalează cortul acolo, ciobanul nu-și paște turma acolo, - nici un sunet nu mi-a răsunat la

ureche în timp ce stăteam în mijlocul acelor ruine, cu excepția murmurului blând al fiecărui val care se spărgea pe plaja de pietriș și a suspinului jalnic al brizei de vară printre ramurile arse de soare; totuși, acesta este locul unde a fost odată CHORAZIN! Corazin a auzit, dar a respins cuvintele de îndurare de pe buzele Domnului său, iar El i-a pronunțat osânda: - "Vai de tine, Corazin?" (Matei xi. 2 l.) După ce am călătorit vreo trei mile mai departe de-a lungul lacului, am ajuns la un mic golf retras, cu un țărm de pietriș, - un loc pe care pescarii ar fi încântați să își ridice bărcile și să își întindă plasele. Aici se aflau numeroase fântâni, câteva rezervoare și apeducte vechi, mormane mari de gunoaie și câmpuri de ruine. Două corturi arabe erau instalate puțin mai departe pe coasta dealului, dar nu am văzut acolo nicio altă urmă de locuire sau de viață umană; și totuși, acolo se afla Betsaida, - orașul lui Andrei și Petru, Iacov și Ioan (Ioan 44; Matei 4:8; Luca 10).

CAPERNAUM

Pe acest fir, Isus și-a chemat primii discipoli. La fel ca și Corazin, acest oraș a auzit și a respins cuvintele Lui și, la fel ca și Corazin, a fost lăsat pustiu. "Vai de tine, Betsaida!" Încă câteva minute și am ajuns pe vârful unui promontoriu de faleză, care se scufundă în sânul lacului. În fața mea se deschidea acum câmpia fertilă din Gennesaret. La picioarele mele, sub fruntea vestică a stâncii, o mică fântână izbucnea dintr-un bazin stâncos. Un smochin își întinde ramurile peste ea și îi dă un nume: - Ain-et-Tîn, "fântâna smochinului". Lângă ea se află câteva fundații masive, abia distingându-se printre buruienile râncede, iar departe, dincolo de ea, aproape acoperite de tufișuri de spini, mărăcini și ciulini gigantici, am văzut grămezi mari de ruine și gunoaie. Acestea sunt tot ceea ce marchează acum locul unde se află Capernaum. Cuvintele lui Hristos se împlinesc întocmai: - "Și tu, Capernaum, care te-ai înălțat la cer, vei fi coborât în iad (Matei xi. 23). În acea zi am urcat pe un vârf care domină lacul și valea Iordanului până la apele Meromului. Principala scenă a lucrărilor publice ale lui Hristos se afla în jurul meu - o regiune de aproximativ treizeci de mile lungime și zece lățime. Când El își avea casa la Capernaum, întreaga țară era plină de viață, de agitație și de industrie. Nu mai puțin de zece orașe mari, cu numeroase sate, împânziseră

malurile lacului, câmpiile și dealurile din jur. Apa era toată pătată de bărcile întunecate și de pânzele albe ale pescarilor din Galileea. Mulțimi nerăbdătoare urmau pașii lui Isus, pe străzile orașului, pe câmpurile pline de flori, de-a lungul plajei cu pietricele. Ce schimbare deplorabilă a trecut peste acest ținut de atunci! Îngerul distrugerii a fost acolo. De la acea înălțime impunătoare, prin atmosfera clară siriană, am putut distinge, cu ajutorul geamului meu, fiecare loc din această regiune vastă, celebrată în istoria sacră sau sfințită prin asociații sacre. Ochiul meu a măturat lacul, de la nord la sud, de la est la vest; nici o pânză, nici o barcă solitară nu se afla acolo. Ochiul meu a măturat marea vale a Iordanului, micile câmpii, poienile, versanții munților de la bază până în vârf - nu era acolo nici un oraș, nici un sat, nici o casă, nici un semn de locuire stabilă, cu excepția celor câteva colibe din Magdala și a caselor sfărâmate din Tiberiada. O tăcere jalnică și solitară domnea triumfătoare. Pustietatea ține acum Sabatul neîntrerupt în Galileea. Natura a revărsat asupra țării unele dintre cele mai alese daruri ale ei; - un sol bogat, o climă genială; dar blestemul cerului s-a abătut asupra ei din cauza păcatului omului. Am văzut cât de minunat a schimbat timpul o sentință profetică într-o realitate grafică. "Voi pustii cetățile voastre, zice Domnul; voi aduce țara în pustietate. Vă voi împrăștia printre neamuri. Peste țară vor răsări spini și mărăcini; da, peste toate casele de bucurie din cetatea veselă. Astfel încât neamul viitor al copiilor voștri care se vor ridica după voi și străinul care va veni dintr-o țară îndepărtată vor zice, când vor vedea plăgile din țara aceea: "Pentru ce a făcut Domnul așa cu țara aceasta?" Ce înseamnă căldura acestei mari mânii?" (Lev. xxvi; Deut. xxix; Isa.xxxii).

IORDANUL INFERIOR.

Între Lacul Galileii și Marea Moartă se întinde o vale lungă și adâncă, cu o lățime cuprinsă între cinci și zece mile, închisă de lanțurile muntoase paralele ale Samariei și Galaadului. În centrul acestei văi, în albia unei râpe adânci, curge râul Iordan. Acesta are două linii distincte de maluri. Prima, sau malurile inferioare limitează cursul de apă, sunt relativ joase, în general aluviale și sunt înțesate de frunziș. Al doilea, sau malurile superioare, se află la o anumită distanță de canal - ocazional la aproape o

jumătate de milă distanță unul de altul, iar în unele locuri se ridică la o înălțime de o sută cincizeci de picioare. Aspectul râului în sine este extrem de variat.

SCENA BOTEZULUI LUI HRISTOS.

Acum se învârte grațios în jurul unei pajiști verzi, sărutând ușor cu valurile sale ondulate florile înroșite de oleandru care se apleacă peste el; acum strânge în brațele sale strălucitoare o insuliță împădurită; acum, încolțit de stânci proeminente și opus de stânci, se aruncă nebunește înainte în valuri de spumă. Un singur pod traversează râul, pe drumul care unește orașele antice Bethshean și Gadara. Dar ruinele multor alte poduri sunt vizibile, iar vadurile sunt numeroase. Dintre acestea din urmă, unul dintre cele mai remarcabile este Succoth, pe unde Iacov a trecut cu turmele și cirezile sale (Gen. xxxiii.17) și unde oștile fugare ale lui Zebah și Zalmunna au suferit atât de teribil de pe urma israeliților (Judecători vii. 24, sq.; viii. 4-10). Câmpia din jurul Succothului este udată din belșug de fântâni și pârâiașe din munți. Solul este extrem de bogat. Dr. Robinson spune despre el: "Iarba amestecată cu margarete înalte și ovăz sălbatic ajungea până la spatele cailor noștri, în timp ce ciulinii depășeau uneori capetele călăreților." Iacov a dat dovadă de înțelepciunea sa lumească obișnuită, atunci când și-a așezat tabăra în acest loc favorabil și "a făcut cabane (Succoth) pentru vitele sale". Dar cel mai interesant loc de pe malul Iordanului este, fără îndoială, cel numit acum "locul de scăldat al pelerinilor", vizavi de Ierihon. Aici canalul este adânc, curentul rapid și, cu toate acestea, în trei ocazii diferite, râul a fost oprit printr-un miracol, iar canalul a fost lăsat uscat, pentru a permite poporului lui Dumnezeu să treacă dincolo. Și un interes și mai înalt și mai sfânt se agață de el. Este scena botezului lui Hristos. Stând într-o zi aici, pe malul râului, la umbra unei sălcii mari, am citit cu insucces relatările biblice despre trecerea israeliților sub Iosua, despre traducerea lui Ilie și despre botezul lui Isus; apoi, privind în sus, spre acele faleze cenușii care delimitau râul îngust, am exclamat involuntar: "O, de-ar fi văzut ochii mei acele evenimente glorioase, ale căror martori ați fost! O, dacă ochiul simțului ar fi fost martor la ceea ce ochiul credinței contemplă acum! -Oștile lui Israel adunate, chivotul pe care se odihnea slava lui Shekinah, apoi carul de foc

care îl poartă pe profetul lui Dumnezeu spre cer și, în cele din urmă, "porumbelul", porumbelul ceresc, care coboară și rămâne asupra Mântuitorului.". Era în luna aprilie când am vizitat acest "loc sfânt" de pe Iordan. Era deja vremea secerișului, căci locuitorii din Ierihon își secerau micile lor câmpii de pe câmpie. Și ni se spune că "Iordanul se revarsă pe toate malurile sale în tot timpul secerișului" (Iosua iii. 15;1 Croxii. I5). Faptul este încă adevărat, deși Palestina s-a schimbat. Ploile abundente de la începutul primăverii care cad pe munții din nord și iernile care se topesc acum pe versanții Hermonului trimit mii de afluenți la râul sacru. Acesta se ridică până în vârful malurilor inferioare și, când am fost acolo, apele roase și umflate se revărsaseră și acoperiseră porțiuni din pajiștile pline de verdeață de pe fiecare parte. Încălecând calul meu, am urmat râul tortuos până la gura lui și l-am văzut cum își varsă apele în acea mare a morții. Aproape că ai crede că se varsă cu reticență, căci curentul devine din ce în ce mai lent, iar canalul din ce în ce mai larg, până când, în cele din urmă, apa atinge apa ,iar Iordanul se pierde. Succes acest râu sacru, fără o paralelă, istorică sau fizică, în întreaga lume. Un râu complet sub nivelul oceanului, care dispare într-un lac care nu are nici o ieșire și care nu ar putea avea nici una. Indiferent cum îl privim, Iordanul este unic.

MAREA MOARTĂ.

Marea Moartă umple capătul sudic al văii Iordanului. Are o lungime de aproximativ 80 de kilometri de la nord la sud și o lățime de zece kilometri. Lanțurile muntoase care închid valea devin aici mai abrupte, mai sălbatice și mai sumbre. În unele locuri, se ridică din sânul apelor în prăpăstii înalte de stâncă goală; în altele, se retrag, formând colțuri sălbatice și râpe înfundate, adăposturi potrivite pentru caprele sălbatice care încă le mai locuiesc. Peisajul lacului este pustiu și dezolant, dar măreț.

PEISAJ DE LA MAREA MOARTĂ.

Apa este limpede și strălucitoare, de un albastru profund și frumos atunci când cerul este lipsit de nori, dar care reflectă viu fiecare nuanță schimbătoare a firmamentului. Vara, când căldura este intensă, un abur subțire, albicios și fremătător, atârnă pe suprafața apei și conferă munților o stranie indistinctură visătoare. La extremitățile nordice și

sudice, câmpiile plate sunt uscate și sterpe, acoperite în parte de nisip fin, iar în parte de un strat alb-nitruos, ca un strat de îngheț. Izvoare salmastre și sulfuroase apar la intervale de timp în jurul tuturor granițelor lacului. Unele dintre ele sunt calde și trimit nori de abur. Într-unul sau două locuri de-a lungul țărmului vestic, dar și la capătul sudic al lacului, se găsesc bălți și mlaștini vâscoase, ale căror exhalări de hidrogen sulfurat pătează atmosfera pe kilometri întregi. întinse de-a lungul țărmului nordic, mai ales lângă gura Iordanului, se află mari cantități de lemn de deriva, adus de râul umflat, și peste tot este încrustat cu cristale de sare. Marea depresiune, razele aprinse ale unui soare neumbrit, lanțurile muntoase albe de fiecare parte și solul alb de dedesubt care reflectă razele soarelui, dau întregului bazin al Mării Moarte o temperatură asemănătoare cu cea a unui cuptor. Niciodată nu am suferit atât de mult de o căldură sufocantă intensă ca în zilele pe care le-am petrecut pe malul lacului. Cu toate acestea, totuși, nu poate fi numită "marea morții", în sensul în care călătorii din alte vremuri obișnuiau să o reprezinte. S-a afirmat că nici o vegetație nu ar putea exista de-a lungul malurilor sale și că nici o pasăre nu ar putea zbura peste el; că, de fapt, exhalările sale otrăvitoare sunt fatale atât pentru viața animală, cât și pentru cea vegetală. Acest lucru este complet neadevărat. La fiecare fântână mică de pe maluri, vegetația are o luxurianță tropicală. Am văzut oleandrul scufundându-și florile superbe în lac; și am văzut sălcii și tamariscuri, precum și numeroși alți arbuști înflorind acolo unde tulpinile lor erau, în anumite anotimpuri, scufundate în ape. Trestiile de trestie de pe țărm abundă în păsări sălbatice și, din când în când, pot fi văzute stoluri de rațe înotând în largul mării.
Apa, însă, este intolerabil de sărată și amară și niciun pește nu ar putea trăi în ea.
totuși, nu este lipsită în totalitate de viețuitoare, câțiva organisme inferioare fiind descoperite în ea de către naturaliștii recenți. Gravitatea sa specifică este atât de mare încât corpul uman nu se scufundă în ea. Am încercat eu însumi și pot, prin urmare, să atest adevărul acestui fapt. Acest lucru este ușor de explicat. Greutatea apei crește proporțional cu cantitatea de sare pe care o conține în soluție. Apa de mare obișnuită are aproximativ patru procente de sare, în timp ce apa din Marea Moartă

conține peste 26 de procente. Marea Moartă este, așadar, o minune fizică și, ciudat de spus, este și o minune istorică. S-ar părea că, în antichitate, era mult mai mică decât este în prezent, lăsând loc pentru o câmpie mare și fertilă pe care se aflau odinioară orașele Sodoma, Gomora, Adma și Zeboim (comparați Gen. xiii. 10-12). Aceste orașe au fost arse de focul venit din cer, iar întreaga câmpie sau, așa cum a fost numită, "valea Siddim" (xiv.8), a fost acoperită de apă (xiv.3). Explorările recente ale mării și ale regiunii înconjurătoare tind,cred, să arunce o oarecare lumină asupra unuia dintre cele mai remarcabile evenimente din geografia fizică și din istoria biblică. Secțiunea nordică a lacului, de la gura Iordanului până la promontoriul Lisân, este imens de adâncă, variind de la patruzeci la două sute optsprezece brațe. însă întreaga secțiune sudică este puțin adâncă, - doar câțiva metri de apă acoperind un platou întins, în care abundă gropile de bitum și calcarul bituminos. Aceasta din urmă pare să fi fost câmpia Sodomei, căci aflăm din Gen. xix. 27,28, că câmpia era vizibilă de pe un vârf de deal de lângă Hebron, ceea ce nu ar fi adevărat pentru nici o parte a văii Iordanului la nord de En-gedi. Biblia ne mai informează că "valea Siddim era plină de gropi de noroi", adică gropi sau fântâni de bitum (xiv. 10). Acum știm că bitumul arde ca petrolul, iar calcarul bituminos este de asemenea inflamabil.

DISTRUGEREA SODOMEI.

Nu cumva casele Sodomei și ale celorlalte orașe au fost construite din acesta din urmă și, ca și turnul Babel, cimentate cu cel dintâi? Și dacă ar fi fost așa, odată aprinse de focul din cer, ar fi ars rapid și violent, - ba chiar, întreaga câmpie plină de gropi de bitum și presărată cu pietre inflamabile, ar fi ars ca un câmp de cărbuni. Cât de izbitor pare să ilustreze acest lucru cuvintele Scripturii: - "Și Avraam s-a sculat dis-de-dimineață (din cortul său de la Mamre) la locul unde stătea înaintea Domnului (comparați xviii.16,22), Și a privit spre Sodoma și Gomora și spre tot ținutul câmpiei, și iată, și iată, fumul țării se ridica ca. fumul unui cuptor" (Gen. xix.27,28).

IERUSALIM ȘI ÎMPREJURIMILE SALE.

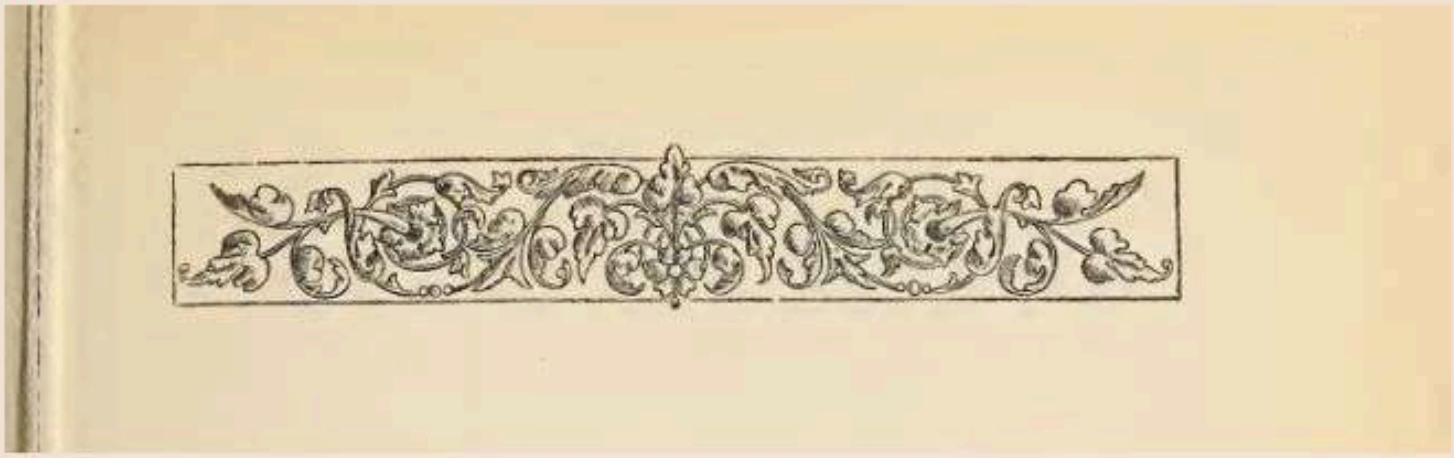

I.

IERUSALIMUL

"Frumos pentru situație, bucuria întregului pământ, este Muntele Sionului, în părțile de la nord, cetatea marelui Împărat." - Ps. xlviii. 2.

Nu este ciudat că prima mea noapte pe Muntele Măslinilor a fost fără somn. Deși noaptea precedentă fusese petrecută în șa, iar ziua precedentă în. călătorie obositoare, totuși, viziunea Ierusalimului, pe care în acea zi o văzusem pentru prima dată, a rămas atât de vie în fața ochilor minții mele, încât a alungat orice gând de somn și orice sentiment de oboseală. Ore întregi am zăcut absorbit de amintirile emoționante ale trecutului îndepărtat, pe care scenele sfinte le invocaseră și le investiseră cu farmecul realității. Muntele Sionului, -Moria, încununat odinioară cu aureola slavei Shekinah, - Ghetsimani, udat de lacrimile și pătat de sudoarea însângerată a Fiului Omului, -Olivet, unde Isus al celor zece a învățat și s-a rugat, - toate erau acolo, fiecare cu povestea sa minunată scrisă parcă cu litere de lumină. Tânjind după dimineață, m-am ridicat din nou și din nou din pat și am deschis zăbrelele. Stelele atârnau ca niște lămpi de diamant de pe bolta neagră a cerului, strălucind cu o strălucire scânteietoare necunoscută în vestul nostru cețos și dezvăluind în contururi slabe zidurile și turnurile Orașului Sfânt care dormeau liniștit dedesubt. Am fost deosebit de favorizat în timpul primei mele vizite la

Ierusalim. Un vechi prieten închiriase un turn micuț, situat sus, pe partea vestică a Olivetului, care domina o priveliște nobilă asupra Orașului Sfânt și a ținutului înconjurător, de la Betleem la Mizpeh.
Era una dintre acele turnulețe pătrate pe care, în vremurile recente, ca și în cele mai vechi, proprietarii le construiau uneori în podgoriile lor ca locuințe pentru îngrijitori și ca depozite temporare pentru fructe (Isaia v. 2; Matei xxi. 33). Aici mi-am stabilit reședința și, de la fereastra deschisă sau de pe acoperișul terasat, la orice oră, zi și noapte, am privit acel peisaj minunat. În timpul crepusculului blând și roșiatic al dimineții, -în plină strălucire a amiezii, -în liniștea moartă a nopții, când luna își revărsa razele argintii pe zidurile și acoperișurile albe ale orașului, ochii mei erau asupra lui, -niciodată obosiți, niciodată mulțumiți, ci detectând mereu câte o nouă frumusețe în nuanță sau formă, câte un nou punct de interes sacru sau de renume istoric. Cât voi trăi, nu voi putea uita niciodată acea priveliște a zorilor dimineții; și împreună cu amabila mea gazdă, căreia îi era familiar fiecare loc din Ierusalim și din împrejurimi, am urcat pe acoperișul terasat.

IERUSALIMUL DE PE MUNTELE MĂSLINILOR.

În spatele lui Olivet, la est, cerul era plin de lumină roșie, care se îndrepta înclinată spre vârfurile dealurilor și stâncile proeminente și spre zidurile și clădirile proeminente ale orașului, aruncându-le în relief îndrăzneț din poienile adânc umbrite. Niciun moment nu ar fi putut fi mai oportun, niciun loc mai potrivit pentru a vedea și a studia topografia generală a Orașului Sfânt. Întregul sit era în fața noastră, distinct și plin, ca un vast și frumos tablou în relief. La picioarele noastre, de-a lungul bazei Muntelui Măslinilor, se afla râul Cedron, o poiană adâncă și îngustă, care cobora de pe un platou ondulat din dreapta și dispărea în jurul umărului dealului din stânga; malurile sale erau terasate și presărate ici și colo cu mici crânguri și măslini individuali. Chiar vizavi de noi se afla Muntele Moriah, ale cărui versanți goi se ridicau abrupt de la poalele Kidronului până la o înălțime de aproximativ două sute de metri. Pe vârful său se află o platformă

dreptunghiulară, cu o întindere de aproximativ treizeci de acri, care ocupă aproape jumătate din partea de est a orașului.

LOCUL UNDE SE AFLĂ TEMPLUL.

Este înconjurată și susținută de un zid masiv, în unele locuri înalt de aproape optzeci de picioare, și pare chiar mai înalt acolo unde se întinde peste râpă. Această platformă constituie, de departe, cea mai izbitoare caracteristică a orașului. Este unică. nu există nimic asemănător în lume. Istoria sa, de asemenea, este minunată". A fost" un loc sfânt" timp de mai bine de treizeci de secole. Zidurile sale ciclopice au fost întemeiate de Solomon. Pe el s-a ridicat Templul, în al cărui altar a apărut atât de des Gloria Domnului și în ale cărui curți a predat atât de des Fiul lui Dumnezeu. Pentru musulmani, el-Haram esh-Sherîf este încă "nobilul sanctuar" și, alături de Mecca, cel mai mare sanctuar din lume." Platforma în sine - simplă, masivă și măreață - este un obiect izbitor; dar clădirile pe care le conține contribuie în mare măsură la frumusețea sa. În centrul ei, pe o suprafață înălțată de marmură albă, se află una dintre cele mai splendide moschei din lume, de formă octogonală, încrustată cu plăci de gresie encaustică de culori superbe și surmontată de o cupolă grațioasă. De la zona sa, terenul coboară spre bastioanele înconjurătoare în ușoare ondulații de gazon verde, diversificate cu arcade de marmură, cupole aurite, fântâni și coșuri de rugăciune; și presărate cu venerabile prescuri, măslini și palmieri. La capătul sudic se află un grup mare de clădiri impunătoare, printre care Moscheea el-Aksa, odinioară Biserica Fecioarei; iar în jurul laturilor platformei se află cloistere, ici și colo acoperite cu cupole și surmontate de minarete înalte. Izolarea liniștită a acestui sanctuar, verdele bogat al ierbii și al frunzișului, albul orbitor al trotuarelor și al fântânilor, culorile strălucitoare ale moscheii centrale și, mai presus de toate, asocierile sale sacre, fac din acest loc unul dintre cele mai fermecătoare și interesante locuri de pe pământ. Chiar în spatele Moriah, Valea Tirolului era marcată distinct de o centură profund umbrită, care traversa orașul de la nord la sud. Dincolo de ea. se înălța Sionul, mai înalt și mai lung decât Moriah; în față, o masă confuză de

acoperișuri terasate, etaj peste etaj; mai în spate se văd clădirile albe ale Mănăstirii Armenești, ca o imensă fabrică; mai la dreapta, noua biserică engleză; iar în fundal, încoronând dealul, masivul turn pătrat al Castelului lui David. Secțiunea sudică a Sionului se află acum în afara zidului orașului; iar acolo un minaret înalt și o cupolă marchează mormântul lui David. De acolo, dealul se scufundă în Valea Hinnom în pante abrupte, terasate, acoperite de vii, măslini și lanuri de porumb. În timp ce priveam, un obiect în mișcare pe unul dintre câmpuri mi-a atras atenția. "Grăbește-te, dă-mi paharul", am spus. L-am întors pe loc. Da, am avut dreptate; un plug și un jug de boi erau acolo la lucru. Profeția lui Ieremia s-a împlinit sub ochii mei: "Sionul va fi arat ca un câmp" (xxvi.18). De-a lungul versantului celălalt al Sionului curge adânca poiană a Hinnomului, care, întorcându-se spre est, ocolește capătul sudic al dealului și se unește cu Kidronul la En-Rogel. Aceste două râpe formează marile granițe și bariere fizice ale Ierusalimului; ele îl separă complet de câmpiile înconjurătoare și izolează dealurile pe care se află, precum și acele alte dealuri sau vârfuri de dealuri care, după cum ne spune Psalmul, "sunt în jurul Ierusalimului" (cxxv.2). Aceste bariere naturale au servit, de asemenea, la încadrarea orașului în limite regulate și definite - pentru a-l împiedica să trimită suburbii și ramificații rătăcitoare, așa cum fac majoritatea celorlalte orașe; de aceea s-a spus: "Ierusalimul este zidit ca o cetate compactă" (Ps. cxxii.3). Un zid înalt cu creneluri înglobează orașul modern. El se întinde pe o jumătate de milă de-a lungul frunții văii Kidron, cu fața spre Olivet, apoi se întoarce în unghi drept și trece în zig-zag peste Moria, Tirolul și Sion până la fruntea Hinnomului. Întregul circuit este de două mile și jumătate. Orașul a fost întotdeauna fortificat, iar zidurile și turnurile formau elementele sale cele mai proeminente. De aici și limbajul exultant al Psalmistului: "Umblați în jurul Sionului și înconjurați-l; spuneți turnurile de acolo, rețineți bine bastioanele ei. "Ierusalimul nu are suburbii.

PEISAJELE DIN ÎMPREJURIMI

Orașul nu se pierde în peisajul rural - străzi lungi care pleacă din centru, apoi case, vile și grădini, așa cum suntem obișnuiți să vedem în orașele englezești. În momentul în care treci de porțile Ierusalimului, te afli la țară

niște pietre de colț, lustruite după asemănarea unui palat" (cxliv.I2). Unghiul izvorăște chiar din vârful văii; și pe vârful său se afla, în vremea lui Irod, un turn splendid, care unea claustrul regal, care se întindea de-a lungul laturii sudice a curții templului, cu claustrul sau "pridvorul" lui Solomon (Ioanx.23), care ocupa partea de est. Josephus descrie astfel înălțimea stupefiantă a acestui turn: - "Dacă cineva ar privi din vârful crenelurilor, sau de la ambele înălțimi, ar fi amețit, în timp ce privirea lui nu ar putea ajunge la o adâncime atât de mare". Nu poate exista prea multă îndoială că acesta a fost "culmea templului" pe care Satana l-a așezat pe Domnul nostru în timpul ispitirii (Matei, IV). Întorcând colțul, am mers mai departe până la locul în care zidul modern al orașului întâlnește în unghiuri drepte zidul antic al Haramului; și chiar în punctul de joncțiune am observat o parte dintr-o poartă veche. Am examinat-o în treacăt; dar la o perioadă ulterioară am avut posibilitatea să o explorez temeinic pe dinăuntru și pe dinafară. Poarta este dublă și, în trecut, se deschidea către un pasaj lung, care ducea, printr-un plan înclinat și prin trepte, către centrul Haramului. În mod evident, a fost destinată pentru acomodarea locuitorilor din partea de jos a orașului; probabil pentru Nethinimi și alții care locuiau jos în Ophel, pentru a le oferi un acces ușor la templu (Neh. iii. 26; xi. 21).

"Ascensiunea" lui Solomon către Templu. -Nu există nicio poartă în zidul orașului în apropierea Haramului și, prin urmare, trebuie să ocolim spre Sion până la o mică poarta care este deschisă de obicei vinerea. Intrând pe ea, ne trezim brusc într-o pustietate de ruine și mormane de gunoaie, invadată de buruieni urâte și de jungle de cactuși uriași. Casele sfărâmate și pe jumătate ruinate ale cartierului evreiesc se află departe, pe stânga, agățate de partea abruptă a Sionului. O cărare chinuită, îngreunată de mizerie și zgomotoasă din cauza rămășițelor putrede ale pisicilor, câinilor, cămilelor și ale altor animale, șerpuiește prin această scenă de pustietate. Pe măsură ce trecem, nu putem să nu ne amintim cuvintele lui Miheia, căci prezicerea lui se împlinește sub ochii noștri: - "De aceea, din cauza ta, Sionul va fi arat ca un câmp, Ierusalemul se va transforma în grămezi și muntele casei ca înălțimile pădurii" (iii. 12). În cele din urmă, ajungem la unghiul de sud-vest al Haramului și ne simțim răsplătiți din plin pentru o plimbare anevoioasă și neplăcută. Zidăria de

asupra minții reginei din Saba în acea epocă îndepărtată; și astfel un nou interes este atașat povestirii: - "Și când regina din Saba a văzut înțelepciunea lui Solomon și casa pe care o zidise,... și urcușul lui prin care se urcase în Casa Domnului, nu a mai avut duh în ea". Ce șir de asocieri, sfinte și istorice, și ce mulțime de sentimente, vesele și dureroase, trezesc aceste câteva pietre! Peste nobilul pod pe care ele îl susțineau, au mărșăluit în splendoare solemnă regii și prinții lui Israel, pentru a se închina lui Dumnezeu în templul Său. Pe el, de asemenea, umil și disprețuit, a trecut adesea însuși Fiul lui Dumnezeu, pentru a duce un mesaj de pace cerească unei lumi rebele. Pe bolta sa sfărâmată, Titus cel victorios a stat odată și, arătând spre templul în flăcări din spatele său, a făcut un ultim apel către rămășița evreilor din Sion să depună armele și să se salveze de la măcel prin supunerea față de Roma. Acum, templul, podul și palatul au dispărut cu totul. În incinta curții templului, niciun evreu nu îndrăznește să pună piciorul; iar pe locul palatului regal, locuințele mizerabile ale acelei biete rase disprețuite sunt înghesuite în mizerie și în gunoaie. Locul plângerii. -Intrând în partea locuită a orașului vechi și străbătând niște străduțe strâmbe și murdare, m-am trezit brusc, la un colț brusc, într-un loc de un interes deosebit: "locul de jale al evreilor". Este un mic patrulater pavat; pe o parte se află spatele unor case moderne joase, fără uși sau ferestre; pe cealaltă parte se află zidul înalt al Haramului, de dată recentă deasupra, dar având dedesubt cinci rânduri de pietre cioplite, într-o stare perfectă de conservare. Aici evreilor li se permite să se apropie de incinta sacră și să plângă după templul căzut, a cărui țărână le este dragă și în ale cărui pietre încă se bucură (Ps. cii. 14). Era vineri, iar o mulțime de devotați mizerabili se adunaseră - bărbați și femei de toate vârstele și de toate națiunile, îmbrăcați în costume pitorești din toate țările Europei și Asiei. Bătrâni erau acolo, - bărbați palizi, hămesiți, hămesiți, îngrijorați, clătinându-se pe bâte de pelerin; și fetițe cu fețe albe și ochi negri și strălucitori, care priveau melancolic acum la părinții lor, acum la zidul vechi. Unii erau în genunchi, cântând cu jale dintr-o carte de rugăciuni ebraice, legănându-și trupurile încoace și încolo; unii erau prosternați la pământ, apăsând fruntea și buzele pe pământ; unii erau aproape de zid, îngropându-și fețele în crăpăturile și crăpăturile vechilor pietre; unii le

sărutau, alții aveau brațele întinse ca și cum ar fi vrut să le strângă la piept, alții le scăldau cu lacrimi, și în tot acest timp plângeau de parcă le-ar fi explodat inima.Era un spectacol trist și emoționant. Optsprezece secole de exil și de suferință nu au întunecat afecțiunea inimilor lor și nici nu le-au amorțit sentimentele de devotament național.

LOCUL DE JALE AL EVREILOR.

Îi vedem aici adunați de la marginile pământului, săraci, disprețuiți, proscriși și călcați în picioare, în mijlocul pustietăților patriei lor, lângă ruinele dezonorate ale vechiului lor sanctuar, cântând, acum cu accente de profundă patos, acum de jale sălbatică, cuvintele profetice ale propriului lor psalmist: "O, Doamne, păgânii au intrat în duhul Tău; templul Tău cel sfânt l-au pângărit..... Am devenit o rușine pentru vecinii noștri, o batjocură și o batjocură pentru cei din jurul nostru. Până când, Doamne ? Te vei mânia în veci?" (Ps. lxxix. 1,4,5).

"O, plângeți pentru cei care au plâns lângă pârâul Babelului,
Ale căror sanctuare sunt pustii, a căror țară un vis;
Plângeți pentru harpa din cochilia spartă a lui Iuda ;
Plângeți - acolo unde a locuit Dumnezeul lor, locuiesc cei fără de Dumnezeu! "

Templul și curtea sa. -După două sau trei încercări de a arunca o privire în incinta sacră prin porțile deschise, unde am avut parte de o primire oarecum nepoliticoasă din partea dervișilor gardieni, am trecut la Serai, sau palatul pașei, în colțul de nord-vest. Însoțitorul meu a avut acces și, în curând, am ajuns pe acoperișul terasat care domină întregul Haram. Din acest punct, diferitele clădiri se văd foarte bine. Am fost impresionat de simplitatea designului și de minuțiozitatea și delicatețea minunată a detaliilor din arhitectura sarazinică. Moscheea centrală este o bijuterie perfectă. Țiglele encaustice care acoperă întregul exterior reflectă în

venea de la Izvoarele lui Solomon. Celelalte clădiri din Haram sunt de interes relativ scăzut. În dreapta, mărginind orașul, se află șiruri de colegii dervișii, cu mănăstirea care se deschide pe zona ierboasă.

VIA DOLOROSA.

La sud-vest se află El-Aksa, cu acoperișul său ascuțit și fațada gotică.În stânga marii moschei, la doar câțiva pași distanță, se află o frumoasă cupolă mică, susținută de coloane subțiri de marmură; a fost construită de Calif Abd el-Melek, unii spun că ar fi un model pentru Domul Stâncii. Via Dolorosa. -O străduță îngustă care merge în zig-zag de la ușa Seraiului până la Biserica Mormântului a fost învrednicită de numele de Via Dolorosa, deoarece de-a lungul ei, spune tradiția, Domnul nostru a trecut de la Sala Judecății la Calvar. Nu voi insulta înțelegerea cititorilor mei și nici nu le voi șoca sentimentele prin vreo descriere a celor Șapte Stațiuni, pe care impostura călugărească le-a amplasat aici. am trecut de-a lungul străzii, făcând diverse excursii la dreapta și la stânga pentru a avea o vedere mai completă a orașului și pentru a vizita obiecte de interes. Ne-am uitat în Bazinul Bethesda, așa-zisul..., - dar care pare să fie o porțiune din marele fose care proteja fortăreața Antonia din nord; și am vizitat Biserica Sfânta Ana, nu departe, - o clădire castă din epoca cruciadelor,dăruită recent de sultan împăratului francez. "Cea mai mare parte a orașului este foarte singuratică și tăcută; ecoul răspunde la pasul tău; frecventele locuri pustii, printre care dă târcoale câinele sălbatic, transmit o impresie de nedescris de pustietate; și nu numai aceste locuri pustii dau un asemenea aer de singurătate orașului, ci și multe dintre străzile însele, întunecate, terne și cu un aspect trist, par să fie ca și cum pasul înarmat al templierilor ar fi fost ultimul la care ar fi răsunat. "Un alt lucru îl frapează pe călătorul grijuliu, - rămășițele orașului antic care întâlnesc ochiul sunt singular de puține; ici și colo, o coloană în zid, sau o lespede de marmură pe trotuar, sau un fragment de zidărie smălțuită, sau un arc gotic care iese în evidență dintr-o grămadă de gunoaie, - acestea sunt tot ceea ce șoptește amintiri din trecutul îndepărtat. Ierusalimul lui Solomon, Ierusalimul lui Irod și chiar o mare parte din Ierusalimul cruciadelor sunt adânc îngropate sub străzile și casele moderne.

BISERICA SFÂNTULUI MORMÂNT

A fost timp de o mie cinci sute de ani principalul punct de atracție pentru pelerinii creștini. Istoria sa poate fi povestită într-o frază sau două. Fondată de împăratul Constantin, a fost sfințită în anul 335 d.Hr. - Eusebiu, părintele istoriei ecleziastice, a luat parte la slujba de sfințire. A fost distrusă de perși în anul 614 și reconstruită șaisprezece ani mai târziu, pe un nou plan. A fost distrus din nou de nebunul Calif Hakîm, fondatorul sectei Druse, și reconstruit în 1048. În timpul Cruciadelor s-au făcut multe modificări și adăugiri. Rotonda, biserica grecească de pe latura estică, fațada vestică, inclusiv ușa și turnul actual, și capela de deasupra Calvarului, au fost atunci ridicate în întregime sau parțial. Clădirile au rămas așa cum le-au lăsat cruciații până în anul 1808, când au fost parțial distruse de un incendiu. Ele au fost restaurate, iar biserica, așa cum se află acum, a fost sfințită în 1810. Întorcându-ne de pe Via Dolorosa pe o străduță îngustă, ajungem curând la o curte de operațiuni, cu pavajul uzat de picioarele nenumăraților pelerini și de obicei plin de marfa negustorilor de bibelouri, comercianți de mărgele, cruci, săpun "sfânt" și lumânări "binecuvântate", care sunt cumpărate cu nerăbdare de străini. În partea de nord a curții se află biserica. Fațada sa sudică, singura descoperită acum, este o compoziție romanică ascuțită, întunecată, grea și totuși pitorească. Are o ușă dublă largă, cu arbori detașați care susțin arhitrave bogat sculptate, reprezentând intrarea triumfală a Domnului nostru în Ierusalim. Deasupra ușii sunt două ferestre corespunzătoare, iar în stânga se află rămășița masivului Campanile, cândva un turn nobil cu cinci etaje, dar care acum a fost redus la trei. Intrând, am observat cu rușine și tristețe o gardă de soldați - oldiști mohamedani - staționată în vestibul, pentru a împiedica sectele creștine rivale să se certe pe mormântul Mântuitorului lor.

BISERICA MORMÂNTULUI.

Partea principală a clădirii este Rotonda, care are o cupolă deschisă în partea de sus, asemenea Panteonului. Sub cupolă se află Sfântul Mormânt, o structură mică, ca o biserică în miniatură, învelită în piatră albă, bogat ornamentată, și surmontată de o cupolă în formă de coroană. Acesta conține două camere mici - prima numită "Capela Îngerului" și despre care se spune că ar fi locul în care îngerul s-a așezat după ce a

rostogolit piatra de la ușa mormântului. Piatra însăși se află acolo! Prin aceasta trecem și intrăm în mormânt printr-o ușă foarte joasă. Este o boltă, care măsoară doi metri pe șapte. Mormântul - o canapea înălțată acoperită cu o lespede de marmură albă - ocupă toată partea dreaptă. Deasupra lui sunt atârnate patruzeci de lămpi de aur și argint, ținute permanent aprinse. Am zăbovit mult timp aici - solemn, aproape înmărmurit - privind pelerin după pelerin, într-o succesiune nesfârșită, care se târa în genunchi îndoiți, lipind buzele, fruntea și obrajii de marmura rece, scăldând-o cu lacrimi, apoi târându-se înapoi, tot în atitudine de devoțiune, până când pragul este din nou trecut. Se spune că bolta a fost săpată în stâncă, . dar nici un vestigiu de stâncă nu mai este acum vizibil; podeaua, mormântul, pereții, sunt toate din marmură. S-ar putea ca stânca să fie acolo; dar dacă este așa, cum s-ar putea dori. Rotonda și Mormântul sunt proprietate comună.

> "Lichenii erau acum liberi să se încolăcească
> la intrarea întunecată a acelei celule săpate în stâncă.
> Spune, ar trebui să ne lipsească altarul încrustat în aur
> sau vraja îmbătătoare a parfumului de tămâie?"

Rotonda și Mormântul sunt proprietate comună. Toate sectele - latină, greacă, armeană, coptă, iacobită - au acces liber la ele, dar fiecare își are propria instituție în altă parte. În jurul Sfântului Mormânt se află numeroase alte "locuri sfinte", nu mai puțin de treizeci și două fiind grupate sub același acoperiș! Golgota, Piatra Ungerii, Locul Apariției, Capela Batjocoritoare, Capela Invenției Crucii - dar de ce să trecem peste un asemenea catalog? Nu aș vrea să amestec de bunăvoie nici un sentiment sau o expresie ușoară cu evenimentele solemne ale Răstignirii. Cu toate acestea, este dificil să vorbim despre aceste "locuri sfinte" cu gravitate. Este dificil să uităm cât de serios împiedică astfel de superstiții și tradiții succesul misionarismului și cât de des fac creștinismul să devină o batjocură în țara care i-a dat naștere. Cu o altă ocazie, mă aflam în Biserica Mormântului de Paști, când era plină de pelerini din toate țările, din toate sectele. Era o scenă ciudată și impresionantă, dar dureroasă. În acea mulțime imensă, cu excepția câtorva cazuri solitare, nu am văzut nimic care să semene cu devoțiunea; iar în aceste câteva cazuri, sentimentul devoțional degenerase în mod evident în superstiție. Locul era obiectul închinării,și nu Dumnezeu. Animozitățile acerbe ale

sectelor rivale se manifestau din toate părțile, atât în rândul clerului, cât și al turmelor lor; și doar prezența gărzii turcești a împiedicat un război deschis. M-am bucurat atunci să mă gândesc că adevăratul loc al Patimilor Domnului nostru nu a fost dezonorat. Este adevărat, creștinismul este o credință spirituală; el nu recunoaște "locuri sfinte". Cu toate acestea, sentimentele firești ale cuiva se revoltă la simpla idee că Calvarul a devenit scena și cauza superstițiilor și a luptelor. Dar unii dintre cititorii mei vor întreba fără îndoială: "Nu cumva Biserica Mormântului acoperă adevăratul mormânt al Domnului nostru?". Întrebarea implică o controversă lungă și încâlcită, în care nu mă interesează să intru. Cu toate acestea, pot să dau primele mele impresii asupra subiectului -impresii pe care gândirea și studiul le-au adâncit de atunci în convingere. Înainte de a vizita Ierusalimul, știam din Scriptură că Hristos a fost răstignit "în afara porții" (Evr. xiii.12), într-un loc numit Golgota (Matei, xxvii.33), aparent lângă un drum public (v.39). Știam, de asemenea, că "mormântul" a fost "săpat în stâncă" (Marcu xv. 46),. într-o grădină din apropierea Golgotei (Ioan xix. 41,42).

LOCUL CATVARIULUI ESTE NECUNOSCUT

La vizitarea Ierusalimului, nu am fost puțin surprins să observ cupola Bisericii Mormântului departe în interiorul zidurilor - de fapt, aproape în centrul orașului. Cu toate acestea, orașul în zilele Domnului nostru trebuie să fi fost de patru sau cinci ori mai mare decât este acum. Mi s-a părut că doar pografia face identitatea aproape imposibilă. Dar, indiferent ce se poate crede despre "locurile sfinte" tradiționale, Sionul și Moria, Hinnom, Măslinul și Chedronul sunt acolo. Chiar dacă palatul regal a devenit "grămadă", iar templul nu mai are" nici măcar o piatră peste alta! "Ce dacă" Cetatea Sfântă" este "călcată în picioare de neamuri", iar batjocura este consacrată în sanctuarul ei! Poienile care au răsunat cântecul menestrelului monarh, curtea sacră între ale cărei ziduri colosale se aduna Israelul pentru a se închina unui Dumnezeu prezent, dealurile pe care Isus a pășit și pe ale căror laturi a învățat și s-a rugat, viile, smochinii, măslinii care au sugerat frumoasele Sale parabole, - toate sunt acolo; și nici o controversă sau scandal nu le poate schimba vreodată trăsăturile, sau nu ne poate răpi amintirile sfinte pe care le

evocă și ilustrațiile adevărului divin pe care le oferă.

II .
MORMINTELE DIN ORAȘUL SFÂNT

"Dar trebuie să rătăcim pribegi,
Pe alte meleaguri să murim ;
Și unde e cenușa părinților noștri,
A noastră nu poate să zacă niciodată."

La fel poate cânta cu tristețe bietul evreu care rătăcește acum, disprețuit și persecutat, printre pustiirile capitalei mândre de odinioară a

Nimic în afară de săpături nu poate rezolva în mod satisfăcător și definitiv problemele supărătoare ale topografiei Ierusalimului. O săptămână de muncă în tranșee ar face mai mult pentru a rezolva misterele existente decât zeci de volume și ani de cercetări erudite. Ar putea stârni mirarea cercetătorilor biblici faptul că, în timp ce tumuli din Asiria, Babilonia și Caldeea au fost excavați cu costuri enorme, în Orașul Sfânt nu s-a cheltuit nici un șiling. Prin săpături judicioase, sub conducerea unui anticar desăvârșit, ar putea fi urmărite liniile zidurilor antice, locurile marilor clădiri, mormintele regilor și paturile văilor. Un potop de lumină ar fi astfel aruncat asupra unuia dintre cele mai interesante departamente ale topografiei biblice; și cine poate spune ce comori prețioase de artă antică ar putea fi descoperite? Nu va întreprinde nici un om influent și bogat din țara noastră această lucrare?Nu va contribui nici o societate erudită din fondurile sale la realizarea ei? Nu va face iubitul nostru prinț, care a adus deja un serviciu atât de important la Hebron, un serviciu și mai mare cunoașterii biblice, încurajând o astfel de întreprindere? Este plăcut să ne gândim că, în mijlocul ruinelor și al confuziei, au mai rămas câteva monumente în Orașul Sfânt și în jurul acestuia, ca legături de legătură între prezent și trecutul îndepărtat. Mormintele nobililor evrei au rămas, deși palatele lor au dispărut. Putem vedea unde au fost îngropați, dacă nu putem vedea unde au trăit. N-aș putea descrie cu ce emoție intensă i-am auzit pe prietenii mei vorbind familiar despre mormintele lui David și Absalom, ale judecătorilor, regilor și profeților; și care a fost starea de emoție a sentimentelor mele când mi-au propus într-o dimineață luminoasă o plimbare la Tophet și Aceldama. Unele dintre aceste nume pot fi și, fără îndoială, sunt apocrife; poate că nici unul dintre ele nu poate rezista testului unei investigații istorice complete; dar marea vechime a monumentelor în sine nu poate fi negată; și o inspecție a lor este deopotrivă interesantă și instructivă, din cauza luminii pe care o aruncă asupra obiceiurilor vechiului popor al lui Dumnezeu și din cauza ilustrațiilor pe care le oferă pentru multe pasaje din Cuvântul lui Dumnezeu.

MORMINTELE EVREIEȘTI.

și lăcașuri, aproape fără număr, fiecare mormânt formând o mică necropolă. Ușile sunt joase și înguste, astfel încât să fie închise de o singură lespede. Această lespede se numea golal ,adică "un lucru rulat", de la faptul că era rulată înapoi de la deschidere într-o canelură făcută pentru ea. Piatra fiind grea, iar canelura fiind în general înclinată în sus, operațiunea de deschidere necesita un efort considerabil de forță. De aici și întrebarea neliniștită a celor două Marii: "Cine ne va rostogoli piatra de la ușa mormântului?" (Marcu xv l3).
Piatra se potrivea întotdeauna foarte bine și putea fi sigilată cu ușurință cu unul dintre acele sigilii mari, așa cum se foloseau pe atunci. Sau poate că Sfântul Mormânt ar fi putut avea o pană sau o bară mică, înfiptă în stânca din spatele său, ca cea de la mormintele regilor (descrisă mai jos), și care împiedica piatra să se rostogolească. De aceasta ar fi putut fi atașat sigiliul (Matei, xxvii. 66). Întotdeauna a trebuit să mă aplec mereu la intrarea pe uși, ceea ce mi-a amintit de Petru la mormânt (Luca xxiv. 12). fațadele multora sunt ornamentate în mod elaborat; dar un lucru este foarte remarcabil, ele nu conțin nicio inscripție. Mormintele din Egipt sunt acoperite cu hieroglife, care oferă lungi istorii ale morților și ale onorurilor aduse rămășițelor lor. Mormintele din Palmyra nu numai că au tăblițe scrise deasupra intrărilor, dar fiecare nișă sau locus din interior are o inscripție. Am numărat mai mult de cincizeci de astfel de inscripții într-un singur mausoleu; cu toate acestea, nu am reușit să descopăr niciodată o singură literă într-unul dintre mormintele din Orașul Sfânt, nici o singură pictură, sculptură sau sculptură pe vreun mormânt evreiesc antic din Palestina, care să arunce lumină asupra istoriei, numelui sau rangului morților. Simplitatea și siguranța par să fi fost singurele lucruri pe care evreii le urmăreau în construirea mormintelor lor. a fi îngropați alături de părinții lor era singura lor ambiție. Se pare că nu au avut nicio dorință de a-și transmite numele posterității prin intermediul mormintelor lor. S-a spus foarte bine că cuvintele: "Lăsați-mă să-mi îngrop morții departe de ochii mei", "Nimeni nu știe de mormântul lui până în ziua de azi" - exprimă, dacă nu sentimentul general al națiunii evreiești, cel puțin spiritul general al Vechiului Testament. La evrei, mormântul era un loc necurat, pe care oamenii se străduiau să îl evite mai degrabă decât să îl onoreze prin pelerinaje. Omagierea care li se aduce este de dată târzie și este urmașul

au fost arse (I Sam. xxxi.11-13).

MORMÂNTUL LUI DAVID.

Pe fruntea sudică a Sionului, în afara zidurilor moderne, se află un mic grup de clădiri care se disting de la distanță printr-o cupolă și un minaret înalt. Acestea, conform unei vechi tradiții, în care cred atât evreii, cât și creștinii și mahomedanii, acoperă mormântul regelui cântăreț al lui Israel. Așa cum stau lucrurile acum, adevărul tradiției nu poate fi nici dovedit, nici infirmat. Turcii consideră locul ca fiind unul dintre cele mai sfinte sanctuare ale lor și nu vor nici să îl examineze ei înșiși și nici să permită altora să facă acest lucru. Niciun loc din Ierusalim, nici măcar Haram-ul, nu este păzit cu atâta gelozie. Am vizitat frecvent clădirea: M-am plimbat, m-am învârtit și am trecut prin ea: Am tras cu ochiul în fiecare gaură, fereastră și pasaj care îmi era accesibil: Am încercat cuvinte blânde și chiar un bakhshish generos cu bătrânul și gentilul paznic: dar totul a fost în zadar; nu am văzut mai mult decât au văzut predecesorii mei. Apartamentul principal din grupul de clădiri este o cameră gotică, evident o biserică creștină din epoca cruciadelor, deși probabil construită pe un amplasament mai vechi sau poate reconstruită după un model mai vechi. Tradiția a umplut-o cu "locuri sfinte", făcând-o scena ultimei cine (de unde și numele Coenaculum),a întâlnirii de după Înviere, a miracolului de la Cincizecime, a reședinței și morții Fecioarei și a înmormântării lui Ștefan. La capătul estic se află un mic cor în care preoții romani celebrează uneori slujba, iar în partea de sud se află un mihrab unde se roagă musulmanii. Este, așadar, un mare centru de tradiție, superstiție și impostură. Cripta este adevăratul loc sfânt. O parte din ea a fost zidită și consacrată ca moschee-mausoleu.Atât de sacru este că nimeni nu are acces, nici măcar santonii sau granzii musulmani, cu excepția șeicului care o păstrează și a membrilor familiei sale. Fürer, un călător german din secolul al XVI-lea, ne spune că a avut acces la ea și probabil că a văzut interiorul. În 1839, lui Sir Moses Montefiore i s-a permis să se apropie de o balustradă de fier și să se uite în camera care conține mormântul, dar nu a putut intra. Evreul este exclus atât din Templu, cât și din mormintele

apostolului Petru cu privire la David: "Mormântul lui este cu noi până în ziua de azi" (Faptele Apostolilor.29). Nu mai auzim nimic despre el până în secolul al XII-lea, când Beniamin din Tudela relatează următoarea poveste ciudată, pe care o inserez ca având poate un ușor temei în realitate: - "Pe Muntele Sionului a fost găsit mormintele casei lui David. Ca urmare a următoarei circumstanțe, acest loc este greu de recunoscut. Cu cincisprezece ani în urmă, unul dintre zidurile bisericii de pe Sion a căzut, iar patriarhul a poruncit preotului să îl repare și să ia pietrele necesare din vechiul zid al Sionului.... Doi muncitori, când s-au angajat astfel, au găsit o piatră care acoperea gura unei peșteri. Au intrat în aceasta în căutare de comori și au ajuns într-o sală mare, susținută de stâlpi de marmură, încrustată cu aur și argint, în fața căreia se afla o masă cu un sceptru și o coroană de aur. Acesta era mormântul lui David; în stânga l-au văzut pe cel al lui Solomon într-o stare asemănătoare; în curând au văzut și mormintele celorlalți regi îngropați acolo. Au văzut cufere încuiate și erau pe punctul de a intra, când o rafală de vânt care s-a năpustit i-a aruncat fără viață pe pământ. Au zăcut acolo fără simțuri până seara, apoi au auzit o voce care le-a poruncit să iasă din acel loc. Patriarhul, auzind povestea, a ordonat ca mormântul să fie zidit. "Mormintele regale au fost fără îndoială săpate în stâncă, ca toate cele ale marilor oameni din acea epocă; și trebuie să existe încă. Săpăturile, sau cel puțin o explorare completă a locului, vor fi singurele care vor rezolva misterul.

TOPHET.

De un lucru putem fi siguri că mormântul lui David nu putea fi departe de clădirea despre care se spune acum că se află deasupra lui. Cu o ocazie, după o lungă vizită în Sion, am coborât prin lanurile de porumb terasate de pe declivitatea sa sudică până în adânca poiană a Hinnomului. Soarele era jos în vest, iar râpa, cu stâncile sale abrupte și cu măslinii întunecați, era aruncată într-o umbră adâncă. Nu se afla acolo nicio ființă umană și niciun sunet dinspre oraș nu a pătruns în liniște. Stâncile înalte de pe tot malul sudic sunt alveolate de morminte, ale căror guri întunecate făceau ca locul să pară și mai sumbru. șacalii își părăsiseră

explorez mai amănunțit mormintele din stâncă și să văd pictura Văii lui Iosafat, pe care regretatul domn Seddon tocmai o termina atunci. Își instalase micul său cort la ușa unui vechi mormânt de pe vârful dealului; iar când ne-am apropiat, în fața lui se afla un păstor de capre înarmat, pe care îl lucra în prim-plan. Am fost în egală măsură încântat și surprins de îndrăzneala desenului, de fidelitatea coloritului și de acuratețea scrupuloasă a detaliilor din acest tablou admirabil. Și-a părăsit cu amabilitate munca și a plecat cu noi la Aceldema.

Un alt artist făcea parte din grupul nostru, al cărui geniu strălucitor reproducea atunci, cu toată vioiciunea și fidelitatea realității, scena Descoperirii lui Hristos în Templu. Acea zi va rămâne pentru totdeauna ca unul dintre punctele însorite din peisajul înnorat al memoriei. Mormânt după mormânt am trecut și am explorat, luminând cu torțele noastre camerele lor întunecate și lăcașurile înguste și minunându-ne de varietatea și numărul nesfârșit al acestor case ale morților uitați. În cele din urmă, am ajuns la o cornișă îngustă sau o terasă, pe malul abrupt, direct în fața bazinului Siloamului. Aici se afla un edificiu de mari dimensiuni, pe jumătate săpat în stânca vie, pe jumătate construit din zidărie masivă. Privind înăuntru printr-o spărtură în perete, am descoperit că era o imensă casă de mormânt, adâncă de vreo șase metri, cu fundul acoperit de praf și oase mucegăite. Acesta este ACELDAMA, "câmpul de sânge"; cumpărat cu "treizeci de arginți, prețul Celui care a fost prețuit, pe care L-au prețuit cei din copiii lui Israel" (Matei, xxvii.9). Tradiția care îl identifică este cel puțin la fel de veche ca și secolul al IV-lea; și este un fapt remarcabil faptul că lutul deosebit de pe terasele adiacente pare să arate că acesta a fost cândva un "câmp de olar": - "S-au sfătuit și au cumpărat cu ei câmpul olarului pentru a îngropa străinii" (vers. 7).

SILOAM

Fusesem de multe ori frapat de aspectul pitoresc și ciudat al micului cătun Silwân, ale cărui case par să se agațe ca niște cuiburi de rândunică de stâncile cenușii ale Olivetului. Își trage numele de la fântâna de pe partea opusă a Kidronului, la poalele Moriahului; și numai ea aduce până în timpurile moderne numele sacru al "apelor din Siloam care curg ușor" (Isaia viii.6) și al acelui "bazin din Siloam" în care Domnul nostru a

monumente impunătoare și morminte înmugurite; în timp ce departe, deasupra lor, ici și colo, un măslin patriarhal, cu ramuri rare și brațe mari și noduroase, stă abandonat și pustiu, ca ultimul copac dintr-o pădure. Sus, pe fruntea Olivetului, între poteca care duce la Biserica Înălțării și drumul principal spre Betania, se află o catacombă foarte remarcabilă, de cel mai vechi tip evreiesc. I se spune acum Mormântul Profeților, deși nu există nici o inscripție, nici un memorial istoric, nici măcar un veche tradiție, pentru a justifica denumirea. Echipați într-un "costum de lucru" și dotați cu un pumn de lumânări mici, am pornit într-o dimineață devreme să o explorăm.

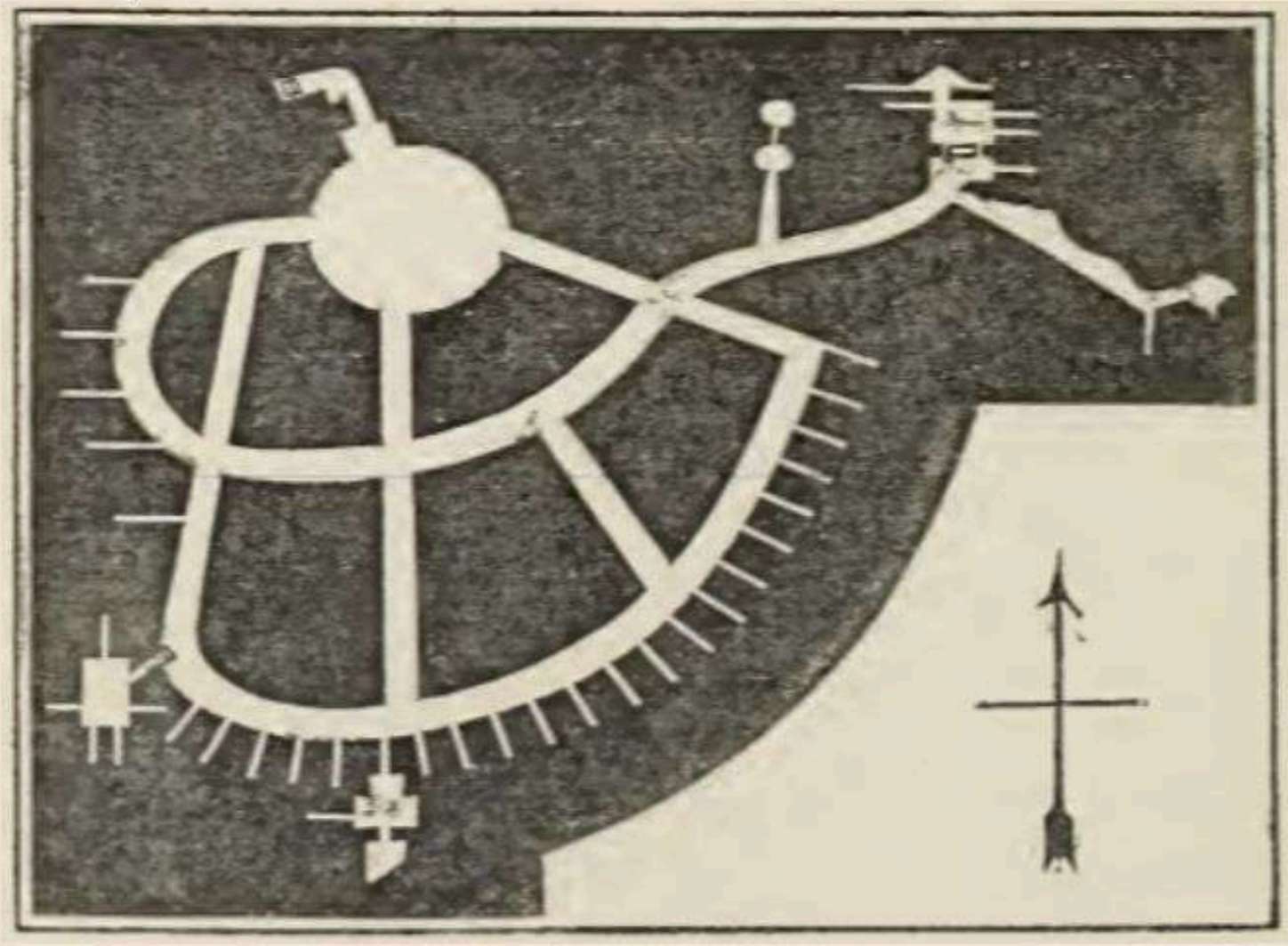

MORMÂNTUL FECIOAREI.

Târându-ne într-o gaură îngustă într-un câmp deschis, apoi coborând de-a lungul unei galerii, am ajuns la o boltă circulară, cu diametrul de 24 de picioare; din ea, două galerii paralele, cu lățimea de cinci picioare și

curte lungă de nouăzeci și doi de picioare, lată de optzeci și șapte și adâncă de aproximativ douăzeci, toate săpate în roca vie. Laturile sunt cioplite destul de neted. în partea de vest se află un vestibul, susținut inițial de două coloane. Fațada are o friză și o cornișă adâncă, bogat ornamentată cu ciorchini de struguri, triglife și paterae, care alternează peste o ghirlandă continuă de fructe și frunze, care era purtată în jos pe laturi. Din păcate, această fațadă frumoasă este aproape ștearsă. Când era perfectă, trebuie să fi fost magnifică. Intrarea în mormânt se află la capătul sudic al vestibulului. Ușa, cu abordurile și închiderile sale, este una dintre cele mai remarcabile și ingenioase piese de mecanism care ne-au parvenit din antichitate. Întregul ansamblu se află acum într-o stare ruinătoare, dar au rămas destule elemente care să arate ce a fost odată. Nu se putea ajunge la ușă decât printr-un pasaj subteran, a cărui intrare era o mică trapă în podeaua vestibulului; când s-a ajuns la ea, s-a constatat că era acoperită de o piatră circulară, ca o mică piatră de moară, care trebuia "rostogolită" în lateral, pe un plan înclinat. Pe lângă aceasta, mai era o altă piatră mare, care putea fi glisată în spatele ușii, în

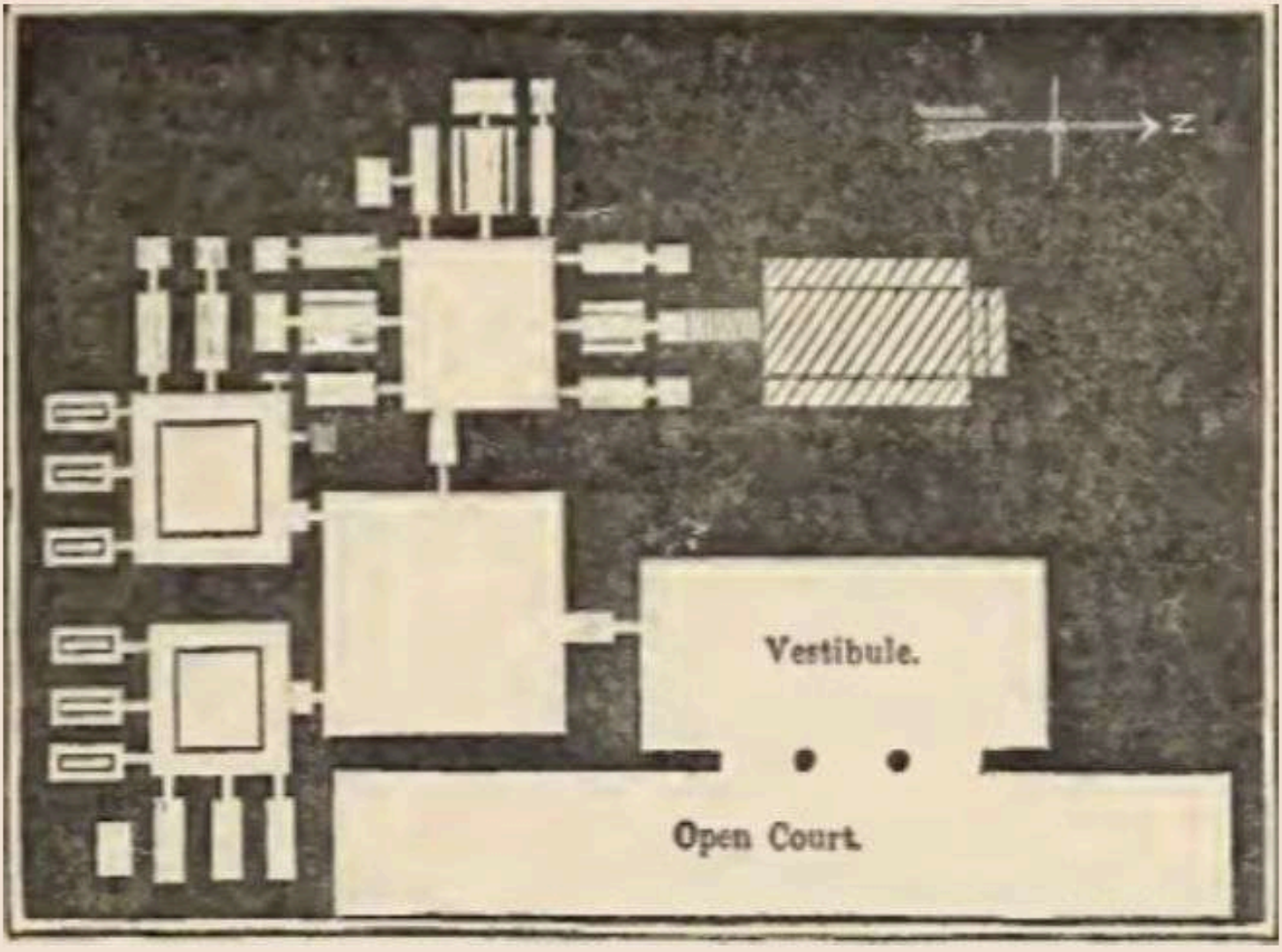

unghi drept, de-a lungul unei caneluri ascunse, și care o ținea imobilă la locul ei. În plus, exista o ușă interioară din piatră, care se deschidea pe un pivot și se închidea prin propria greutate. Amenajarea interioară a acestui monument măreț va fi cel mai bine înțeleasă prin planul alăturat.
Într-un singur aspect se deosebește de toate celelalte morminte cunoscute până acum în Ierusalim - camera interioară, care este cu câțiva metri mai joasă decât oricare dintre celelalte, conținea în trecut două sarcofage din marmură albă, frumos ornamentate cu coroane de flori. Cel mai desăvârșit dintre ele a fost dus de cunoscutul savant francez, M. de Saulcy, și plasat în muzeul Louvre. Celălalt se află în fragmente. Nici măcar acest mormânt nu conține vreo mărturie despre istoria sa. Memoria și numele celor care au fost așezate aici în stare regală nu pot fi acum stabilite cu certitudine. Există o mare probabilitate ca acesta să fi fost mormântul Elenei, regina văduvă a Adiabenei. Se știe că ea a devenit o proselită a iudaismului, a locuit în Cetatea Sfântă îndrăznind epoca apostolică și și-a făcut un mare mormânt. Cercetătorii capabili au pus la îndoială identitatea. Oricum ar fi, avem aici un mormânt costisitor, măreț și puternic păzit, care acum este deschis, distrus și prădat, ca și cum ar arăta că locuința omului nu este, nu poate fi, pe pământ. Alte morminte celebre am vizitat și am explorat. Mormintele Judecătorilor; la o milă mai la nord; Mormântul lui El Musahny, descoperit recent și de cel mai vechi tip evreiesc; Mormântul Elenei, etc. Nu este nevoie să le descriu. Planul general al tuturor este același; și toate sunt la fel de lipsite de poveste, de nume și de locțiitor. Mâna jefuitorului nu a cruțat nici măcar cenușa Israelului căzut și proscris. Timpul prezis de Ieremia a sosit: - "În vremea aceea, zice Domnul, vor scoate din mormintele lor oasele regilor lui Iuda, oasele căpeteniilor lui, oasele preoților și oasele locuitorilor Ierusalimului; și le vor întinde înaintea soarelui, a lunii și a întregii oștiri a cerurilor....nu vor fi adunate și nu vor fi îngropate; vor fi ca gunoiul de grajd pe fața pământului" (viii. i,2).

despre măreția agoniei Sale și gloria triumfului Său, - încât inima se revarsă de dragoste și recunoștință în momentul în care numele cade pe ureche. Cu Ghetsimani de o parte și Betania de cealaltă parte; cu cărări, bine marcate, care le leagă, adesea călcate de Fiul Omului; cu grădini de măslini și de viță de vie între ele, unde obișnuia să se roage pentru poporul Său și să plângă pentru o lume păcătoasă; cu un loc pe acele pante terasate care domină pustiul, unde picioarele Sale au stat în ajunul Înălțării și unde ucenicii Săi mirați au primit de la îngeri îmbrăcați în alb promisiunea plină de bucurie a celei de-a doua veniri a Sa. -Cu aceste asociații sfinte care se grupează în jurul său, cu siguranță se va recunoaște că, mai presus de toate locurile din Palestina, Olivet a fost martor la "DUMNEZEU FĂCUT ÎN FIINȚĂ".

"Aici putem să stăm și să visăm
Pe tema cerească,
Până când în sufletul nostru se vor întoarce zilele de odinioară.
* * * * * *
Sau alege-ți o celulă
În valea istorică a lui Kidron,
Lângă izvoarele iubirii care nu mor niciodată ;
Printre măslini îngenunchează,
Vântul rece al nopții să simți,
Și privește luna care a văzut agonia Stăpânului tău".

Cu toate acestea, am fost dezamăgit de Olivet, nu de asocierile sale; niciun creștin nu poate fi dezamăgit de acestea, ci de aspectul său. Întotdeauna te aștepți să găsești într-un loc sfânt sau istoric ceva demn de istoria sa. Aici nu este nimic. Când m-am apropiat de Ierusalim dinspre vest, am căutat, dar am căutat în zadar, vreun "munte" sau chiar "munte" pe care ochiul să se poată opri imediat și să-l identifice ca fiind Olivet. Dincolo de crenelurile cenușii ale orașului se întindea o creastă lungă, care abia depășea Castelul lui David și clădirile mai înalte de pe Sion, - coborând spre dreapta, deschidea o priveliște asupra munților îndepărtați ai Moabului și, întinzându-se mult spre nord, umplea întregul fundal. Acesta este Olivet Nu are trăsături izbitoare; s-ar putea spune că nu are deloc trăsături. Este rotunjită, regulată, incoloră; iar aerul este atât de limpede și coloritul atât de defectuos, încât pare să se ridice imediat în afara orașului. În depărtare, conturul este aproape orizontal, dar, pe

măsură ce ne apropiem, devine ondulat și, în cele din urmă, se pot distinge trei vârfuri sau eminențe, cea centrală și cea mai înaltă fiind încununată de cupola și minaretul "Bisericii Înălțării", iar celelalte două aproximativ la aceeași distanță, la dreapta și la stânga. Fotografiile arată aceste particularități și, în consecință, au un aspect plat și neinteresant; în timp ce în fiecare schiță pe care am văzut-o, imaginația artistului a mărit foarte mult atât distanța aparentă, cât și înălțimea lui Olivet, sacrificând astfel adevărul în favoarea efectului. Când am trecut în jurul orașului și am stat pe fruntea râului Kidron, în unghiul de nord-est al zidului, priveliștea era mult mai impresionantă; de fapt, aceasta este una dintre cele mai pitorești priveliști despre Ierusalim. Olivetul a luat acum aspectul unui "munte". La picioarele mele se afla poiană adâncă, umbrită de măslinișuri crepusculare; iar de jos se înălța în pante terasate și stânci de calcar cenușiu, aproape șase sute de metri, versantul dealului.

CARACTERISTICI ALE LUI OLIVET.

Aproape în dreapta mea se afla zidul orașului, care se întindea spre sud în linie dreaptă lângă - nu pe - marginea stâncoasă a râpei, până când se alătura zidului mai înalt și mai masiv al Haramului. Adâncimea râului Kidron și înălțimea comparativă și pozițiile respective ale Moria și Măslinilor sunt văzute din acest punct cu mare avantaj. Laturile celor două dealuri se întâlnesc și, ici și colo, se suprapun în fundul poienii înguste și strâmbe; în timp ce vârfurile sunt abia la o jumătate de milă distanță, -Olivet depășindu-și sora cu trei sute de metri. Versantul lui Moriahis este abrupt și gol, ca și cum ar fi brăzdat de cicatrice; în timp ce întregul Olivet este cultivat în mici câmpuri terasate de grâu și orz, amestecate cu câteva vițe de vie rătăcitoare care se târăsc pe jos sau atârnă pe pereții rudimentari ai terasei. Smochini sunt văzuți la intervale, dar măslinii sunt încă, așa cum erau în zilele Domnului nostru, arborii predominanți pe munte. Are un titlu la fel de bun acum cum poate că a avut vreodată la numele de "Măslin." Măslinii îl împânzesc peste tot, - în unele locuri departe unul de altul, în altele mai aproape unul de altul, deși nicăieri atât de aproape încât să formeze crânguri. Cei mai mulți dintre ei sunt bătrâni, noduroși și butucănoși, câțiva sunt proptiți și în ultimul stadiu de putrefacție, iar eu nu am văzut aproape niciun copac tânăr și

său de suferință, el a pus în practică sentimentele nobile din Psalmul 42: "Voi spune lui Dumnezeu, stânca mea: "De ce m-ai uitat? De ce mă plâng din cauza asupririi vrăjmașului? Pentru ce ești doborât, suflete al meu, și pentru ce ești neliniștit în mine? Nădăjduiește în Dumnezeu, căci încă Îl voi lăuda pe El, care este sănătatea feței mele și Dumnezeul meu. "De pe fruntea Muntelui Măslinilor, ochiul privește Ierusalimul ca pe un tablou în relief. Râpele care îl înconjoară, zidurile care îl cuprind, străzile și ulițele care îl străbat în zigzag, toate sunt vizibile. Din același loc se deschide spre est o altă priveliște, foarte diferită. Muntele se află la marginea pustietății. Cu orașul aglomerat în spate și deșertul gol și uscat în față, aproape că s-ar putea crede că Olivet desparte pe cei vii de cei morți. "Sălbăticia Iudeii" începe la picioarele noastre; se descompune într-o succesiune de dealuri albe și goale, de stânci zimțate de calcar și de râpe gri și goale, până când, în cele din urmă, dealurile cad brusc și abrupt în valea adâncă a Iordanului, dincolo de care se ridică, la fel de brusc și de abruptă, un lanț muntos neîntrerupt care se întinde la nord și la sud de-a lungul orizontului, cât vezi cu ochii.

SCENA ÎNĂLȚĂRII.

Această zonă este Peraea, "locul de dincolo" din Noul Testament, și Moab și Galaad din Vechiul Testament. "Drumul" pe care a fugit David a fost numit în mod corespunzător "drumul pustiului". Acel "pustiu" a fost scena ispitei, iar "drumul" prin el a fost scena "parabolei bunului samaritean", care a fost relatată de Domnul nostru fie chiar pe acest vârf, fie pe drumul dintre el șibBetania. Cât de dublu de izbitoare trebuie să fi fost această frumoasă ilustrare a carității atunci când Isus arăta cu degetul spre acel drum pustiu și periculos din deșert, în timp ce repeta cuvintele: "Un om oarecare cobora de la Ierusalim la Ierihon și a căzut între hoți!". (Luca x. 25-37.)

ASCENSIUNEA.

"Și i-a condus până la Betania, și-a ridicat mâinile și i-a binecuvântat; și, în timp ce îi binecuvânta, s-a despărțit de ei și a fost dus la cer" (Luca xxiv. 50). Când am fost pe Muntele Măslinilor am fost profund impresionat de convingerea - abia pot spune de ce, dar așa a fost - că Isus a luat cu această ocazie drumul de sus, peste vârful muntelui. Era

mai retras; și în momentul în care a trecut de vârf, el și ucenicii săi se aflau într-o singurătate absolută. Ierusalimul este închis de deal; iar Betania este ascunsă până când ajungem la un pinten stâncos care surplomba micul colțișor în care se află înglobat. "El i-a condus până la Betania. "Acest lucru cu greu poate însemna" în Betania. "Înălțarea pare să fi fost văzută doar de ucenici; și, prin urmare, nu putea avea loc în sat; dar trebuie să fi fost aproape de el. Am văzut un loc, "la fel de departe" de Ierusalim ca și Betania, foarte aproape de sat, și totuși ascuns vederii, și m-am gândit că, după toate probabilitățile, a fost chiar locul pe care picioarele Mântuitorului s-au odihnit ultima dată. În timp ce stăteam acolo și. citeam povestea simplă și grafică a înălțării (Luca xxiv. 50; Faptele Apostolilor i. 9-12), am fost impresionat așa cum nu mai fusesem niciodată până atunci de intensitatea, de trăirea aproape surprinzătoare a narațiunii sacre.

Mântuitorul urcând treptat, în timp ce cuvintele de binecuvântare încă curgeau de pe buzele Sale - ucenicii mirați, îngroziți, urmărindu-L în sus și în sus cu o privire nerăbdătoare - norul care se încolăcea încet în jurul Lui și, în cele din urmă, Îl ascundea în sânul său luminos - îngerii în robe albe izbucnind brusc din el și stând în mijlocul ucenicilor! Ce imagine glorioasă! Ce bucurie aduce în inima creștinului! Înlocuitorul nostru, Mântuitorul nostru, Fratele nostru, Înaintemergătorul nostru, urcând astfel pe aripile victoriei spre cerul pe care l-a câștigat pentru noi! În timp ce citeam și meditam, mi se părea că mi se flutură la ureche, cu glasul celei mai dulci melodii, cuvintele încurajatoare ale promisiunii îngerești: "Același Isus, care a fost luat de la voi la cer, va veni în același fel cum L-ați văzut mergând la cer" (Faptele Apostolilor i.11). "Chiar socotește, Doamne Isuse, vino repede". Vârful Muntelui Măslinilor este scena tradițională a Înălțării, iar o biserică a fost construită pe el în secolul al IV-lea de către Elena, mama lui Constantin. Acea clădire a dispărut de mult, iar locul reputat este acum ocupat de o capelă umilă care se află în curtea amvonului! Mulțimi de pelerini îl vizitează, și o fac de multe secole. Gardianul le arată amprenta unuia dintre picioarele Mântuitorului în stâncă și le spune că ambele urme au fost acolo până când mahomedanii au furat una dintre ele. Episcopul Ellicott și alții cred că

tradiționalul ar putea fi adevăratul loc al înălțării; dar nu văd cum cuvintele "până în Betania" pot fi interpretate ca însemnând "până în vârful Olivetului", care nu se află la jumătatea drumului spre acel sat.

BETHANY

Ceea ce m-a impresionat în mod deosebit în toate vizitele mele la Betania a fost singurătatea. Arată ca și cum ar fi fost izolată de întreaga lume. Nici un oraș, sat sau locuință umană nu este vizibilă de acolo. Sălbăticia apare în față printr-o deschizătură în poiană stâncoasă; iar partea abruptă a Muntelui Măslinilor se ridică aproape în spate. Când Isus s-a retras din Ierusalim la Betania, niciun sunet al lumii aglomerate nu l-a urmat - nicio mulțime zgomotoasă nu a pătruns în meditația sa. În casa liniștită a Martei, sau în vreun colțișor singuratic al văii izolate dinvBetania, El se odihnea, învăța și se ruga. Cât de încântat am fost într-o seară, când stăteam pe o bancă stâncoasă de lângă sat, citind povestea lui Lazăr, când am auzit un sătean care trecea prin sat spunând: „Acolo este mormântul lui Lazăr, iar acolo este casa Martei! " S-ar putea să nu fie, cel mai probabil nu sunt, locurile reale; dar acesta este Betania, iar miracolul săvârșit acolo încă locuiește în memoria locuitorilor săi. Și când trăsăturile invariabile ale naturii sunt și ele acolo - stâncile, poienile izolate, Muntele Măslinilor - puțini se vor gândi la "locurile sfinte" tradiționale. Din locul în care stăteam am văzut - așa cum Marta și Maria văzuseră de pe acoperișul casei lor - acei munți albaștri de dincolo de Iordan, unde Isus stătea când au trimis la El, spunând: "Doamne, iată, cel pe care îl iubești este bolnav" (Ioan x. 40;xi. 3). Am văzut, de asemenea, drumul "de la Ierusalim la Ierihon" care șerpuia pe lângă sat și se îndepărta pe declivitățile stâncoase în pustiu. Pe acest drum era așteptat Isus; și ne putem imagina cu ce ochi serioși și plini de dor se uitau surorile de-a lungul lui - mereu și mereu întorcându-se și căutând, de la primele zări până la amurgul apusului. Și când, în cele din urmă, a venit și Marta a auzit vestea, ne putem imagina scena emoționantă, cum a alergat pe acel drum și, cu ochii înlăcrimați și buzele tremurânde, a rostit cuvintele pe jumătate mustrătoare și
și încă pe jumătate plin de speranță, "Doamne, dacă ai fi fost mai

aproape, fratele meu nu ar fi murit". Betania este acum, și se pare că a fost întotdeauna, un cătun mic, sărac, de munte; fără nimic care să farmece în afară de izolarea sa și fără nimic care să intereseze în afară de asociațiile sale. Este un fapt remarcabil că marea minune a lui Hristos a fost pentru ea ca un nou botez, conferindu-i un nume nou. Acum se numește El-Azarîyeh, care poate fi interpetat " Locul lui Lazăr".
Au dispărut toți "palmierii" care i-au dat vechiul său nume Beth-any, "Casa curmalelor", dar stâncile din jur și pantele terasate de deasupra sa sunt încă presărate cu smochini venerabili, ca și cum ar arăta că satul-soră, Beth-phage, "Casa smochinelor", nu este uitat, deși locul său este pierdut. Casele din Betania sunt din piatră, masive și cu un stil rudimentar. Deasupra lor, pe vârful unei stânci cu cicatrice, se ridică un fragment de zidărie veche și grea - poate o porțiune dintr-un vechi turn de veghe. Presupusul mormânt al lui Lazăr este o boltă adâncă și îngustă, aparent de o vechime nu foarte mare.

INTRAREA TRIUMFALĂ A LUI HRISTOS ÎN IERUSALIM

Domnul nostru a ajuns din Ierihon în Betania în seara zilei de vineri după apusul soarelui, sau în dimineața zilei de sâmbătă, Sabatul evreiesc (Ioan xii.i); iar a doua zi (versetul 12), a făcut intrarea triumfală în Ierusalim. Era în săptămâna Paștelui. Orașul sfânt era plin de lume, iar faima lui Isus și a minunii pe care o făcuse asupra lui Lazăr a adus mulțimi în Betania. El știa că acum venise timpul pentru împlinirea completă a profeției și că Regele Sionului va intra în acea zi, în triumf, pe porțile Sionului (Zaharia ix. 9). Știind ce avea în față, era firesc să o ia pe drumul ușor al caravanei, care ocolește umărul sudic al Muntelui Măslinilor, și nu pe cel abrupt și dificil, care trece peste vârf. Când a pornit la drum, nu era nimic, nici în îmbrăcăminte, nici în înfățișare, care să-l deosebească pe Isus de ceilalți. Profeția a declarat că va fi "blând și smerit", iar El era "blând și smerit". Micul grup de ucenici umili se strângea strâns în jurul persoanei Sale, în timp ce mulțimea se înghesuia pe cărare și se alinia pe malurile stâncoase de deasupra ei. La scurt timp după ce părăsește Betania, drumul întâlnește o râpă care străjuiește adânc latura Muntelui Măslinilor. Din acest punct se vede vârful Sionului; dar restul orașului este ascuns de

timpului, și a văzut cum se profilează în viitor, ruina, pustietatea și nenorocirea. De aceea, când s-a apropiat - când a coborât, probabil, în acel punct în care templul era direct în fața lui și se putea vedea toată bogăția arhitecturii sale - "a plâns pentru el".

""De ce plânge Mântuitorul meu
la vederea bolților Sionului?
Nu-i arată frumusețea de acolo sus,
Turnurile ei superbe?
Observă bine durerile Lui sfinte,
Nu e din mândrie sau din dispreț,
Că Regele lui Israel cu durere pătează
Dimineața Lui triumfală.

Dacă ai fi știut, tu, măcar în această zi,
Măcar în această zi a ta,
Mesajul păcii tale! Dar acum
A trecut pentru totdeauna:
Acum dușmanii tăi te vor înconjura,
Te vor pune la pământ,
Și-ți vor zdrobi copiii la pământ.
Gloria și bucuria ta. "
Și oare Mântuitorul plânge
pentru păcatul poporului Său?
Pentru că nu-l lăsăm să păstreze
Sufletele pentru care a murit ca să le câștige?
Voi, inimi care îl iubiți pe Domnul,
Dacă la această priveliște ardeți,
Vedeți că în gând, în faptă, în cuvânt,
Urâți ceea ce l-a făcut să plângă. "

Scena se încheie aici, în ceea ce privește Olivet. Muntele este împânzit peste tot de "locuri sfinte" tradiționale, dar singurele care tind să ilustreze narațiunea sacră sau să arunce lumină asupra călătoriilor, parabolelor, profețiilor sau miracolelor Domnului nostru sunt cele la care mi-am condus cititorul.

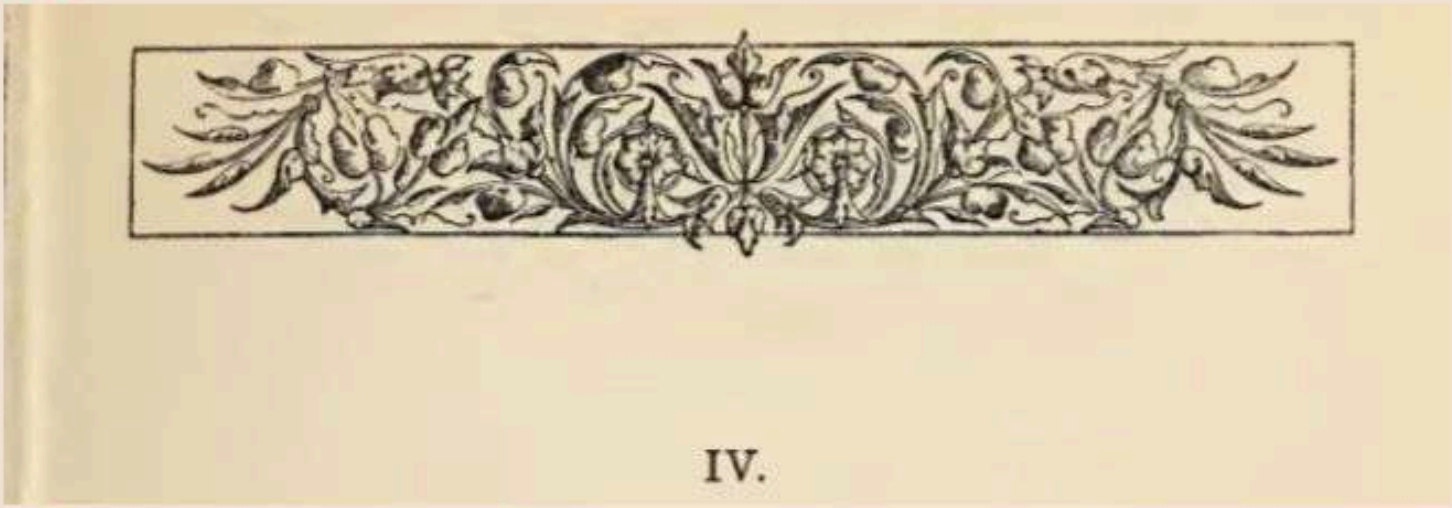

IV.

CÂMPURILE DE LUPTĂ DE LA GABAON, AI ȘI MICHMASH.

"M-am plimbat pe la multe sanctuare,
Prin credință sau istorie făcută divină;
Și apoi am vizitat fiecare loc
Unde faptele de vitejie au lăsat o urmă

Stelele încă mai tremurau pe cer când, din vârful micului nostru turn, am auzit caii nerăbdători cum se hârjoneau dedesubt. În curând am fost în șa și am coborât în grabă pe versantul stâncos al Olivetului. Era o dimineață cu rouă la sfârșit de septembrie, iar aerul era proaspăt și blând. Ghetsimani și Chedronul erau într-o întuneric adânc; dar primii nori pufoși ai toamnei, sus pe cer, prinseseră deja razele roșiatice ale soarelui care se apropia. O tăcere ca de moarte domnea în Orașul Sfânt în timp ce treceam pe lângă el. Drumul nostru trecea prin măslini și apoi peste marele drum nordic, în apropierea acelor mormane de cenușă care au creat în ultima vreme atâtea controverse. Într-un ritm alert am traversat platoul accidentat de la capătul râului Kidron, observând mormintele din stâncile de pe fiecare parte. Fațada simplă, dar castă, a Mormântului Judecătorilor ne-a atras atenția. În bolțile sale întunecate se află vreo șaptezeci sau optzeci de cavouri pentru trupuri; și aici, se spune, membrii Sanhedrimului iudaic au fost puși în glorie, "fiecare în casa lui".

Ajunsesem acum pe fruntea vestică a câmpiei de masă; iar podișul adânc al WadyBeit Hanîna se afla la picioarele noastre, cu malurile sale formate în terase naturale de către stratele orizontale. Întreaga scenă era dureros de pustie.

Nu era verdeață, ci coroane și stânci gri care ieșeau peste tot din solul cenușiu. Pe alocuri, declivitățile păreau ca și cum ar fi fost acoperite cu steaguri albe. Cei câțiva măslini bătrâni împrăștiați singuri sau în grupuri

iar cinci regi amoriți și-au trimis forțele pentru a-i pedepsi pe trădătorii gabaoniți (x. 1-6). Au fost trimiși mesageri la Iosua, care atunci a tăbărât la Ierihon, rugându-se pentru ajutor. Acesta a fost acordat cu ușurință. Seara, Iosua a pornit la drum; toată noaptea, trupele sale active au escaladat defileele accidentate; odată cu primul răsărit, au traversat înălțimile care închid mica câmpie de la est și, înainte de a se putea auzi o notă de avertizare, au atacat asediatorii. Atacul a fost brusc, iar victoria a fost decisivă. Forțele grupate s-au frânt și au fugit (x. 7-10). Încălecând caii, ne-am îndreptat spre vest pentru a urmări linia de fugă. Israeliții" i-au urmărit de-a lungul drumului care urcă spre Bet-Horon" (vers. 10). La un sfert de milă la vest de Gabaon este o urcare bruscă spre o creastă joasă. Pe aceasta au fugit amoriții, presați cu greu de urmăritorii lor. Din vârful crestei, de-a lungul și de-a latul unei coborâri abrupte, se ajunge la Bet-Horon, care apare acum în față, încoronând un umăr proeminent al muntelui. Natura terenului îi favoriza pe fugari ,dar "pe când fugeau ei de dinaintea lui Israel și se coborau spre Bet-Horon, Domnul a aruncat din cer pietre mari peste ei" (vers.n). Iosua a condus trupele sale.
El a văzut că victoria era completă, dar totuși acea noapte trebuia să salveze în cele din urmă armata amoriților de la distrugerea totală și să permită unui mare număr dintre ei să scape spre orașele lor prin valea Ajalon, la poalele trecătorii pe care se grăbeau să o coboare. Atunci, stând pe o stâncă impunătoare, în fața întregului popor (vers. 12),în plină credință și în ardoarea entuziasmului, Iosua a rostit acea minunată rugăciune-profeție - privind înapoi spre Gabaon și înainte spre Ajalon - "Soare, stai nemișcat pe Gabaon; și tu, lună, în valea Ajalom. Și soarele s-a oprit și luna a stat până când poporul s-a răzbunat pe vrăjmașii săi" (vers. 12,13). Bet-Horon în sine, - "Bet-Horon cel de sus", numit acum Beit Ur el-Foka, o traducere arabă a numelui ebraic, -nu prea are multe motive de interes pentru noi în afară de asocierile sale militare ca un puternic post de ieșire din Iudeea, care păzea principala trecere din câmpia vestică spre Ierusalim (I Mac. iii.13-24). în timp ce stăteam pe vârful dealului său conic, lângă zidurile sale sfărâmate, am văzut "Bet-horon-ul de jos" (Ios.xvi.3), mai jos, în partea de jos a trecătorii; și mai la sud, în partea laterală a văii sale, micul sat Ajalon. Priveliștea asupra întinderii largi a Saronului și a Filistiei până la mare era glorioasă.

întreaga oaste. Domnul a luptat pentru Israel. Atacul ciudat și neașteptat și șocul simultan al unui cutremur au creat o asemenea teroare și confuzie, încât filistenii s-au luptat nebunește între ei (vers.15). De pe înălțimile Gheba, veghetorii lui Saul au văzut cum armata filisteană se topea; iar urechea lui Saul însuși a prins zgomotul bătăliei (vers.16,19). Adunându-și oamenii, a trecut trecătoarea și s-a alăturat măcelului. Vestea a trecut repede peste dealuri și văi - prin orașe și sate - "Filistenii fug"; și repede oamenii lui Israel s-au repezit din peșteră, din stâncă și din fortăreață și s-au alăturat în urmărire (vers. 21,22).Bătălia de la Micmaș a fost prima dintre acele conflicte aprige purtate la intervale de timp de-a lungul lungilor domnii ale lui Saul și David, și care au avut ca rezultat final alungarea definitivă a filistenilor din munții lui IsraeL

AVENTURĂ LA MICHMASH

Locuitorii moderni din Michmash par să fi moștenit ceva din spiritul feroce și prădător al filistenilor. M-au urmărit oriunde mă duceam, mormăind amenințări și blesteme, cerând la început, dar în cele din urmă cerând bakhshîsh. Nu i-am luat în seamă mai mult decât era absolut necesar. Când, în cele din urmă, după ce am terminat de cercetat câmpul de luptă și de făcut o schiță a "trecătorii", am urcat pe cal pentru a merge la Geba, ei s-au așezat în fața mea într-o formație formidabilă și au jurat pe "viața profetului" că nu mă voi mișca. Am insistat, totuși, să le străpung rândurile; și, din fericire pentru mine, vitejia lor nu a mers mai departe de prezentarea câtorva muschete vechi la capul meu și de o fluturare zgomotoasă a săbiilor și pumnalelor. Poteca de capre pe care trebuia să cobor pe malul poienii era, poate, la fel de periculoasă pentru viață și corp ca și vagabonzii fără lege din Michmash. Am străbătut multe drumuri proaste în peregrinările mele siriene; mi-am călărit calul arab până la cele mai înalte vârfuri din Hermon și Liban; dar trecătoarea din Michmash a fost cea mai rea pe care am întâlnit-o vreodată. Geba, vechiul oraș al Canaanului, fortăreața lui Beniamin, este acum reprezentată de câteva colibe ruinate, în care își găsesc adăpost câteva jumătăți de duzină de familii de păstori. Un turn sfărâmat și fundațiile unei vechi biserici, cu mormane de pietre cioplite și gunoaie, sunt

singurele vestigii ale măreției de odinioară. Stând acolo, solitar, pe creasta sa stâncoasă și goală, privind în jos, peste dealuri sterpe și râpe goale, spre valea risipită a Iordanului, este chiar tipul pustietății. Blestemul a căzut cu greutate peste "Geba lui Beniamin". Când Elisei a urcat pe defileul de la Ierihon la Betel, pădurile îmbrăcau înălțimile din jur; acum nu mai există nici măcar un copac (2Regi ii.24). Viile acopereau atunci laturile terasate ale poienilor și dealurilor, de la bază până în vârf. Toate au dispărut. Orașele și cetățile, în zilele puterii lui Israel, încoronau fiecare vârf și împânziseră fiecare creastă; movile informi marchează acum locurile lor părăsite. Din partea Gebei nu mai puțin de nouă mi-au fost indicate orașe și sate în ruină. Cât de bine s-au împlinit prezicerile lui Moise! "Voi distruge înălțimile voastre....Voi pustii cetățile voastre și voi pustii sanctuarele voastre....Și voi pustii țara; și vrăjmașii voștri care o locuiesc vor fi înmărmuriți de ea" (Lev. xxvi. 30-32).

ANATHOTH

Anathoth se află la abia la cinci kilometri sud de Geba, dar drumul este atât de prost, iar poienile intermediare sunt atât de adânci și de accidentate, încât am întârziat o oră întreagă să ajung acolo. Dacă nu ar fi pentru asocierile sale sacre, nimeni nu ar visa vreodată să viziteze Anathoth - un sat sărac de vreo douăzeci de case, construit printre stânci albe și ruine albe, pe un versant de munte gol și cenușiu. Nici un copac, nici o verdeață, nici o bogăție, nici o grandoare, nici o frumusețe; și totuși aici, în acest vechi oraș al preoților (Iosif xxi. 18), s-a născut profetul Ieremia (i. I). Aici a primit prima sa însărcinare de a avertiza și amenința o națiune rebelă (i. 5-19); și aici, în mijlocul singurătăților muntoase și al văilor stâncoase, a jelit și a plâns pentru calamitățile prevăzute ale țării sale iubite. Când am privit peste acel "Deșert sterp, fără izvoare și uscat", din care Anatot comanda o perspectivă largă și sălbatică, cuvintele lui păreau pline de o dublă putere și patos: "O, de-ar fi capul meu ape și ochii mei un izvor de lacrimi, ca să pot plânge zi și noapte pentru cei uciși ai fiicei poporului meu! O, dacă aș avea în pustiu un loc de găzduire a drumeților, ca să pot lăsa poporul meu și să plec de la el!" (Ier. ix. 1,2.) Se poate urmări, în aproape toate imaginile și ilustrațiile de care abundă scrierile sale, influența acelor scene sălbatice în mijlocul cărora și-a

petrecut copilăria. Munții, stâncile, fiarele sălbatice, păstorii, sunt introduse din nou și din nou; iar când prezice ruina totală a lui Israel, el spune, cu o aluzie caracteristică la casa lui, "jefuitorii au venit pe toate înălțimile prin pustiu" (Ier. xii. 12). Priveliștea de la Anatot este mohorâtă și dezolantă, dar este deosebit de instructivă pentru studentul atent al profețiilor lui Ieremia.

GIBEAH LUI SAUL,

Privind dinspre vestul satului, ochiul meu a surprins vârful alb al unui deal conic, care se înălța peste o creastă intermediară. "Cum se numește acel deal?" i-am spus unui bătrân de lângă mine. "Tuleil el-Fûl", mi-a răspuns el. Eram deja de șapte ore lungi în șa, sub un soare fără nori, și nu mă bucurasem nici măcar pentru o clipă de "umbra unei stânci mari" în acel "ținut obositor": totuși, interesul copleșitor și atotcuprinzător al locurilor sfinte și al asociațiilor sfinte m-a făcut insensibil la oboseală. Tuleil el-Fûl, știam, era acoperit de odinioară cu clădirile din Ghibea, orașul care, prin crimele sale, a adus atâtea nenorociri asupra tribului lui Beniamin (Jud. xix.); care i-a dat lui Israel primul său rege (I Sam. xi.4); și care a fost martorul tandreței și devotamentului matern fără egal al sărmanei Rizpa îndurerate (2Sam. xxi. 8-11). O jumătate de oră de drumeție grea m-a adus la baza lui, iar în câteva minute am ajuns pe vârful lui. Un mormânt rudimentar pe vârful dealului - câteva fundații masive care susțin acum mici terase de-a lungul laturilor - câteva ruine împrăștiate la baza vestică - numai acestea marchează locul unde se afla orașul regal al lui Beniamin. Însuși numele său a dispărut de mult timp, dacă nu cumva arabul Tuleil ("deal mic") este o traducere a ebraicului Ghibea.

NOB IDENTIFICAT

Mergând spre Ierusalim, un alt tell conic mi-a atras atenția. Se află la aproximativ o jumătate de milă de Gibeah. Am găsit pe laturile și pe vârful său urmele unui oraș mic, dar foarte vechi; cisterne săpate în stâncă, pietre mari de construcție, porțiuni de deal nivelate și tăiate și ruinele unui mic turn. De aici se vede distinct, deși la distanță, Muntele Sionului; Moriah șibOlivet sunt ascunse de o creastă intermediară. Am fost convins că acesta este locul unde se află Nob-ul pierdut de mult

o țară deschisă, pustie, fără nici o casă și aproape pustie. Nu se vede nici un loc verde și nici un copac, cu excepția câte unui mic tufiș de măslini noduroși și întunecați. Vârfurile rotunjite ale dealurilor și întinderi lungi de câmpie, presărate cu grămezi de calcar cenușiu, se întind de la ziduri până departe, spre nord și spre sud. Nu există măreție, frumusețe sau bogăție în peisaj. Este pustiu și lipsit de trăsături. De aici și dezamăgirea tristă resimțită de majoritatea călătorilor care se apropie de Ierusalim dinspre vest și nord. Ei nu pot vedea decât șirul de ziduri sarazinice gri care se întind pe o porțiune de platou sumbru și stâncos. Dar când stăteam în acea dimineață pe fruntea Muntelui Măslinilor și priveam orașul, încoronând acele înălțimi cu creneluri, înconjurat de acele râpe adânci și întunecate, am exclamat involuntar: - "Frumos ca situație, bucuria întregului pământ, este Muntele Sionului, cetatea marelui Rege" (Ps. xlviii. 2). Și în timp ce priveam, razele roșii ale soarelui care răsărea au aruncat o aureolă în jurul vârfului Castelului lui David; apoi au învelit cu aur fiecare minaret conic și au aurit fiecare cupolă de moschee și biserică; și în cele din urmă au scăldat într-un singur potop de lumină roșiatică acoperișurile terasate ale orașului, iarba și frunzele, cupolele, trotuarele și zidurile colosale ale Haramului." Nici o ființă umană nu putea fi dezamăgită care a văzut pentru prima dată Ierusalimul de pe Olivet.

PLIMBĂRI PRIN ORAȘ.

În zidul estic nu există decât o singură poartă, și toate căile dinspre Olivet și Betania se întâlnesc acolo. Totuși, în loc să intrăm, ne întoarcem spre stânga și ajungem curând la turnul pătrat din unghiul de nord-est al Haramului. Dimensiunea enormă a pietrelor din rândurile inferioare ale zidăriei - unele dintre ele având o lungime de peste șase metri - și mulajul marginilor lor, dovedesc că edificiul a fost întemeiat nu mai târziu de vremea lui Irod, și probabil mult mai devreme.

Era una dintre apărările exterioare ale cetății Antonia, unde era cantonată garnizoana romană și în care se afla "Sala de judecată" a lui Pilat, unde a fost condamnat Domnul nostru (Matei, xxvii.19). Continuând spre sud, ajungem la o poartă antică, care, deși acum este zidită, este cel mai impresionant obiect din această parte a orașului. Călătorii o numesc de

obicei "Poarta de Aur"; dar capitelurile și ancadramentele sale înflorite, precum și coloanele și pilaștrii corinteni degradate nu sunt mai vechi de secolul al IV-lea; și, în consecință, nu poate fi considerată una dintre porțile templului. Valea Judecății - Tradiția musulmană. -După ce am trecut de poartă, însoțitorul meu mi-a îndreptat atenția spre capătul unei coloane de granit care ieșea din zidul aflat mult deasupra, de care mahomedanii au atașat o tradiție curioasă. Pe ea, spun ei, Profetul lor se va așeza în ultima zi pentru a dirija lucrările judecății finale în valea de dedesubt.Acea parte a tradiției care localizează judecata în Kidron, sau "Valea lui Iosafat", ei au împrumutat-o de la evrei și își are originea într-o interpretare greșită a lui Ioel iii.I2. Dar, oricum ar fi, credința exercită o influență puternică atât asupra evreilor, cât și asupra mahomedanilor. Locul preferat de înmormântare al celor din urmă este cornișa îngustă de lângă zidul Haram, pe fruntea râului Kidron; iar evreii călătoresc adesea de la capătul pământului pentru a-și putea depune oasele în vastul cimitir care acoperă malul opus al râpei. Pinaclul Templului. -Unghiul de sud-est al Haramului este o relicvă foarte interesantă a Ierusalimului antic. Are o înălțime de aproape optzeci de metri. În partea sa inferioară se află șaisprezece rânduri de pietre cioplite, formând unul dintre cele mai frumoase specimene de zidărie din lume. Îmbinările sunt atât de apropiate, iar finisajul mulurilor este atât de perfect, încât, atunci când era nouă, trebuie să fi produs efectul unui lambriu de relicve.

PINACLUL TEMPLULUI.

Privind această lucrare nobilă, povestirea din Marcu xiii a căpătat un nou interes pentru mine: "Și pe când ieșea din templu, unul dintre ucenicii Săi i-a spus: "Învățătorule, vezi ce fel de pietre și ce clădiri sunt aici"." "Pietrele din capul unghiului" le întrec pe toate celelalte în mărime și finisare. Ele măsoară șase metri pe șase și sunt proiectate deopotrivă pentru putere și frumusețe!Cât de grăitoare trebuie să fi fost cuvintele lui Isaia pentru vechii evrei care frecventau curțile templului și care erau familiarizați cu aceste pietre colosale! "Iată că pun în Sion ca temelie, o piatră, o piatră încercată, o piatră de unghi prețioasă, o temelie sigură" (xxviii.16); și cât de frumos de expresiv este limbajul psalmistului! - "Fiicele noastre ca

aici este chiar mai grandioasă decât cea din celălalt unghi, iar "pietrele de colț" sunt și mai colosale; una dintre ele măsoară treizeci de metri pe șase și jumătate! Acest unghi se află pe fruntea văii Tirolului, care despărțea Moria de Sion, dar care acum este în mare măsură umplută de gunoaie. La aproximativ patruzeci de picioare de unghi, pe partea de vest, se află trei rânduri de zidărie colosală care se proiectează din zid și care formează pietrele de pornire ale unui arc mare. Aceste pietre au atras în ultimii ani o atenție deosebită și au dat naștere la numeroase controverse. Și acest lucru nu este ciudat, deoarece ele sunt, fără îndoială, o rămășiță a podului care lega odinioară Moriah și Sionul. Calculând după curbura părții care a rămas, aflăm că deschiderea arcului trebuie să fi fost de aproximativ patruzeci de picioare, iar pentru a traversa Tirolul ar fi fost nevoie de cinci astfel de arcuri. Că podul exista pe vremea Domnului nostru aflăm de la Josephus.

PODUL LUI SOLOMON.

Este menționată și în timpul asediului lui Pompei, cu douăzeci de ani înainte ca Irod să fie făcut rege. Data exactă a fragmentului rămas nu poate fi, bineînțeles, stabilită cu precizie. Un lucru este însă cert, că este coerent cu fundațiile masive ale unghiurilor sudice ale Haramului. Unul dintre cele trei rânduri are o înălțime de cinci picioare și patru inci, iar celelalte sunt ceva mai mici. Una dintre pietre are o lungime de douăzeci și patru de picioare, alta de douăzeci, iar restul sunt disproporționate. Dimensiunile ciclopice și caracterul deosebit al zidăriei indică o vechime mult mai mare decât. Irod cel Mare, și par să indice o vârstă mai veche decât cea mai veche a monarhiei iudaice. Citim în I Regi vii. 10, că fundațiile templului lui Solomon au fost formate din" pietre scumpe, chiar pietre mari; pietre de zece coți și pietre de opt coți.....Și curtea mare de jur împrejur era cu trei rânduri de pietre cioplite". În trei pasaje din Scriptură este menționată o remarcabilă "urcare" sau "cale de acces", care ducea de la palat la templu și care era destinată în mod special pentru uzul regelui (I Regi x.5;l Cron. xxvi. 16; 2 Cron. ix.4). Oare nu putem identifica această "urcare" cu "viaductul" care, potrivit lui Iosefus, lega palatul regal de pe Sion de curtea templului? Un astfel de monument de geniu și de putere putea foarte bine să facă o impresie profundă

nuanțe superbe lumina strălucitoare a soarelui. Deasupra ferestrelor și în jurul cornișei se află borduri cu caractere arabe frumos întrepătrunse, atât de mari încât se pot citi cu ușurință. Cupola grațioasă și semiluna sa aurită încununează întregul ansamblu. Poziția clădirii pe platforma sa de marmură, ridicată deasupra zonei înconjurătoare, îi sporește considerabil aspectul. Are o formă octogonală și un diametru de aproximativ o sută șaizeci de metri. Acoperișul și cupola sunt susținute de trei cercuri concentrice de coloane de marmură de ordin corintic. Sub cupolă se află remarcabila stâncă - sanctuarul întregului Haram - care dă clădirii numele de Kubbet es-Sukhrah, "Domul Stâncii". "Este vârful dealului, -coroana Muntelui Moriah, de formă neregulată, de mână aspră, și se ridică la cinci sau șase picioare deasupra podelei de marmură. Sub el se află o mică cameră săpată, numită "Peștera Nobililor". Evreii consideră această stâncă drept cel mai sfânt loc de pe pământ. Aici, ne spun ei, Avraam și-a oferit jertfa; aici se afla aria lui Ornan pe care David a cumpărat-o și pe care Solomon a construit Templul (2 Sam. xxiv; 1Cron. xxi; 1Regi vi; 2Cron. hi.) Aflăm din Talmud că marele altar al arderilor de tot a fost ridicat pe ea și că peștera de dedesubt a fost săpată ca o hazna pentru a scurge sângele. Astfel, este identificat locul exact al Templului lui Solomon; și tot astfel, vedem că semiluna de aur - simbolul falsului profet - este acum ridicată înaltul, ca în dispreț și batjocură, chiar deasupra locului unde a apărut în vechime gloria Shekinah. Profeția lui Ezechiel se împlinește: "Voi aduce pe cei mai răi dintre păgâni și vor stăpâni casele lor..... Și locurile lor sfinte vor fi pângărite" (vii. 24). Bietul evreu poate acum să exclame cu adevărat, când privește de la locuința sa sordidă de pe fruntea Sionului:

"Templul nostru nu a lăsat nici măcar o piatră,
Și batjocura stă pe tronul Salemului."

Întreaga zonă Haram este artificială. O parte din ea, în jurul marii moschei, a fost tăiată, în timp ce porțiunile exterioare sunt înălțate, iar secțiunea de sud este sprijinită pe stâlpi și arcade masive. Camerele subterane astfel formate sunt folosite în principal ca cisterne pentru stocarea apei. În trecut, acestea erau alimentate de un apeduct care

strămoșilor săi. Oriunde își întoarce privirea - pe Sion, Moria, Olivet - i se amintește, prin monumente cioplite în stâncă și prin peșteri care cască, că Ierusalimul nu este doar orașul său sfânt, ci și că acolo se află cenușa strămoșilor săi; că este, așa cum a spus captivul în Babilon, "locul mormintelor părinților mei" (Neh. ii.3).Mormintele sunt printre cele mai interesante monumente ale Ierusalimului. Templul "nu a lăsat o singură piatră"; palatele lui Solomon și Irod s-au făcut praf de mult timp; Ierusalimul profeților și apostolilor "s-a transformat în mormane" (Ier. ix.ll) cu secole în urmă; dar mormintele au rămas aproape la fel de perfecte ca atunci când prinții lui Israel erau așezați acolo "în glorie, fiecare în casa lui" (Isa.xiv.18). Am fost trist dezamăgit când, după zile și săptămâni de cercetări atente și laborioase, nu am putut descoperi decât foarte puține vestigii autentice ale "orașului Marelui Rege" - câteva fragmente din zidul colosal care împrejmuia curțile templului: câteva puțuri rupte ici și colo pe ulițe sau ieșind din vreun morman de gunoi zgomotos; câteva rămășițe ale fortificațiilor care apărau cândva Sionul.

IERUSALIMUL SUBTERAN.

Totul în afară de asta a dispărut; îngropat adânc, adânc sub locuințele moderne. Când se făceau săpături pentru fundația bisericii engleze, au fost găsite porțiuni din vechile case și apeducte ale Sionului la aproape patruzeci de metri sub suprafața actuală! Nu trebuie să ne mirăm că identificarea clădirilor particulare ale epocilor primitive este acum atât de dificilă; și că până și poziția văilor care împărțeau odinioară cartierele orașului a ajuns să fie subiectul unor controverse aprinse între anticari. Orașul lui Irod a fost construit pe ruinele orașului lui Solomon; orașul cruciaților a fost construit pe ruinele celui al lui Irod; iar Ierusalimul modern este fondat pe ruinele tuturor. Dealurile și stâncile au fost rotunjite; ravenele au fost umplute; palatele și cetățile au fost răsturnate, iar ruinele lor au fost acoperite cu gunoaiele mileniilor. Dacă David ar putea să revină în capitala sa regală, sau dacă Irod s-ar putea întoarce la locul magnificenței și crimelor sale, sau dacă Godfrey s-ar putea ridica din mormântul său, atât de completă a fost pustiirea, atât de mare a fost schimbarea chiar și în trăsăturile locului, încât cred că ar găsi la fel de multe dificultăți în a stabili detaliile topografice ca și cercetătorii moderni.

Cele mai vechi locuri de înmormântare cunoscute au fost peșterile. Când Sara a murit, Avraam a cumpărat peștera Macpela și a îngropat-o aici. Se spune că Samuel a fost îngropat "în casa lui din Rama" (I Sam. xxv.l); cred că prin aceasta se înțelege mormântul pe care și-l săpase acolo, căci cuvântul ebraic Beth, "casă", este folosit uneori pentru a însemna mormânt, ca în Isaia hxiv. 18, și Eccles. xii. 5, "Omul se duce la casa lui lungă", literal " la casa lui veșnică". Citim, de altfel, despre regele Asa, că" l-au îngropat în propriul său mormânt pe care și-l săpase în cetatea lui David" (2Cron. xvi.14). Elisei a fost îngropat într-o peșteră (2 Regi xiii.21); mormântul lui Lazăr a fost o peșteră (Ioan xi.38); iar Sfântul Mormânt a fost o peșteră nouă pe care Iosif din Arimateea a "săpat-o în stâncă" pentru el însuși (Matei, xxvii.60).

FORMA ȘI CARACTERUL MORMINTELOR EVREIEȘTI.

În țara noastră, suntem cu toții familiarizați cu movilele de iarbă și cu monumentele de marmură care umplu cimitirele și care dispar aproape la fel de repede ca omul însuși. La Roma și Pompei, vedem locuințele morților care mărginesc marile autostrăzi și care se prăbușesc în ruină precum palatele locatarilor lor. Dar în momentul în care ne punem picioarele pe țărmul Palestinei, simțim că ne aflăm într-o țară străveche - casa unui popor primitiv, ale cărui morminte apar în stânci, în poieni și pe versanții munților, toate săpate în stânca vie și permanente ca stânca însăși. Mormintele din Ierusalim sunt peșteri săpate în stâncă. Le-am găsit în toate direcțiile. Oriunde fața unei stânci oferă spațiu pentru o fațadă arhitecturală, sau o stâncă proeminentă un loc potrivit pentru săpături, acolo se află cu siguranță un mormânt. Am vizitat pe Muntele Măslinilor și pe Scopus, pe Sion și pe Moria, în interiorul orașului modern și în afara lui; dar ele abundă mai ales pe malurile stâncoase ale Hinnomului și ale Kidronului. În apropierea joncțiunii acestor râpe, stâncile proeminente sunt chiar alveolate. Sute de deschideri întunecate erau la vedere când am stat lângă En-Rogel. Unele dintre aceste morminte sunt mici grote, cu doar unul sau două recipiente pentru cadavre; altele sunt de mare întindere, conținând camere, galerii, pasaje

unei epoci corupte. Când rudele apropiate mureau, era, și încă mai este, un obicei ca femeile să meargă și să plângă la mormintele lor, așa cum au făcut Marta și Maria la mormântul lui Lazăr; dar morții erau repede uitați și, cu excepția câtorva dintre patriarhi, regi (Fapte vii.16, ii.29) și profeți (Matei xxiii.29), nu avem nici o înregistrare despre morminte care să fi fost ținute în amintire.

MODUL DE ÎNMORMÂNTARE EVREIESC.

În fiecare epocă au existat întotdeauna câțiva care au râvnit la spectacol și splendoare exterioară în mormintele lor, precum și în casele lor. Așa a fost parvenitul Șebna, a cărui vanitate și pretenții profetul Isaia le descrie și le denunță: "Ce ai tu aici și pe cine ai tu aici, de ți-ai făcut aici un mormânt, ca cel ce-și face un mormânt în înălțime, ca cel ce-și sapă o locuință în stâncă"?". (xxii. 16.) Este evident că cea mai mare parte a fațadelor ornamentate și a mormintelor arhitecturale sunt de dată târzie și nu sunt pur evreiești.

Evreii nu foloseau sicrie sau sarcofage. Trupul a fost spălat (Fapte ix.37), uns (Marcu xvi.l Ioan xix.40), înfășurat în pânze de in (Ioan xix.40;xi.44) și așezat în nișa pregătită pentru el - o excavație de aproximativ doi metri lățime, trei înălțime și șase adâncime, care se deschidea în partea laterală a camerei din stâncă, așa cum este reprezentată în diagramele de mai jos. Gura locașului a fost apoi închisă de o lespede de piatră și sigilată cu ciment. În unele cazuri, corpurile erau așezate pe un fel de raft deschis, așa cum am văzut în multe dintre camere. Așa a fost așezat Domnul nostru, căci Ioan ne spune că Maria "s-a aplecat în mormânt și a văzut doi îngeri, unul la cap și altul la picioare, unde fusese așezat trupul lui Isus" (xx.12). Regii lui Israel erau înmormântați cu mai mult fast. Pe lângă ungerea cu mirodenii dulci, se făceau "arderi" pentru ei. Astfel, Ieremia îi spune lui Zedechia: "Vei muri în pace; și cu arderile de tot ale părinților tăi, ale împăraților de mai înainte, care au fost înaintea ta, așa vor arde pentru tine. "Și în cazul lui Asa ni se spune că a fost" o ardere maren (2 Cron. xvi.14). Nu se înțelege că trupurile au fost arse, ci că s-au ars mirodenii și parfumuri dulci în cinstea lor și, probabil, în mormintele lor. Trupurile lui Saul și ale lui Ionatan sunt singurele despre care citim că

părinților săi. Domnișoara Barclay, o tânără doamnă americană (fiica autorului cărții "Orașul Marelui Rege"), a fost mai norocoasă. Ea a fost admisă în mausoleu împreună cu o prietenă, o rudă apropiată a gardianului; a petrecut o oră în sanctuar, a făcut o schiță a interiorului și ne-a oferit următoarea descriere a ceea ce a văzut: "Încăperea este nesemnificativă prin dimensiunile sale, dar este mobilată foarte superb." Mormântul este aparent un sarcofag imens din piatră brută și este acoperit de o tapiserie de satin verde, bogat brodată cu aur. Un baldachin de satin cu dungi roșii, albastre, verzi și galbene atârnă deasupra mormântului; și o altă bucată de tapiserie de catifea neagră, brodată cu argint, acoperă o ușă într-un capăt al camerei care, spuneau ei, duce la o peșteră de dedesubt. Două sfeșnice înalte de argint stau în fața acestei uși, iar o lampă mică atârnă la o fereastră din apropierea ei, care este ținută aprinsă în permanență....Tavanul camerei este boltit, iar pereții sunt acoperiți cu porțelan albastruîn figuri florale." Aceasta este așadar starea actuală a presupusului mormânt al lui David. Este bine cunoscut, însă, faptul că musulmanii își închid cu grijă cele mai sacre sanctuare și construiesc altele, fie direct deasupra lor, fie aproape de ele, pe care le vizitează și le venerează ca pe adevăratele locuri. Așa este la mormântul lui Avraam din Hebron și, fără îndoială, așa este și aici. Adevăratul mormânt, dacă se află aici, se află într-un cavou dedesubt, iar ușa menționată de domnișoara Barclay duce probabil la el. Niciun fapt din Cuvântul lui Dumnezeu nu este mai clar afirmat decât acesta, că David, și majoritatea succesorilor săi pe tronul lui Israel, au fost înmormântați în "cetatea lui David", adică în Sion (1 Regi II.jo; Xi.43; Xv.24, etc.) Mormintele regale erau bine cunoscute după întoarcerea evreilor din Babilon, iar Neemia descrie întâmplător poziția lor (III.15,16). Josephus spune că Solomon l-a înmormântat pe David cu mare pompă și a pus comori imense în mormântul său. Acestea au rămas netulburate până când Hyrcanus, când a fost asediat de Antioh, a deschis o cameră și a scos trei mii de talanți pentru a cumpăra inamicul. Irod cel Mare a jefuit și el mormântul; și se spune că doi dintre gărzile sale au fost uciși de o flacără care a izbucnit asupra lor în timp ce erau angajați în acest act sacrilegiu .

Avem o mărturie și mai târzie a păstrării mormântului în cuvintele

deja bârlogurile, iar numeroși erau cei care alergau dinspre și înspre morminte și dădeau târcoale printre stânci și printre măslini. Pe măsură ce mă plimbam pe Hinnom spre Kidron, am observat că mormintele deveneau din ce în ce mai numeroase, până când, în cele din urmă, la confluența văilor, fiecare loc disponibil în stâncile și stâncile din jur era săpat. În mare parte, sunt camere simple sau grupuri de camere care se deschid unele în altele, săpate în calcarul moale, fără nicio încercare de ornamentație, cu excepția, ici și colo, a unei muluri în jurul ușii. Am observat câteva inscripții ebraice și grecești, dar de dată târzie - cu siguranță nu mai vechi de secolul al IX-lea sau al X-lea. Aici, la gura Hinnomului, se afla Tophet din Biblie, - la origine, poate, un "popas muzical" sau o "grădină de plăcere" a lui Solomon, dar mai târziu profanat de pofte și negat de jertfele lui Baal și de focurile lui "Moloh, rege oribil, mânjit de sângele sacrificiilor umane și de lacrimile părinților".
În cele din urmă, a devenit atât de cunoscută pentru abominațiile sale încât a fost considerată ca fiind "tipul însuși al iadului", iar numele văii, Ge-Hinnom, în greacă Gehenna, a fost dat de evrei regiunilor infernale. Ieremia face câteva schițe teribile ale atrocităților înfricoșătoare săvârșite în acest loc în numele religiei (vii.31); și descrie judecățile pe care Domnul le-a pronunțat asupra orașului și poporului din cauza lor (xix.6-15). Stând pe marginea văii, am văzut cât de literal s-a împlinit o parte a blestemului: - "De aceea vin zile când nu se va mai numi Topleț, nici valea lui Ben-Hinnom, ci valea Măcelului; pentru că vor îngropa în Topleț până când nu va mai fi loc" (vii.32). Și în timp ce mă întorceam în acea seară pe Kidron spre casa mea din Olivet, am văzut ceea ce mi s-a părut o altă ilustrare teribilă a revărsării blestemului. Am văzut hiene, șacali și vulturi smulgând cadavrele din mormintele puțin adânci din cimitirul evreiesc modern. Cu câtă vioiciune înfiorătoare mi-a fulgerat atunci în minte prezicerea cumplită a profetului: - "Cadavrele lor le voi da ca hrană pentru păsările cerului și pentru fiarele pământului. Și voi face din cetatea aceasta un pustiu și un șuierat; oricine va trece prin ea va fi uimit și va șuiera, din cauza tuturor plăgilor ei" (xix. 7,8).

ACELDAMA.

Cu o altă ocazie am mers la necropola din Tophet cu un dublu scop: - să

poruncit orbului să se spele (Ioan ix.7). Locuitorii săi au o reputație proastă și sunt cunoscuți ca fiind niște vagabonzi fără lege și fanatici. M-am hotărât, totuși, să le explorez bârlogul și am reușit, în pofida unor salve repetate de amenințări și blesteme, amestecate din când în când cu o piatră sau două.

Am fost bine răsplătit. Satul se află pe o necropolă, iar locuințele sunt pe jumătate peșteri, pe jumătate clădiri, o singură cameră sau un pridvor rudimentar fiind atașat la fața unui mormânt de piatră. Este un loc ciudat și sălbatic. Din toate părțile auzeam fosnete de copii ieșind din camerele sumbre ale mormintelor antice. Uitându-mă într-unul dintre ele am văzut un prunc legănat într-un sarcofag vechi. Mormintele mai mari, în care odihneau odinioară cenușa nobililor lui Israel, erau acum pline de oi și capre, iar mieii și copiii se zbenguiau veseli printre lăcașuri. Coasta abruptă a dealului pare să fi fost cioplită în terase neregulate, iar de-a lungul acestora au fost săpate mormintele, unul peste altul. Ele sunt mai bine finisate decât cele de la Tophet; iar câteva dintre ele sunt în stil egiptean și pot fi, probabil, din acea epocă în care influența egipteană era puternică la curtea lui Solomon (1Regi vii.8-12; xi.7;2Regi xxiii.3; 2Crom viii.11).

STÂLPUL LUI ABSALOM

Cel mai pitoresc grup de monumente mortuare din jurul Orașului Sfânt este cel din valea Chedronului, chiar sub unghiul de sud-est al Haramului. Aici se află patru morminte într-un șir, care, din cauza poziției lor în poiană adâncă și îngustă și a stilului arhitecturii lor, nu pot să nu atragă atenția oricărui vizitator al Orașului Sfânt. Am mers până la ele dinspre Siloam. A fost o plimbare tristă. Nu voi putea uita niciodată priveliștile oribile pe care le-am văzut. Toată partea dinspre Muntele Măslinilor este acoperită de morminte evreiești. În cele mai multe cazuri, trupurile au doar câțiva centimetri de pământ afânat aruncat peste ele, iar apoi o piatră lată este așezată deasupra. Peste tot în jurul meu erau dovezi revoltătoare ale carnavalului ținut noaptea acolo de câini, șacali și hiene. Vulturii se bucurau de un banchet oribil la o aruncătură de băț de mine; și, îndopați cu hrană, păreau să nu se teamă de apropierea mea. Niciodată până atunci nu-mi mai fuseseră aduse în minte, cu o vivacitate atât de

sfâșietoare, degradările la care trebuie să se supună acum bieții evrei:-

"Triburi ale piciorului rătăcitor și ale pieptului obosit,
Cum veți fugi și vă veți odihni?
Porumbelul sălbatic își are cuibul său, vulpea peștera sa,
Omenirea țara lor, - Israel decât mormântul!"

PILONUL LUI ABSALOM,

Mormântul sau Stâlpul lui Absalom este o structură cubică, săpată în stâncă, care măsoară douăzeci și doi de picioare pe fiecare parte și este ornamentată cu pilaștri ionici. Este surmontat de un con circular din zidărie, terminat cu un smoc de frunze de palmier. În interior se află o mică cameră săpată, cu două nișe pentru cadavre. Arhitectura arată imediat că acesta nu poate fi "stâlpul" pe care Absalom "l-a ridicat pentru el însuși în timpul vieții sale în valea regelui" (2Sam.xviii.18); și, într-adevăr, numele său a fost atașat de el abia în jurul secolului al XII-lea. Se aseamănă cu unele dintre mormintele din Petra; și poate fi, probabil, opera unuia dintre Irozii, care erau, de origine idumeeană. La câțiva metri mai la sud se află o altă structură monolitică, care seamănă oarecum cu cea precedentă și care acum este numită de obicei Mormântul lui Zaharia - acel Zaharia care a fost ucis cu pietre în curtea Templului în timpul domniei lui Ioas (2Cron. xxiv. 21); și la care Hristos se referă, ca fiind ucis între templu și altar (Matei, xxiii. 35). Dar nu există nici o dovadă care să lege monumentul de acest lucru sau de orice alt demnitar din Vechiul Testament. Evreii îl țin în mare venerație; și cea mai dragă dorință a inimilor lor este ca oasele lor să fie așezate lângă el. Întregul teren din jurul bazei sale este înțesat de morminte. Între aceste două monumente se află o cameră mare săpată în partea laterală a stâncii, având un pridvor doric susținut de două coloane. În interiorul ei se află mai multe bolți spațioase și numeroase lăcașuri pentru cadavre. Aici, spune tradiția, apostolul Iacob și-a găsit un azil în intervalul dintre răstignire și înviere. Povestea este, bineînțeles, apocrifă și nu a fost atașată mormântului decât în jurul secolului al XIV-lea.

MORMINTELE PROFEȚILOR.

Priveliștea văii Kidron din acest loc este deosebit de impresionantă. Nu există nimic asemănător în Palestina sau în altă parte. Valea este adâncă, accidentată și complet lipsită de verdeață. Pe de o parte, Moriah se înalță în bancuri de stâncă goală și în denivelări de rafturi goale, până când este încoronată, departe deasupra, de zidul colosal al Haramului; pe de altă parte, stâncile de calcar sunt cioplite în fațade arhitecturale,

înălțimea de zece picioare, sunt purtate prin stâncă pe o distanță de aproximativ douăzeci de metri; o a treia merge în altă direcție; și toate sunt conectate prin galerii transversale, dintre care cea exterioară are o lungime de patruzeci de metri și are un interval de treizeci de locașuri pentru corpuri. Diagrama alăturată va arăta planul complicat și structura singulară a acestor catacombe interesante mai bine decât orice descriere. Când am ieșit din nou la lumina zilei, care, după întuneric, părea de două ori mai strălucitoare, am coborât pe coasta dealului și am făcut o vizită trecătoare la mormântul Mariei. Este o structură anevoioasă, dar deosebit de pitorească, și trebuie să stârnească admirația oricărui pelerin la Ghetsimani și la Olivet. Gri și uzat de vârstă, adânc înfipt între rădăcinile stâncoase ale muntelui, umbrit de măslini venerabili, este una dintre acele clădiri pe care nici măcar toată absurditatea tradiției nu le poate lipsi de interes. La intrarea pe ușă, am avut de parcurs o coborâre lungă de vreo șaizeci de trepte până la capelă, o peșteră sumbră, aspră, naturală, parțial remodelată de mâna omului. Aici tradiția a așezat mormântul gol al Fecioarei; și aici a fixat papismul scena Adormirii. Am continuat să urcăm în susul poienii, printre plantații de măslini care par mai dese și mai vechi decât oriunde în jurul orașului. Malurile stâncoase de pe ambele maluri, dar mai ales pe cel de lângă Ierusalim, sunt pline de morminte; și m-am simțit puternic impresionat de faptul că unul dintre acestea era acel "mormânt nou" pe care Iosif din Arimateea "și l-a săpat" în grădina sa, în care a fost așezat Iisus. Continuându-ne plimbarea, am văzut urme ale zidului lui Agripa pe fruntea poienii. Apoi, după ce am traversat drumul Anathoth și ne-am îndreptat spre vest, am dat peste alte morminte, cu uși bogat ornamentate. Dar, de departe, cel mai magnific mormânt din această regiune, și chiar din jurul Ierusalimului, este așa-numitul mormântul regilor. Această catacombă remarcabilă se află la o jumătate de milă de oraș, nu departe de marele drum nordic.

MORMÂNTUL REGILOR.

Ajungând la fața locului, găsim un șanț larg, săpat în stâncă până la o adâncime de 18 picioare. Un plan înclinat duce la el. Apoi trecem, printr-o ușă foarte joasă, printr-un zid de stâncă gros de șapte picioare, într-o

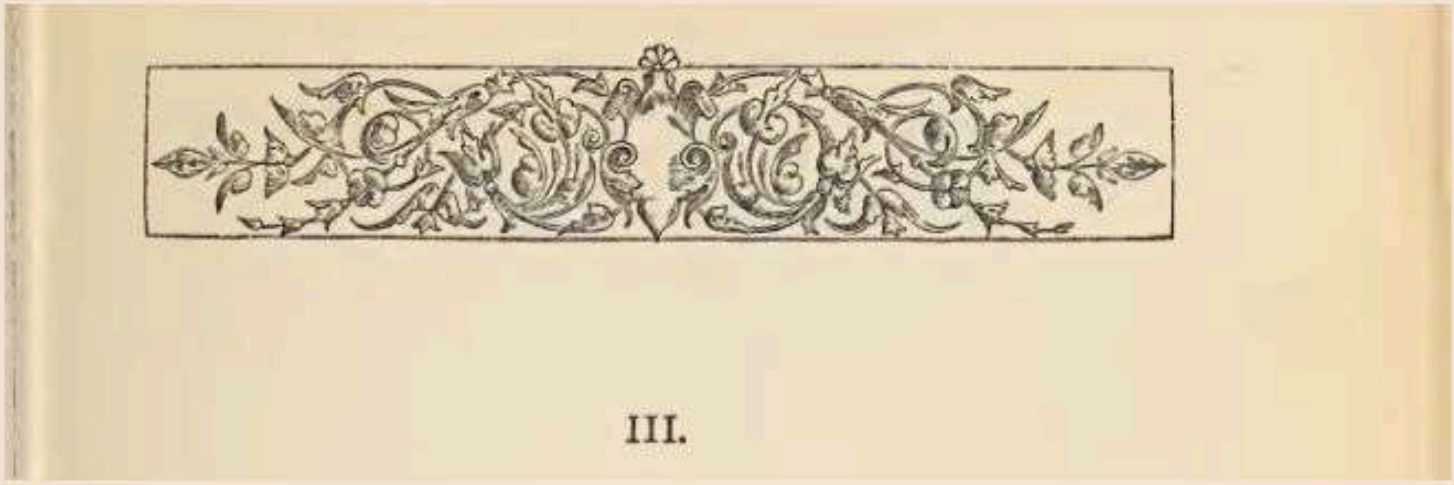

III.

OLIVET ȘI BETHANY

"Ziua învăța în Templu, iar noaptea ieșea și stătea pe muntele care se numește Muntele Măslinilor." - Luca xxi.37.

Numele Olivet merge direct la inima creștinului și trezește cele mai profunde și sfinte sentimente. El amintește atât de multe amintiri despre Isus, - despre puterea Sa minunată și despre dragostea Sa și mai minunată, - despre simpatiile Sale umane aud învățăturile Sale divine, -

viguros. Când am locuit pe Muntele Măslinilor, m-am străduit să localizez fiecare incident din istoria Scripturii a cărui scenă a fost, să aduc laolaltă narațiunea sacră și locul sacru, să grupez, de fapt, diferiții actori pe locurile unde au acționat, pentru ca poveștile să poată lua în mintea mea, pe cât posibil, o înfățișare cât mai reală. Am încercat să urmăresc fiecare pas al lui David și al Fiului mai mare al lui David, - să îmi amintesc fiecare circumstanță și să notez fiecare caracteristică locală și fiecare trăsătură topografică care ar putea ilustra profețiile și parabolele, discursurile, minunile și plimbările Domnului nostru. Unele dintre punctele principale sunt fixe și nu pot fi greșite, cum ar fi Betania și Ierusalimul și singurul mare drum din oraș, tăiat adânc în zigzag pe partea abruptă a Moriahului, de la poarta Sfântului Ștefan până la podul peste Kidron.
Apoi, există două drumuri principale peste Olivet spre Betania, care se ramifică la pod, - unul care traversează vârful aproape în linie dreaptă, este abrupt, accidentat și potrivit doar pentru pietoni sau cavaleri activi; celălalt, care deviază spre dreapta, se învârte în jurul umărului sudic al dealului și este mai ușor și mai bine adaptat pentru caravane și procesiuni. Am întâmpinat multe dificultăți în aranjarea detaliilor. Treptat, însă, acestea s-au limpezit. Studiul zilnic al Registrului și examinarea zilnică a muntelui au înlăturat una după alta, până când, în cele din urmă, textele și locurile, poveștile și scenele s-au armonizat și s-au îmbinat atât de complet, încât au format o serie de imagini grafice și vii ale vieții. Voi încerca acum să îi arăt cititorului meu ceea ce am văzut eu însumi, și să fac din Olivet pentru el ceea ce trebuie să fie de acum înainte pentru mine, - unul dintre cele mai venerate și mai instructive locuri de pe pământ. Adevărat, creștinismul nu este o religie a "locurilor sfinte", dimpotrivă, întregul spirit al Evangheliei, - toate scrierile și învățăturile Domnului nostru și ale apostolilor săi, tind să îndepărteze mințile oamenilor de un atașament față de locuri și să îi conducă să se închine unui Dumnezeu spiritual "în duh și în adevăr"."Nu a fost fără un scop înțelept faptul că scenele exacte ale Bunei Vestiri, Nașterii, Răstignirii, Învierii și Înălțării au fost lăsate necunoscute; și că aceste evenimente în sine au fost făcute să stea în totalitate fără legătură cu locurile, fără a le da sfințenie și fără a obține o eficacitate superioară din ele. Dumnezeu a înlăturat astfel orice motiv și scuză pentru acea superstiție care își va

oferi tămâia doar la un altar pământesc. El a arătat că creștinismul a fost conceput pentru a fi religia lumii, și nu doar a Palestinei, - că povestea lui Isus și a mântuirii sale nu a fost scrisă pentru o singură națiune, ci pentru a fi citită și înțeleasă în mod egal de toată omenirea. Acest lucru este adevărat: Și totuși, nu este mai puțin adevărat că atunci când ne aflăm în locul unde au fost rostite discursurile Evangheliei sau unde au avut loc incidentele din Evanghelie, - când privim la obiectele care au stârnit spusele Domnului nostru, sau care au dat o turnură și un punct de vedere limbajului său, sau care au furnizat ilustrațiile sale, sau care au format subiectele denunțurilor sale profetice, o avalanșă de lumină este aruncată asupra înregistrărilor, iar diferitele declarații, discursuri și povestiri capătă o prospețime, o vivacitate asemănătoare cu cea a alifei, care ne încântă și ne uimește în egală măsură.

GHETSIMANI

S-ar părea că Domnul nostru, în timpul vizitelor sale la Ierusalim, nu a petrecut niciodată o noapte în oraș. Uneori mergea pe jos până în Betania, dar, de obicei, își făcea casă pe Muntele Măslinilor. Astfel, citim în Ioan: "Fiecare se ducea la casa lui, Isus s-a dus pe Muntele Măslinilor" (vii. 53;viii. 1); iar Luca, relatând evenimentele unei alte vizite, spune: "Ziua învăța în Templu, iar noaptea ieșea și locuia pe muntele care se numește Muntele Măslinilor" (xxi. 37). Aici se vorbește despre un obicei, - practica obișnuită a Domnului nostru, așa cum se sugerează și mai clar în povestirea trădării sale: "El a ieșit și s-a dus, așa cum obișnuia, pe Muntele Măslinilor" (vers. 39; vezi și Ioan xviii. 2). Se pare, de altfel, că era un "loc" anume pe munte, în care obișnuia să meargă și în care să rămână; căci se adaugă: "Și când a ajuns la locul ,a zis:" &c. Ioan ne informează că acest "loc" era o grădină -o incintă plantată cu copaci (kîos ,xviii.1); și că era "peste pârâul Cedron", adică ,de cealaltă parte a Ierusalimului. Matei și Marcu ne dau numele "grădinii" - "Apoi Isus a venit cu ei într-un loc numit Ghetsimani, "sau" presă de ulei, "fără îndoială pentru că în grădină era o presă de ulei, așa cum este de obicei legată de

orice curte de măslini (Matei xxvi.36;Marcu xiv.32). Avem aici, așadar, o trăsătură foarte interesantă a caracterului lui Isus și avem indicat un loc care este mai strâns legat decât oricare altul de viața sa privată. După o muncă istovitoare și obositoare în timpul zilei pe străzile aglomerate ale orașului - după controverse zguduitoare cu cărturarii și fariseii în curțile Templului, obișnuia să se retragă seara cu ucenicii Săi în această grădină și să petreacă acolo noaptea într-o liniștită izolare.
Și când fanatismul a izbucnit într-o persecuție deschisă - când o populație infatuată a strigat după sângele său și a luat pietre ca să-l ucidă cu pietre, trecând prin ele a găsit un azil în umbra adâncă a Ghetsimani (Ioan viii.59; Luca x.25-38). Tot aici avea și Oratoriul său, unde obișnuia să se roage. În noaptea trădării sale, după ce și-a condus ucenicii în "grădină", a spus: "Stați aici, în timp ce eu mă duc să mă rog acolo" (Matei xxvi.36), indicând fără îndoială un loc bine cunoscut, la umbra adâncă a măslinilor. De asemenea, există o mare probabilitate ca acesta să fi fost acel "loc anume" menționat de Luca unde Isus se ruga atunci când, la cererea ucenicilor Săi, i-a învățat Rugăciunea Domnească (Luca xi. 1;x. 38-42). Este posibil ca tocmai în acest loc să fi fost Nicodim să fi venit noaptea ,după ce. auzise secretul retragerii Mântuitorului de la unii dintre adepții săi, sau poate că el însuși era proprietarul grădinii. .
Faptul că Fiul Omului își are casa într-o grădină - că a fost forțat să se odihnească, să doarmă și să se roage pe coasta dealului, sub bolta deschisă a cerului - trebuie să pară multora în trecere ciudat. Pare a fi un comentariu practic la propria sa declarație emoționantă: "Vulpile au vizuini și păsările cerului au cuiburi, dar Fiul Omului nu are unde să-și pună capul". Nu putem totuși să ne întrebăm: "Dacă în Ierusalim nu era nici o casă care să-l adăpostească, nici un prieten acolo care să-l primească, nu era Betania aproape? Nu era oare o casă pentru El în casa Martei? De ce nu s-a dus în Betania?". Cei care sunt familiarizați cu viața orientală vor înțelege cu ușurință întreaga problemă. Aproape toți locuitorii Palestinei dorm o mare parte din an în aer liber, pe acoperișul casei, în grădină sau pe câmp. Este obișnuit ca familiile să își părăsească casele din oraș sau din sat la începutul primăverii și să bivuacheze sub un copac sau sub o foișoară rudimentară toată vara.

Călătorii, atunci când urmează să petreacă câteva zile sau săptămâni într-un oraș sau sat, închiriază în general o grădină și locuiesc acolo. Eu însumi am procedat de multe ori astfel și am dormit cu pământul drept pat și cerul înstelat drept baldachin. Nu plouă și nici nu este rouă; pământul este uscat, iar aerul proaspăt și blând de la țară este de departe preferabil atmosferei închise și sufocante a unui oraș din est. Un alt lucru nu trebuie să fie trecut cu vederea. Așa cum este constituită societatea în Est, nu poți avea intimitate într-o casă străină, nici noaptea, nici ziua. Singurul apartament în care toți bărbații stau, dorm și mănâncă este deschis tuturor celor care vin. Dacă vrem să meditățm sau să ne rugăm, trebuie să mergem, ca Petru, pe acoperișul casei (Faptele Apostolilor x.9), sau, ca Isaac, pe câmp (Gen. xxiv.63), sau, ca Isus, pe un munte (Luca vi.12). Domnul nostru a dorit un loc unde să fie singur cu ucenicii săi și singur cu Tatăl său; și a ales grădina de pe Muntele Măslinilor. Cel mai probabil, aceasta aparținea unui prieten secret care i-a pus-o la dispoziție. Oricum ar fi, adepții săi o cunoșteau bine, "și Iuda, care l-a trădat, cunoștea locul, căci Isus se ducea adesea acolo cu ucenicii săi" (Ioan xviii.2). De multe și multe ori am mers de la Ierusalim la Muntele Măslinilor - ziua, în plină strălucire a soarelui; seara, când umbrele erau adânci în Kidron; în noaptea liniștită, când luna își revărsa razele sale palide și argintii pe stâncile cenușii și pe copacii întunecați. Acum mă plimbam în jurul unghiului sudic al Haramului, trecând pe lângă acele pietre mari și vechi și de-a lungul frunții poienii; acum coboram direct de la poarta orașului; acum ocoleam pe lângă zidul de nord. Toate căile spre Olivet converg la drumul antic care șerpuiește pe malul abrupt până la pod. Întotdeauna am simțit, când treceam pe acel drum și traversam Chedronul, că pășeam chiar pe urmele Domnului meu și pe acel drum pe care El s-a retras atât de des, obosit și îndurerat, spre retragerea Sa din Ghetsimani.

După ce trece podul, vechiul drum urcă pe versantul inferior al Olivetului pentru aproximativ o sută de metri, apoi se ramifică. O ramură merge direct până în vârf, iar cealaltă se întoarce spre dreapta. În unghiul dintre ele se află o mică grădină, închisă de un zid înalt și modern. Aceasta este cea tradițională și este posibil să fie adevărata GETHSEMANE. În orice

caz, Ghetsimani nu ar fi putut fi foarte departe. Grădina aparține mănăstirii latine. La intrare găsim straturi de flori aranjate și alei cu pietriș. Acestea nu au nicio atracție pentru noi; nici "malul pe care se află apostolii au dormit", nici "grota Agoniei", nici vreun alt "loc sfânt apocrif", pe care superstiția ecleziastică l-a plasat acolo; dar opt măslini venerabili ne captează atenția. Ei sunt adevărați patriarhi; trunchiurile lor uriașe sunt rupte, scobite, noduroase și proptite, iar crengile lor sunt răposate de vârstă. Ei par suficient de bătrâni și probabil că sunt suficient de bătrâni pentru a fi format o foișoară pentru Iisus. De câte ori m-am așezat pe o bancă stâncoasă în acea grădină! De câte ori, sub umbra recunoscătoare a măslinilor bătrâni, am citit și recitit povestea trădării! De câte ori am zăbovit cu drag acolo până departe, în noaptea liniștită, când orașul de deasupra era liniștit în somn și nu se auzea niciun sunet în afară de suspinul brizei printre ramurile de măslin, gândindu-mă și gândindu-mă la acele minuni de iubire și putere pe care El le-a săvârșit acolo!

"Cine poate vedea minunile tale adânci,
Minunatul Ghetsimani !
Acolo Dumnezeul meu a purtat toată vina mea ;
Asta prin har poate fi crezut;
Dar ororile pe care le-a simțit
Sunt prea vaste pentru a fi concepute.
Nimeni nu poate pătrunde prin tine,
Dureros și întunecat Ghetsimani!

DISTRUGEREA TEMPLULUI A FOST PREZISĂ.

Domnul nostru făcuse ultima sa vizită la templu. La ieșire, solemni și triști, ucenicii au spus: "Învățătorule, vezi ce fel de pietre și ce clădiri sunt aici!". Probabil că auziseră vreun cuvânt căzut de pe buzele lui care le-a stârnit îngrijorarea, și astfel au încercat să-i trezească în minte un interes mai profund pentru templul lor venerat. A fost în zadar. "Vezi aceste clădiri mari... nu va rămâne piatră peste piatră care să nu fie dărâmată" (Marcu xiii. i,2). A mers mai departe, a traversat Chedronul și a urmat drumul spre Betania, aparent drumul cel mai de jos, căci a ajuns la un

punct impunător "în fața templului" și acolo s-a așezat. Templul și curțile sale erau la vedere; ochiul putea să vadă distinct, dincolo de râpă, detaliile superbe ale arhitecturii sale și magnitudinea colosală a zidăriei sale; și acolo, cu privirea ațintită asupra lor și cu atenția discipolilor săi îndreptată spre ele, a prezis distrugerea templului și a cetății, rezumându-se la aceste cuvinte teribile,
"Această generație nu va trece până când nu se va împlini totul. Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece" (Luca xxi. 33). Am mers pe aceeași cale. M-am așezat pe o stâncă proeminentă "în fața templului." Poate că nu a fost chiar locul pe care a stat Hristos, dar nu putea fi departe de el. M-am uitat și am văzut că profeția se împlinise întocmai - nu mai rămăsese nici măcar o singură piatră din templu. Am citit toate profețiile și parabolele rostite în acel loc de Mântuitorul, și le-am citit cu un interes mult mai profund și cu un sentiment de realitate mult mai intens decât am mai experimentat vreodată (Matei, xxiv, xxvi).

FUGA LUI DAVID DE ABSALOM.

Traversând râul Kidron pe pod - un pod care, trebuie să precizez, este menit doar să ridice drumul, deoarece nu există nici "pârâu", nici albie de pârâu în această parte a râului Kidron - lăsând pitoreasca Biserică a Fecioarei jos, în zona sa scufundată, în stânga, și Ghetsimani în dreapta, am urcat pe vechiul drum până în vârful Olivet. Ici și colo, stânca a fost tăiată și s-au format trepte rudimentare; mai frecvent se văd pe cornișele stâncoase urme sau canale adânci, purtate de picioarele nenumăraților călători de-a lungul unor secole lungi, lungi. Mă aflam acum pe urmele lui David, care, atunci când fugea de Absalom, "a trecut peste pârâul Cedron spre drumul pustiului". . și a urcat pe urcușul Măslinilor, și a plâns în timp ce urca, acoperindu-și capul, și a mers desculț; și tot poporul care era cu el și-a acoperit fiecare capul și au urcat plângând în timp ce mergeau" (2Sam. xv. 23,30). A fost un spectacol trist și înduioșător; și regele a plătit scump atunci pentru acele păcate care au dus la formarea unei familii prost asortate și prost educate. Ajungând în vârful muntelui, David s-a întors pentru a arunca o ultimă privire plină de afecțiune asupra casei sale, acum sediul unei răzvrătiri nefirești; și acolo, în vederea Orașului Sfânt și a Chivotului ,s-a oprit pentru a se închina lui Dumnezeu. În ceasul

o creastă intermediară; și chiar vizavi de acest punct, de cealaltă parte a ravenei, am văzut locul și rămășițele unui sat antic. drumul se întoarce brusc spre dreapta, coboară oblic până la fundul ravenei, apoi, întorcându-se spre stânga, urcă și ajunge în vârful crestei opuse, la mică distanță deasupra locului unde se afla satul.
Nu este acesta locul în care Isus le-a spus celor doi ucenici: "Mergeți în satul de peste drum?". Acești pedestrași activi puteau traversa direct râpa într-un minut sau două, în timp ce marea procesiune ar fi avut nevoie de ceva timp pentru a ocoli încet drumul. Oamenii din sat au văzut procesiunea; îi cunoșteau cauza, căci faima miracolelor lui Isus ajunsese până la ei; erau astfel pregătiți să le dea măgarul ucenicilor în momentul în care au auzit: "Domnul a avut nevoie de el". " Ucenicii, luând măgarul, l-au dus pe drum și s-au întâlnit cu Isus. Curând s-a făcut o șa provizorie din hainele exterioare largi ale oamenilor, așa cum am văzut eu însumi făcând de o sută de ori în Palestina. Unii dintre oameni rupeau acum ramuri din palmieri și, fluturându-le în semn de triumf, le aruncau în drum. Alții, și mai entuziaști, își întindeau hainele pe drum, așa cum am văzut devotați mahomedani făcând în fața unui sfânt distins. Profeția lui Zaharia se împlinea acum întocmai: "Bucură-te mult, fiică a Sionului; strigă, fiică a Ierusalimului; iată, Împăratul tău vine la tine; El este drept și are mântuire; smerit și călare pe un măgar" (ix. 9). Procesiunea înaintează. Coroana culmii este câștigată ; și Ierusalimul în toată întinderea și frumusețea sa izbucnește la vedere. Moriah, încununată de templu, se ridică mândră din adâncul și întunecatul Kidron; Sionul se înalță și mai sus, dincolo de el, arătând în mod avantajos palatul lui Irod și înaltele creneluri ale lui Hippicus și ale turnurilor sale surori; apoi marele oraș și grădinile sale care se întind mult mai departe. La o privire asupra orașului lor iubit și frumos și la una asupra regelui lor făcător de minuni (Luca xix. 37), mulțimile au ridicat glasurile de fier într-un lung strigăt de triumf: "Osana Fiului lui David; binecuvântat este cel care vine în numele Domnului; osana în cele mai înalte" (Matei xxi. 9).
Dar cum a fost afectat Isus de aceste aclamații de bucurie și de această nobilă priveliște? Ochiul Său omniscient a privit pe sub exuberanța entuziasmului - în inima rea a necredinței. A privit, de asemenea, de la clădirea superbă a orașului, "departe, în jos, spre orizontul întunecat al

de-a lungul poienii abia dacă se poate spune că ușurau goliciunea uniformă; pentru că și ei par întunecați și lipsiți de sevă; iar copacii și arbuștii butucănoși, agățați de versanții munților de deasupra, nu fac decât să facă trăsăturile naturii și mai interzise. Peisajul era lipsit în totalitate de culoare și de varietate de linii exterioare. Griul uniform și plictisitor, precum și declivitățile lungi și goale și vârfurile rotunjite nu aveau nimic atrăgător în ele. Cele mai multe dintre vârfurile mai înalte au o formă singulară. Ele se ridică în inele concentrice de terase, ca niște trepte de scări, de jos în sus.

MIZPEH.

Departe, dincolo de Wady, se înălța Neby Samwîl, cel mai înalt și mai vizibil vârf din sudul Palestinei. Vârful său conic, încoronat cu satul, moscheea și minaretul, formează singura trăsătură izbitoare în priveliștea nordică dinspre Ierusalim. Spre el ne îndreptam acum ca prim punct de interes al turului nostru. Scufundându-ne în poiană, apoi urcând prin podgorii terasate, peste garduri rudimentare, de-a lungul frânghiilor stâncoase - surprinzând stoluri de potârnichi la aproape fiecare pas - am ajuns în vârf și ne-am încredințat caii noștri gâfâiți în grija unui grup de băieți cu aspect sălbatic, care ne urmăreau apropierea de pe zidurile unui turn ruinat. Șeicul satului era acolo pentru a ne întâmpina, remarcându-se în haina sa stacojie, care până în ziua de azi este insigna regalității sau a puterii printre locuitorii Palestinei (Lam. iv. 5;Dan. v. 7;Matei ,xxvii. 28). În jurul lui stăteau mai mulți dintre bătrânii săi, ale căror haine exterioare, prin strălucirea și varietatea de nuanțe ale broderiei lor, mi-au amintit de haina multicoloră a lui Iosif. Luându-l pe vrednicul șef în slujba noastră, l-am rugat să ne conducă până în vârful minaretului. Ce priveliște nobilă era acolo!

VEDERE DE LA NEBY SAMWÎL

Nu mai văzusem niciunul care să se compare cu el printre munții Palestinei. Este mult mai extinsă decât cea de la Olivet, sau Gerizim, sau oricare dintre vârfurile din jurul Hebronului. Departe, la orizontul vestic, dormea "Marea cea Mare"; și de pe această înălțime și de pe alte înălțimi impunătoare din Palestina am văzut cât de firesc a fost pentru israelitul antic să facă din cuvântul "mare" (yâm), asinonim pentru "vest" (Gen.

xxviii.14;Ps. cvii.3). De-a lungul țărmului său strălucitor se întindeau câmpiile Saronului și ale Filistiei, care se întindeau până la orizont la nord și la sud - portocalii din Iope parcă ar fi fost o umbră, iar orașele Ramleh, Lydda și Ekron ca niște puncte de lumină strălucitoare pe suprafața gri și netedă. Mai aproape se aflau declivitățile munților lui Iuda, străbătute adânc de multe râpe și brăzdate de multe sate și ruine asemănătoare unor castele. Vârful larg al culmii era o pădure de vârfuri de dealuri, -separate, aici de o mică câmpie înaltă, acolo de o poiană adâncă, întunecată și sinuoasă. La est, Iordanul și valea lui erau ascunse în spatele dealurilor lui Beniamin, dar deasupra lor se ridica lanțul Moabului și al Galaadului - un vast zid de azur, construit pe un cer auriu și brăzdat de la bază până în vârf de umbre purpurii bogate. Fortărețele muntoase ale lui Iuda și Beniamin, renumite odinioară în poveștile sacre sau celebrate în cântecele sacre, erau grupate în jurul meu; - Gabaon pe "dealul" său; Bet-Horon păzind trecătoarea vestică (2 Cron. viii. 4); Beerot și Betel și, dincolo de ele, "stânca Rimmon", unde cei șase sute de oameni, rămășița zdrobită a unui trib vinovat, și-au găsit un azil (Judecători xx. 45-48); Rama lui Beniamin încoronându-i "înălțimea" (I Regi xv. 17); Ghibea lui Saul, acum un "munte" pustiu și pustiu (I Sam. x.26)); Kirjathjearim, cocoțat pe versantul "dealului", unde chivotul Domnului a rămas atât de mult timp în casa lui Abinadab (I Sam. vii.1,2); Betleem, cu vedere spre pustiu, unde războinicii săi păstori erau antrenați pentru luptă; iar în centrul grupului, mărginit de munți (Ps. cxxv.2), Ierusalimul însuși stătea în stare regală. Aceasta era o panoramă care, odată văzută, nu putea fi uitată niciodată.

Timpul nu poate distruge tabloul - mintea trebuie să păstreze amintirile emoționante și sfinte cu care este asociat fiecare aspect. Probabil că acest vârf, de pe care pelerinul vestic are prima vedere a Orașului Sfânt, era în mintea lui Tasso, când a descris astfel efectul "primei priveliști îndepărtate" asupra cruciaților:

"Iată, Ierusalimul cu turnuri salută ochii!
Mii de degete arătătoare spun povestea;
"Ierusalim!" mii de voci strigă,
"Trăiască Ierusalimul!" deal, vale și poiană
Prindeți sunetele vesele și strigați:
"Ierusalim, trăiască Ierusalimul!".

" Muntele își primește numele modern de la o tradiție timpurie, care face din acest sat locul unde se afla Ramathaim-zophim, -casa și locul de înmormântare a "profetului Samuel. "Topografia contrazice tradiția, dar ea pare să identifice acest loc ca fiind Mizpeh, - "turnul de veghe" al lui Beniamin (Iosif, xviii. 26); locul de adunare al lui Israel, unde triburile s-au adunat și s-au legat printr-un jurământ să nu se mai întoarcă niciodată la casele lor până când nu vor răzbuna pe locuitorii din Ghibea drepturile de ospitalitate ofensate printr-o crimă abominabilă (Judecători xx.); unde Saul a fost ales monarh și unde, pentru prima dată, dealurile Palestinei au răsunat cu un ecou al strigătului loial: "Dumnezeu să-l salveze pe rege" (I Sam. x.17). Se pare, de asemenea, că acesta este chiar acel "loc înalt din Gabaon" unde Solomon a oferit o mie de arderi de tot și unde Domnul, ca răspuns la rugăciunea sa, i-a dat înțelepciunea care l-a făcut proverb mondial (I Regi. 4-12). De atunci, ceva din sfințenie s-a agățat de acel loc. Cruciații au construit o biserică pe el; iar acum, între zidurile sale zdrobite, mahomedanii au un locaș de rugăciune și își îndeplinesc devoțiunile lângă mormântul tradițional al marelui profet evreu.

GIBEON ȘI CÂMPURILE SALE DE LUPTĂ

La baza nordică a Neby-Samwîl, într-o câmpie puțin mai înaltă, se află un deal circular de mică înălțime, cu laturile abrupte și vârful plat. Laturile sunt acoperite de vii în terase, iar în vârf se află satul El-Jîb, reprezentantul vechii capitale a vicleanilor "gabaoniți". Numele descrie situl, - Gibeon înseamnă "aparținând unui deal". În curând am ajuns în mijlocul satului examinând ruinele vechiului său castel și fragmentele masive de zidărie antică ce formează încă substrucțiile caselor sale. Dar fântâna -există doar una singură- a fost principalul punct de atracție. Ea izbucnește dintr-o stâncă ruptă la baza estică și își varsă micul său izvor într-un rezervor mare aflat la câțiva metri distanță, în câmpie. Acesta este acel "Bazin din Gabaon" unde s-au întâlnit Abner și Ioab, războinicii rivali ai lui Israel, și unde generalul lui David a obținut o victorie de răsunet (2Sam. ii. 12-32). Dar o bătălie și mai faimoasă a avut loc sub zidurile Gabaonului. Vechii săi locuitori, printr-un șiretlic iscusit, îi ademeniseră pe israeliți să se alipească (Ios. ix. 3-15). Canaaniții s-au aliat împotriva lor,

BEEROTH ȘI BETHEL

. Acum ne-am întors din nou fața spre est și am călărit peste dealuri sălbatice și pustii, presărate ici și colo cu câte o vie sau o livadă de măslini, și în două ore am ajuns la Bîreh, vechiul Beeroth, una dintre cele patru cetăți ale gabaoniților (Iosua ix. 17). Singurul obiect de interes de acolo este o veche biserică gotică, construită de cavalerii templieri, care au deținut Beeroth în timpul domniei regilor latini. Nu am zăbovit, ci am plecat în galop spre Betel, la două mile distanță, unde mi-am găsit cortul instalat lângă mica fântână.

BETHEL SI AI.

În timpul serii liniștite, când umbrele se adânceau în poiană, iar ultimele raze ale soarelui în declin auriseră vârful stâncilor și al stâncilor, am explorat locul celui mai vechi dintre locurile sfinte ale lui Israel. Am privit în jur în speranța de a identifica locul în care a dormit Iacob și pe care l-a consacrat și l-a numit "Casa lui Dumnezeu". Am explorat și mormintele din stâncă, care împânzesc laturile "muntelui" (2Regi xxiii.16), gândindu-mă că unul sau altul dintre ele ar putea fi cel al "omului lui Dumnezeu din Iuda", ale cărui oase Iosia le-a respectat (vers. 17,18).Urcând în vârful unui turn sfărâmat care încununează dealul Betelului, am privit îndelung și cu tristețe peste acel câmp pustiu de ruine, locuit doar de câțiva păstori; și am văzut cât de teribil se împlinise în timp osânda profetică a orașului: "Betelul va fi nimicit" (Amos v.5),

AI

Dimineața devreme, traversând o În timpul serii liniștite, când umbrele se adânceau în poiană, iar ultimele raze ale soarelui în declin auriseră vârful stâncilor și al stâncilor, am explorat locul celui mai vechi dintre locurile sfinte ale lui Israel. Am privit în jur în speranța de a identifica locul în care a dormit Iacob și pe care l-a consacrat și l-a numit "Casa lui Dumnezeu". Am explorat și mormintele din stâncă, care împânzesc laturile "muntelui" (2Regi xxiii.16), gândindu-mă că unul sau altul dintre ele ar putea fi cel al "omului lui Dumnezeu din Iuda", ale cărui oase Iosia le-a respectat (vers. 17,18).Urcând în vârful unui turn sfărâmat care încununează dealul

Betelului, am privit îndelung și cu tristețe peste acel câmp pustiu de ruine, locuit doar de câțiva păstori; și am văzut cât de teribil se împlinise în timp osânda profetică a orașului: "Betelul va fi nimicit" (Amos v.5), Al Dimineața devreme, traversând o poiană stâncoasă, am urcat pe munte până la locul unde Avraam și-a ridicat cortul și și-a construit altarul, "având Betelul la vest și Hai (Ai) la est" (Gen. xii.8). Aici am găsit un mic platou, pietros, dar fertil, chiar pe creasta dealului; și, ajungând la el, mi-a izbucnit brusc în fața ochilor valea Iordanului și apele strălucitoare ale Mării Moarte, care se aflau adânc, adânc la poalele unui pustiu mohorât. Pe acest loc Avraam și Lot au avut acea memorabilă întrevedere după ce păstorii lor s-au certat și "au constatat că țara nu-i putea suporta, ca să locuiască împreună, căci averea lor era mare" (Gen. xiii. 3-7). Acolo și atunci au hotărât să se despartă; și "Lot și-a ridicat ochii și a privit toată câmpia Iordanului, care era bine udată" (vers. 10), și a ales acea regiune bogată ca locuință. Cât de minunat de grafică mi s-a părut întreaga narațiune în timp ce o citeam pe vârful acelui munte. stâncoasă, am urcat pe munte până la locul unde Avraam și-a ridicat cortul și și-a construit altarul, "având Betelul la vest și Hai (Ai) la est" (Gen. xii.8). Aici am găsit un mic platou, pietros, dar fertil, chiar pe creasta dealului; și, ajungând la el, mi-a izbucnit brusc în fața ochilor valea Iordanului și apele strălucitoare ale Mării Moarte, care se aflau adânc, adânc la poalele unui pustiu mohorât. Pe acest loc Avraam și Lot au avut acea memorabilă întrevedere după ce păstorii lor s-au certat și "au constatat că țara nu-i putea suporta, ca să locuiască împreună, căci averea lor era mare" (Gen. xiii. 3-7). Acolo și atunci au hotărât să se despartă; și "Lot și-a ridicat ochii și a privit toată câmpia Iordanului, care era bine udată" (vers. 10), și a ales acea regiune bogată ca locuință. Cât de minunat de grafică mi s-a părut întreaga narațiune în timp ce o citeam pe vârful acelui munte. Betelul era în spatele meu, la vest; dar unde era Ai - Aiul pierdut de mult? Cu această ocazie și cu alte două ocazii am vizitat districtul pentru a căuta și a verifica amplasamentul său. Cred că am avut succes. De pe platoul pe care mă aflam se desprinde spre est o creastă mai joasă, având povârnișuri adânci pe toate părțile, cu excepția locului unde se unește cu muntele. Pe întreaga sa culme am găsit urme de ruine foarte vechi, cu cisterne și peșteri, așa cum există pe siturile tuturor orașelor de

munte din Palestina. La baza estică se află cariere mari și multe morminte săpate în stâncă. Nu aveam nicio îndoială atunci, și nu am nici acum, că aici se afla Ai, "la est " de locul de campare și altarul lui Avraam. Cucerirea orașului Ai formează unul dintre episoadele romantice din istoria evreiască. Primul asalt a eșuat, iar mica armată a fost respinsă în confuzie (Iosua, vii. 4,5). Al doilea a fost planificat mai abil și a avut aprobarea Dumnezeului bătăliilor. La nord-vest de Ai, între aceasta și Betel, se află o mică poiană stâncoasă; și în aceasta, în timpul nopții, cinci mii de israeliți aleși au fost puși în ambuscadă (Ios.viii.9,12). Iosua și corpul principal au luat poziție pe o culme impunătoare la nord de cetate, despărțită de aceasta printr-o vale adâncă (vers.11). Dimineața, înainte de a se lumina încă, el a înaintat în vale, ca și cum ar fi vrut să atace fortificațiile din față (vers.13). primele zări l-au descoperit pe dușmanul vigilent, care imediat, părăsind Ai în forță, a atacat impetuos în josul dealului (vers.14). Israeliții au cedat "ca și cum ar fi fost bătuți și au fugit pe drumul pustiului", -pe defileele sălbatice ale munților spre Ierihon (vers.15). A fost o prefăcătorie și a reușit. Întreaga populație a orașului s-a repezit în urmărire (vers. 16). Tocmai atunci, în ascultare de porunca lui Dumnezeu și, fără îndoială, în conformitate cu un semnal preconizat, Iosua, stând pe o stâncă sau o stâncă proeminentă, "a întins sulița pe care o ținea în mână spre cetate". Și cei din ambuscadă s-au ridicat repede de la locul lor, au alergat, au intrat în cetate, s-au grăbit și au dat foc la cetate. Și când bărbații din Ai s-au uitat în spatele lor, au văzut, și iată că fumul cetății se înălța până la cer și nu mai aveau putere să fugă nici într-o parte, nici în alta" (vers. 19,20).

BĂTĂLIA DE LA MICHMASH.

Erau complet paralizați. Toți au fost uciși cu sabia, iar Ai a fost ras la pământ. Câteva secole mai târziu, Ai pare să fi fost reconstruită; dar acum este, și a fost timp de o mie de ani, o ruină pustie.

MICHMASH.

Foarte mulțumit de rezultatul vizitei mele la Ai, am coborât pe valea stâncoasă prin care au fugit israeliții, apoi am călărit pe un platou gol și

ondulat până la Micmaș, una dintre vechile fortărețe ale lui Beniamin. Principalul meu obiectiv era acum să inspectez locul unde a avut loc aventura singulară și reușită a lui Ionatan. Satul se află aproape de vârful unei creste care coboară în bănci abrupte și stânci frânte într-o vale adâncă. Pe partea sudică a văii se află o creastă corespunzătoare, încununată de clădirile și ruinele vechii Geba - la o distanță de aproximativ o milă și cu o priveliște clară dinspre Micmaș. La o jumătate de milă mai jos, spre est, valea se contractă într-o râpă, cu stânci înalte și goale de fiecare parte; iar deasupra stâncii, spre Michmash, se află câteva acri de pământ de masă. Călătorind până în acest loc și examinând trăsăturile poienii, ale stâncilor și ale crestelor opuse, am fost convins că aici a fost scena isprăvii lui Jonathan. Israeliții sub comanda lui Saul se aflau în Geba, iar armata filisteană ținea Micmaș (I Sam. xiii. 14). Filistenii, hotărâți să forțeze trecătoarea, au părăsit orașul și au înaintat spre marginea prăpastiei (vers 23). Israeliții, puțini la număr și descurajați de o lungă asuprire (vers. 19-22), s-au retras la Migron, lângă Ghibea lui Saul (xiv. 2).Ionatan, văzând starea de hărțuire a țării sale și disperarea trupelor tatălui său, a hotărât să facă o încercare îndrăzneață de a surprinde tabăra dușmanului. Cauza hotărârii sale subite și speranța de a reuși i-a explicat purtătorului său de armură: - "S-ar putea ca Domnul să lucreze pentru noi, căci Domnul nu are nici o opreliște să salveze pe mulți sau pe puțini" (vers. 6). "Fă tot ce este în inima ta", a fost răspunsul discipolului său devotat; "Eu sunt cu tine după inima ta" (vers. 7). Natura terenului a favorizat întreprinderea. În punctul în care trebuiau să traverseze râpa, "era o stâncă ascuțită de o parte și o prăpastie ascuțită de cealaltă" (vers. 4). Pe furiș și cu prudență au coborât stânca sudică, ferită la vedere de stânci proeminente. Apoi au urcat pe malul nordic până la un loc unde, ieșind pe o cornișă proeminentă, ar fi fost la vedere de filisteni, dar totuși suficient de departe pentru a scăpa dacă era necesar. Înaintând de după o stâncă, s-au arătat inamicului, care, văzându-i atât de aproape de tabără, și-au spus în mod firesc unul altuia: "Iată-i pe evrei ieșind din gropile în care se ascunseseră". "Veniți la noi", au strigat filistenii. Astfel s-a dat augurul dorit (comparați versetele 10,12). "Pe mâini și pe picioare", acești bărbați curajoși au escaladat stâncile și s-au năpustit asupra dușmanului. O panică bruscă a cuprins